

HKD

NOVOSTI

ISSN 1331-808X

BROJ 16

HRVATSKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO

Lipanj 2001.

Uvodnik

Na mladima svijet ostaje. Djeca su građani budućnosti. Kako mi danas njima, tako će oni sutra nama ... Koliko smo samo puta čuli ili izrekli nešto slično. I može li itko reći da ove izreke nisu točne? Pa ipak, iako deklarativno prihvaćene, na to se ponekad zaboravlja. No, da knjižničarska zajednica u Hrvatskoj ne zaboravlja koliko je važno u narodnim knjižnicama posvetiti posebnu pozornost djeci i mladeži, dokaz je ne samo bogata praksa već i ovaj broj Novosti koji se većim dijelom bavi problematikom knjižnica za djecu i mladež u našoj zemlji i u svijetu. O brizi za najmlađe korisnike knjižničnih usluga na međunarodnom planu govori i činjenica da će jedan dio programa ovogodišnje IFLA-ine konferencije u Bostonu biti posvećen knjižničnim programima i uslugama u narodnim knjižnicama, namijenjenim djeci rane dobi (tzv. *early provision*), u čemu će sudjelovati i Hrvatska prikazom iskustava u radu s predškolskom djecom u narodnim knjižnicama.

Djeca su znatno zahtjevniji korisnici no što su to odrasli članovi, jer ona još ne znaju artikulirati što žele i trebaju, a često ne znaju što im knjižnica može pružiti u poboljšanju kvalitete njihova života i odrastanja. Kakvi će korisnici narodnih, školskih, fakultetskih, specijalnih i inih knjižnica biti jednoga dana, ovisi i o počecima, o prvim susretima s knjigom, multimedijom i knjižničarem.

Od početaka pojave prvih dječjih knjižnica u svijetu i u našoj zemlji protekla su desetljeća u kojima su knjižnične usluge namijenjene djeci i mladeži pratile promjene, s jedne strane u sustavu narodnog knjižničarstva, a s druge strane u suvremenim spoznajama u društvenim znanostima, posebice u psihologiji, pedagogiji i komunikologiji. Te se promjene ogledaju u svim segmentima djelovanja dječjih knjižnica danas, od pristupa korisnicima koji polazi od prava na informaciju, pismenost, cjeloživotno učenje, kulturu, zabavu i osobni razvoj, do promjena u dobnoj strukturi korisnika i s tim u vezi pojave posebnih knjižničnih usluga za mladež ili pak djecu najranije dobi i njihove roditelje. Tu su, zatim, promjene u građi, opremi, programima i aktivnostima za mlade, dizajnu prostora namijenjenih djeci i tinejdžerima, djelovanju knjižnice u lokalnoj sredini, te *menagementu* knjižnica koji se odražava i u djelatnostima za djecu i mladež. Prioritet postaje obuhvat knjižničnim uslugama onih koji iz bilo kojih razloga još nisu korisnici narodnih knjižnica; tzv. *social inclusive* umjesto *social exclusive*, ukidanje dobnih granica za djecu te veće uključivanje roditelja u rad dječjih knjižnica/odjela, zatim poseban pristup tinejdžerima kao korisnicima knjižnice – njihove specifične potrebe nameću posebne programe, građu, prostor, osoblje ... U knjižnice se uvode novi mediji (igračke, AV građa, računalni programi, CD-ROM-ovi, uporaba mreže), a u animacijskim aktivnostima, kojima je svrha poticati mlade na čitanje i korištenje izvora znanja i knjižnice, razvijaju se tzv. slobodniji oblici rada, orijentirani ponajprije na aktivnost i izražavanje djece i mladeži, na njihove interese i sklonosti, što djeluje i na strategije rada – interaktivne, participativne i suradničke metode, te radionički tip rada. Sve se to odražava i

na rad knjižničara koji postaju asistenti mladima u pristupanju izvorima znanja i kreativnom provođenju slobodnog vremena, za što trebaju posjedovati određene kompetencije, od znanja, vještina, sposobnosti i osobnih karakteristika do spremnosti da zagovaraju prava, interese i kulturu djece i mladeži.

Međunarodna se knjižničarska zajednica, okupljena u profesionalnoj udruzi IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*), knjižnicama za djecu počinje posebice baviti tijekom posljednja dva desetljeća, što je rezultiralo izradom *Smjernica za dječje knjižnice*, objavljenih 1991. godine i izradom *Smjernica za knjižnične usluge za mladež*, objavljenih pet godina kasnije. Trenutno IFLA-ina Sekcija knjižnica za djecu i mladež priprema nove verzije navedenih dokumenata kao i tekst UNESCO-vog *Manifesta za dječje knjižnice*, koji su prilagođeni brojnim promjenama u pristupu građi i korisnicima na početku trećeg tisućljeća. Ti dokumenti istodobno su i odraz postojeće situacije u knjižničarstvu u svijetu i smjernice za razvoj usluga za djecu i mladež u narodnim knjižnicama u svakoj pojedinoj zemlji. Dio toga rada predstavljen je i u ovim *Novostima* kroz prikaze zbivanja i razgovore s članovima Sekcije.

U Hrvatskoj se problematikom dječjih knjižnica posebice bavi Komisija za dječje knjižnice, osnovana u Sekciji za narodne knjižnice krajem 1999. godine. To je najmlađa komisija HKD-a koja u kratkom razdoblju djelovanja bilježi prve konkretne rezultate. Oni su vidljivi i iz članaka u ovom broju *Novosti*. Naime, radni sastanak IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež, koji se u Zagrebu održao krajem ožujka, bio je prilika da se po prvi put predstave IFLA-ine *Smjernice za knjižnične usluge za mladež* na hrvatskom jeziku, te da se razgovara s članovima IFLA-ine Sekcije, kako o iskustvima u knjižničarstvu za djecu i mladež u zemljama iz kojih dolaze, tako i o planovima za budući rad Sekcije koja, djelujući na međunarodnom planu, određuje budućnost ovog segmenta djelovanja narodnih knjižnica na početku novog tisućljeća.

I. Stričević

Sadržaj

- 2 Razgovarali smo
- 8 Iz rada društva
- 9 Iz regionalnih društava
- 10 Iz knjižnica
- 17 Hrvatsko knjižnično vijeće
- 18 Međunarodna zbivanja
- 20 Vijesti iz EBLIDA-e
- 22 Skupovi, stipendije, predavanja
- 34 Osobne vijesti
- 35 Prikazi knjiga
- 36 Novi naslovi

John Dunne

Stvaranje mreže dječjih knjižnica u pojedinoj zemlji i u svijetu

Razgovor sa John Dunneom,
predsjednikom IFLA-ine
Sekcije knjižnica za djecu i mladež

1. Kao predsjednika Sekcije knjižnica za djecu i mladež, ponajprije bih Vas gospodine Dunne zamolio da predstavite ovu IFLA-inu sekciju, njezine djelatnosti i ciljeve.

Ciljevi Sekcije su unaprijediti rad dječjih knjižnica i knjižničara u tim knjižnicama, te čitanje knjiga među djecom širom svijeta. Dječje knjižnice su mjesto na kojem se mnoga djeca (i neki roditelji) po prvi put susreću s velikim brojem raznovrsnih knjiga koje mogu potaknuti maštu, a isto tako i pružiti veliki čitateljski užitek i zabavu. Temeljna uloga knjižničara u dječjim knjižnicama jest staviti na raspolaganje svojim korisnicima veliki broj raznovrsnih knjiga, a isto tako i organizirati igre i pričanje priča za djecu.

Ono što IFLA-ina Sekcija knjižnica za djecu i mladež postiže jest razmjena pozitivnih iskustava, rješavanje poteškoća s ostalim kolegama iz raznih dijelova svijeta, kao i pronalaženje rješenja za kolege u drugim zemljama. Knjižničari u knjižnicama za djecu širom svijeta suočavaju se s novim izazovima: od nastojanja da pridobiju roditelje vrlo male djece da se učlane u knjižnicu, do usvajanja obavijesne tehnologije i osiguravanja boljih sadržaja za mladež. Sekcija trenutno radi na izmjenama i dopunama *Smjernica za rad dječjih knjižnica* i mi se prilikom rješavanja tih pitanja služimo iskustvom naših kolega u Sekciji.

2. Kako funkcionira Sekcija knjižnica za djecu i mladež?

Sekcija većinu svog posla obavlja na konferenciji koja se svake godine održava u nekom drugom dijelu svijeta. Konfe-

rencija funkcionira na dvije razine: sastanci Odbora na kojima se obavlja većina posla, i sam program konferencije u sklopu kojeg naša Sekcija (zajedno s mnogim drugima) predstavlja svoj vlastiti program i djelatnike.

Prošle godine u Jeruzalemu usredotočili smo se na multikulturološke službe i usluge za djecu. Izlagali su se radovi o dječjim knjižnicama u Izraelu, židovskom naslijeđu u ruskim knjigama za djecu i knjižničim potrebama turske djece koja žive u Austriji.

Također smo održali radionicu koju je posjetilo više od 100 knjižničara i u kojoj smo predstavili prvu inačicu izmijenjenih *Smjernica za rad dječjih knjižnica*. Svrha toga bila je pružiti mogućnost kolegama u Izraelu da daju svoja opažanja o našim dosadašnjim idejama.

Ono što se također postiže ovim konferencijama jest stvaranje mreže za dječje knjižnice u zemlji koja je domaćin konferencije, kao i pružanje pristupa međunarodnoj mreži u kojoj se brine IFLA.

3. Možete li nešto više reći o sadržaju zagrebačkog sastanka Sekcije?

Svrha sastanka u Zagrebu je dvostruka: to je, kao prvo, napraviti konačne planove za predstojeću konferenciju u Bostonu i, kao drugo, obaviti dodatne izmjene na *Smjernicama za rad dječjih knjižnica*.

Na bostonskoj ćemo se konferenciji usredotočiti na sadržaje koje knjižnice pružaju predškolskoj djeci. To je područje velikog interesa i napretka u mnogim dijelovima svijeta. U nekim zemljama, primjerice SAD-u i Velikoj Britaniji, postoje programi koje financira vlada i unutar kojih se roditelji s malom djecom potiču na učlanjivanje u knjižnice. Ti programi obuhvaćaju poklanjanje knjiga za djecu i brošura roditeljima. Važno je napomenuti da se ti programi češće provode u zdravstvenim ustanovama nego u knjižnicama.

Također, predstaviti ćemo veliki broj radova na bostonskoj konferenciji koji će omogućiti pregled trenutnog razvoja događaja na ovom području. Jedan od tih radova predstaviti će naš domaćin u Zagrebu, Ivanka Stričević, a za mnoge će kolege na konferenciji to biti prvi susret s razvojem usluga za predškolsku djecu u knjižnicama u Hrvatskoj. Ostali će se radovi usredotočiti na istu problematiku u Francuskoj, Švedskoj i Velikoj Britaniji, a čut ćemo ponešto i o situaciji u SAD-u.

4. Rad na novoj inačici *Smjernica za rad dječjih knjižnica* započeo je na berlinskom sastanku (29. do 31. ožujak 2000.). Dokle su stigle pripreme i kada očekujete da će biti dovršene?

Izmjenjivanje *Smjernica za rad dječjih knjižnica* trenutno je naš najvažniji projekt. Prethodne su *Smjernice* bile napisane prije samo deset godina, ali toliko se toga u tom razdoblju općenito dogodilo u knjižničarstvu da smatramo da nam je potrebna nova inačica. Ta potreba za izmjenama je tim veća što IFLA-ine smjernice često koriste i nacionalne vlade i lokalne samouprave za razvoj vlastite politike kako bi unaprijedile razvitak knjižnične djelatnosti. IFLA-ina Sekcija za narodne knjižnice je upravo završila rad na izmjenama svojih smjernica koje će biti uskoro objavljene i koje će izvršiti vrlo važan utjecaj širom svijeta.

Ono što mi na ovom sastanku činimo sa *Smjernicama* jest to da u njih ugrađujemo ideje i primjedbe s naše radionice u

Jeruzalemu. Također razmišljamo o tome trebamo li štogod dodati, i zaključili smo da nam je potrebno poglavlje o nabavnoj politici i kriterijima za odabir građe.

Nakon ovog sastanka biti će sastavljena izmijenjena radna inačica koja će biti predstavljena na radionici u Bostonu. Kao i na prošlogodišnjoj konferenciji, pozvat ćemo ostale da daju primjedbe na naš dosadašnji rad i na taj način, nadam se, doći do novih ideja i prijedloga.

5. Što za Sekciju znači objavljivanje prijevoda *Smjernica za knjižnične usluge za mladež na hrvatski jezik* i što se od njega očekuje?

Objavljivanje IFLA-inih *Smjernica za knjižnične usluge za mladež* na hrvatskom jeziku vrlo dobro pokazuje posao koji je napravljen na ranijim konferencijama, a koji se sad prenosi na cijeli svijet. To što su te Smjernice učinjene dostupnima na hrvatskom jeziku omogućuje knjižničarima i stvarateljima politike da postanu svjesni međunarodnog razvoja događaja na tom području. Uz financijsku pomoć Sekcije otisnut je veliki broj primjera Smjernica, tako da mogu biti raspačavane širom svijeta.

Po mom mišljenju, sljedeći korak koji knjižničari u Hrvatskoj trebaju napraviti jest podrobnije raspraviti te Smjernice, ako je moguće na seminaru ili konferenciji. Najvažnija točka te rasprave treba biti pitanje kako su te Smjernice povezane s postojećom praksom i na koji ih se način može upotrijebiti kako bi se razvile knjižnične službe za mladež. I sam izraz "smjernice", a ne "norme" omogućuje zemljama da prilagode taj dokument svojim potrebama. Ono što u jednoj situaciji dobro funkcionira, ne mora i u drugoj. Bilo kako bilo, Smjernice čine okvir za razvoj i kao takve mogu imati važnu ulogu u određivanju prirode tog razvoja u vašoj zemlji.

6. Kako su Vaši kolege iz Sekcije reagirali na posjet Zagrebu?

Za sve moje kolege ovo je prvi poslovni posjet Zagrebu. Ono što je zanimljivo kod takvih posjeta jest da shvaćamo da imamo mnogo istih poteškoća, bilo da su one vezane uz osoblje, sredstva ili uspjeh u razvijanju čitateljskih navika u djece.

Mjesto našeg sastanka, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, upravo je prekrasno i mogu reći da smo uživali u kratkom razgledavanju nekih od njenih blaga. Također smo imali priliku upoznati druge knjižničare iz dječjih knjižnica u Zagrebu, što se pokazalo kao vrlo vrijedno iskustvo jer nam je omogućilo uvid u trenutni razvoj te djelatnosti u Hrvatskoj.

Također smo imali priliku posjetiti jednu srednjoškolsku knjižnicu, dvije dječje knjižnice i središnju narodnu knjižnicu u Zagrebu. Mislim da nas je sve zadivila predanost knjižničara koji vode te knjižnice. Obavijesna tehnologija je očigledno vrlo važan dio tih službi, bilo da se radi o programima na CD-ROM-ovima ili pristupu Internetu, a to je sustav s kojim smo se već susretali i drugdje.

Kao što vidite, u naš smo trodnevni program uspjeli uvrstiti mnogo toga i zahvalan sam Hrvatskom knjižničarskom društvu što nam je pružilo takvu podršku prilikom našeg posjeta. Na posljetku bih želio zahvaliti Ivanki Stričević za izvrsni program koji je osmislila, kao i osobnu gostoljubivost koja je išla uz to. Smatram da smo sretni što imamo tako sposobne kolege u našoj Sekciji i sretan sam što smo imali priliku vidjeti kako se razvijaju knjižnice u Hrvatskoj.

Razgovarao: K. Pintarić

Elisabeth Lundgren

Gotovo pola svih poslova i aktivnosti narodne knjižnice je rad s djecom

Razgovor s Elisabeth Lundgren, članicom Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež

Elisabeth Lundgren članica je Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež od 1997. godine i od samih početaka rada u Sekciji zadužena je za informiranje, odnosno urednica je raznih izdanja koje Sekcija objavljuje – glasila IFLA SCL News koje izlazi dva puta godišnje i promidžbenih letaka. U Odbor ju je predložilo Švedsko knjižničarsko društvo i to u vrijeme dok je radila kao dječji knjižničar u Gradskoj knjižnici u Kungälvu, gradu na zapadnoj obali Švedske, tridesetak kilometara sjeverno od Göteborga. Gradić ima 12.000, a cijeli okrug kojem on pripada oko 37.000 stanovnika. Elisabeth Lundgren u knjižničarstvu je 16 godina, no posljednje četiri ne više kao dječji knjižničar, iako ističe da je upravo to područje kojim se i dalje najviše bavi i kojim se voli baviti. To je razlog da stalno surađuje s časopisom Barn & Kultur u kojem objavljuje znanstvene i stručne članke o literaturi za djecu, posebice o slikovnicama. O nekim programima koji se s ciljem poticanja čitanja provode u švedskim narodnim knjižnicama razgovarale smo u Zagrebu tijekom sastanka Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež.

1. Često u razgovoru spominjete da su knjižnica iz koje dolazite i područje na kojem radite specifični. Što ih čini posebnima i što sada radite kad više niste dječji knjižničar?

Dvanaest godina radila sam kao dječji knjižničar, a sada sam četiri godine ravnatelj Gradske knjižnice. Knjižnica ima

4

Razgovarali smo

šest ogranaka i uistinu jest specifična jer je i kulturni centar, ne samo grada nego i čitave regije, s velikim izložbenim prostorom. Kungläv je jako stari grad, poznat još iz 11. stoljeća, jedan od četiri najstarija grada u Švedskoj. Gdje god na njegovom području udarite motikom, iskopat ćete nešto arheološki vrijedno. Toga ima tako puno da se ne može sve slati na procjenu u Göteborg ili Stockholm pa ja vršim prvu procjenu – hoće li se nešto slati dalje i obrađivati kao arheološki nalaz ili nalaznik može to što je pronašao i zadržati jer nije posebno vrijedno. O nalazima informiram regionalnu vlast, a oni Švedsku vladu i odobravam sve građevinske promjene kako one ne bi narušavale povijesnu i kulturnu vrijednost prostora.

2. Uistinu zanimljiv posao za jednog knjižničara. Što ste studirali?

Svi smo mi koji na tome radimo knjižničari. Skoro svo osoblje moje knjižnice su knjižničari. Ja sam studirala švedsku književnost, skandinavske jezike i povijest, a nakon toga dvije godine sam studirala knjižničarstvo. Sada u knjižnici imamo jednog glavnog dječjeg knjižničara koji je zadužen za sve ogranke, a upravo ogranci najviše rade s djecom, gotovo pola svih poslova i aktivnosti je rad s djecom. Dječji knjižničari provode s djecom različite programe, no njihova uspješnost uvijek ovisi o osobi. Sreća je što sada imam vrlo dobrog dječjeg knjižničara.

3. Koji su Vam najuspješniji programi koji se za djecu i s djecom provode?

Najbolji su programi koje redovito provodimo. Primjerice, oni za djecu u dobi od jedne do sedam godina i njihove roditelje. Dolaze nam jednom tjedno na jedan sat, u ciklusu od deset tjedana. Pjevaju, čitaju, sjede na podu, družu se. Knjižničar je samo asistent koji organizira i facilitira, a program provodi pedagog dramskog usmjerenja. Roditelji to posebno plaćaju (op. oko 300 kuna). Osim toga puno radimo za roditelje novorođenčadi. Svako novorođeno dijete u Švedskoj dobiva knjigu. Obično su to pjesme ili jednostavne priče. Šaljemo samo razglednicu s porukom koju djetetu upućuje knjižnica i ona glasi otprilike “Sretni smo da se rodio ... moraš doći s roditeljima u našu knjižnicu po svoju knjigu ...”. I roditelji uistinu dođu. Nedavno je došao jedan otac i u početku je bio vrlo sumnjičav, a kad je vidio da imamo CD-e odao nam je priznaje i rekao da je u knjižnici bolje nego što je zamišljao. Mnogi roditelji po prvi put uopće dođu u knjižnicu kad dolaze po knjigu darovanu djetetu.

4. Kako dolazite do podataka o djeci i tko u stvari daje, odnosno kupuje knjige?

Podatke o djeci dobivamo iz domova zdravlja, a novac za te knjige daje većim dijelom lokalna zajednica dok knjižnica samo ponešto dodaje. To zapravo ovisi o lokalnoj zajednici koliko će dati, ali akcija ide u cijeloj Švedskoj.

5. Što je sa starijom djecom i programima za njih?

Sa svakom se dobnom skupinom radi posebno. Primjerice program nazvan “Book talks” provodimo sa šestogodišnjacima, zatim s onima od 7- 8 godina, 9 – 10 godina. Djecu koja još ne idu u školu, a djeca u Švedskoj u školu kreću sa sedam

godina, pozivamo individualno poštom, a školsku djecu grupno. Svi koje pozovemo dobivaju besplatno knjigu, obično jeftinu, te besplatnu člansku iskaznicu. Cilj tih susreta je dati im informaciju i zainteresirati ih za knjižnicu. Ponekad, kada dolaze grupno, to je samo obilazak knjižnice i davanje informacija, no zapravo ovisi o knjižničaru jer neki od njih pritom organiziraju pričanje priča, čitaju s djecom i sl. Trenutno u moju knjižnicu dolaze grupe od 9 i 11 godina i na cijelom području nema školskog razreda koji još nije bio u zajedničkom posjetu knjižnici. U ovoj školskoj godini do sada su bila 74 razreda, a u svakom je oko 30 djece.

6. A tinejdžeri? S obzirom da se u ranijoj dobi djeca sustavno upoznaju s knjižnicom, što je s programima za tinejdžere? Njima to više nije potrebno.

Točno. Njih se također poziva grupno, ali s njima se radi na traženju informacija. Provode se razne aktivnosti kako bi im se pomoglo da nauče samostano tražiti informacije i koristiti se knjižnicom. Organiziraju se i susreti s autorima koji su praćeni i nekim drugim aktivnostima, primjerice izložbama.

7. Jesu li mladi zainteresirani za ove programe?

Jesu, ali to ovisi i o autoru. Imali smo nedavno autora koji je govorio o temi odrastanja, a o tome govore i njegove knjige, kako se odrasta od dječaka do odrasle osobe. Susret je bio popraćen i velikom izložbom na tu temu. Zanimljivo je da su došle i djevojke iako je tema bila više za mušku publiku. Tako je bilo i kad je tema bila nogomet, došli su svi iako smo očekivali dječake.

Puno se govori o tome da mladi, posebice tinejdžeri, ne čitaju dovoljno. Prije tri godine smo započeli jedan projekt koji je u početku bio vrlo neobičan za jednu knjižnicu. Danas u takvoj akciji sudjeluje stotinjak mladih ljudi u dobi od 10 do 20 godina i održava se svake godine. Čak se proširilo na cijelu regiju. Radi se o programu nazvanom “Junk culture meeting” koji se zbiva na otvorenom prostoru u centru grada. Sve organizira knjižnica u suradnji s ljudima u lokalnoj zajednici. Cilj je programa dati mladim ljudima mogućnost da se kreativno izraze – likovno, glazbom, plesom ... To slično svojevrsnom festivalu, a za knjižnicu je to mogućnost da se afirmira u zajednici i da se približi mladim ljudima i to na način koji oni prihvaćaju i doživljavaju kao svoj. Svake godine troje do četvero sudionika ide na regionalni festival. Ove godine mi imamo puno posla, jer smo mi domaćini tog regionalnog zbivanja i dolaze nam mladi predstavnici iz četrdeset gradova.

8. Na koji način okupljate mlade i pozivate ih na sudjelovanje?

Sad je već lakše jer imamo tradiciju i svi znaju o čemu se radi. Stavljamo oglase na sva moguća mjesta i šaljemo pozive na škole. Naši knjižničari idu u škole, odlaze u svaki razred, pozivaju mlade, objašnjavaju im kako mogu sudjelovati... Uopće, vrlo se važnim za svaki program koji se radi pokazalo to da knjižničari izađu iz knjižnice među ljude, među djecu i mlade da bi ih zainteresirali za knjižnicu i knjigu, a ne samo da čekaju da ima korisnici dođu sami i da oni traže njih.

Leikny Haga Indergaard

Otkup knjiga za knjižnice na državnoj razini

Razgovor s LEIKNY HAGA INDERGAARD
iz Norveške, članicom Odbora IFLA-ine
Sekcije knjižnica za djecu i mladež

Leikny Haga Indergaard je ravnateljica Gradske knjižnice u Stavangeru u Norveškoj i članica Komisije za otkup dječjih knjiga za narodne knjižnice na državnoj razini.

1. Budući da ste u Norveškoj članica Komisije za otkup dječjih knjiga, priredili smo Vam nekoliko pitanja o samom otkupu knjiga za narodne knjižnice na državnoj razini. Možete li nam reći tko su članovi navedene Komisije i opisati njezin način rada?

U Norveškoj postoji nekoliko komisija za otkup knjiga, a ja sam članica Komisije za otkup dječje beletristike. Komisija je tročlana, a čine ju predstavnici udruge pisaca, udruge izdavača i udruge knjižničara čiji sam ja predstavnik.

Svake godine sastaje se Komisija čiji rad obuhvaća odabir knjiga koje su objavljene isključivo u Norveškoj, knjige

norveških autora i na norveškom jeziku. Na taj način želi se zaštititi izvorni norveški jezik i kultura malobrojnog naroda kao što su to Norvežani za Europske pojmove (kojih ima oko 5.000.000). Sljedeći korak je da dva člana Komisije rasporede međusobno sve naslove i pročitaju ih. Kada se izvrši konačan odabir naslova, svaki od njih bit će otkupljen u 1.500 primjeraka. 1.000 primjeraka od svakog naslova namijenjeno je narodnim knjižnicama, a 500 primjeraka školskim knjižnicama. Godišnje se obično uzima u obzir 150 naslova, a od njih 10–20 % ne uspije zadovoljiti kvalitetom.

2. Molim Vas, recite nam koji su kriteriji za otkup knjiga na državnoj razini?

Kriteriji za odabir obuhvaćaju samo naslove visoke kvalitete koji su objavljeni u Norveškoj, knjige nacionalnih autora i na nacionalnom jeziku. Katkada se može dogoditi da se izdavači ili autori ne slože s izborom Državne komisije. Nakon uloženog prigovora, sastaje se Sveučilišna komisija sastavljena od stručnjaka iz područja književnosti i ponavlja se cijeli postupak. Do sada je Sveučilišna komisija samo tri puta uvažila prigovore i takve knjige su uvrštene na popis za otkup knjiga na državnoj razini.

3. Otkupljuje li se i druga vrsta građe koja ne podrazumijeva beletristiku?

Naša Komisija bavi se odabirom isključivo beletristike i za nju država odvaja najveće novčane iznose. Ostali naslovi koji ne pripadaju beletristici također se otkupljuju, ali u puno manjem broju (svoga 10-ak naslova godišnje) i iz drugih izvora financiranja.

4. Kakav je način distribucije otkupljenih knjiga, rok dostave i način nadgledanja same distribucije?

Naslovi koji su odobreni za otkup dostavljaju se narodnim knjižnicama pojedinih okruga, koje ih zatim raspoređuju po školskim knjižnicama u svom okrugu. Poseban problem predstavlja rok dostave otkupljenih knjiga u narodne knjižnice, koji ne bi smio biti duži od mjesec dana nakon što Komisija izvrši odabir naslova. Distribuciju knjiga nadgleda ravnatelj određene narodne knjižnice, koji usklađuje dobiveni popis otkupljenih naslova sa naslovima pristiglim u knjižnicu i prosljeđuje ih Ministarstvu kulture.

5. Postoji li porez na knjige i koliki je njegov postotak?

Norveška je o ovom problemu raspravljala još davne 1965. godine i tada je odlučeno da nema poreza na knjige, jer bi na taj način bile preskupe i stanovništvo ih ne bi moglo kupovati. Svakih 10-ak godina ponovno se pokreće isto pitanje, ali do sada nije došlo do promjena.

6

Razgovarali smo

6. Uključuje li državni otkup knjiga i građu na drugim medijima (primjerice CD-ROM-ove, video kazete i slično)?

Iako rad Komisije nije ograničen s obzirom na odabir medija na kojima se pojedini naslovi objavljuju, za sada se otkupljuje samo tiskana građa i dosada se nije otkupljivala neknjižna građa. Međutim kod korisnika knjižnica postoji interes za građu na drugim medijima i u Norveškoj se dosta raspravlja o mogućnosti otkupa neknjižne građe na nivou države.

7. U kojem postotku knjižnice same kupuju dječju beletristiku, a koliki je postotak državnog otkupa navedene građe?

U Norveškoj državni otkup knjiga prosječno obuhvaća 90 % ukupne nabave dječje beletristike za knjižnice, a samo 10 % naslova knjižnice kupuju same. Naravno navedeni postotak izražava prosječnu vrijednost, a varira ovisno o veličini okruga i broju stanovnika. Bez ovako velikog postotka državnog otkupa dječje beletristike mnogim knjižnicama bi bila onemogućena nabava ove vrste građe, jer za nju knjižnice nemaju dovoljno financijskih sredstava.

8. Koji je razlog da se država na taj način umiješa u nabavu knjiga za knjižnice – je li prvobitna namjena opskrbljivanje knjižnica ili potpora izdavačima?

Uglavnom je to potpora autorima jer želimo u knjižnicama imati norveške autore koji pišu norveške knjige – dakle, želimo podupirati norveški jezik. Moramo se skrbiti o svom jeziku jer smo vrlo mala nacionalna skupina (ima nas oko 5.000.000 stanovnika). Dakle, potpora je primarno za autore, a sekundarno za knjižnice. Time se automatski podupiru i izdavači, iako to nije bila namjera.

9. I na kraju možete li nam reći kakav je stav knjižničara u Norveškoj o državnom otkupu knjiga?

Zapravo knjižničari imaju negativan stav prema otkupu knjiga i žele da im se osiguraju sredstva za samostalnu nabavu i kupnju knjiga. Ovakav stav prevladava u lokalnim zajednicama i smatram da je loš iz dva razloga. Lokalne zajednice nemaju financijskih mogućnosti za kupnju i popunjavanje knjižnog fonda i bez državne potpore mnogo novih naslova ne bi bilo dostupno korisnicima.

Razgovarala: D.-M. Gabriel

Lars Aagaard

Knjižnica koja čuva jezik i kulturu manjinskog naroda

Razgovor s LARSOM AAGAARDOM iz Danske, članom Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež

Lars Aagaard je voditelj knjižnice danske manjine - Danske središnje knjižnice za Sydslesvig u gradu Flensburgu na sjeveru Njemačke. Glavna svrha Knjižnice je očuvanje danskog jezika i kulture. Budući da gospodin Aagaard već dugo vremena vodi dječju knjižnicu za dansku nacionalnu manjinu u Njemačkoj, priredili smo mu nekoliko pitanja o radu Knjižnice.

1. Je li uloga knjižnica za djecu i mladež u Njemačkoj očuvati kulturu i jezik nacionalne manjine ili integracija djece nacionalne manjine u kulturu nacionalne većine?

Djeca su već integrirana u kulturu većine jer tu žive. Njihovi roditelji su odabrali danske vrtiće i škole jer žele da njihova djeca govore i njemački i danski jezik. Postoji mnogo danskih sadržaja u mojem okrugu. Danac sam iz Danske i uvijek sam živio na sjeveru Njemačke. Kako sam se prilagođavao, bio sam vrlo sklon i zanimao se za drugi jezik, drugu kulturu. Svakako je bolje imati više toga.

2. Kakvi programi za djecu danske manjine postoje u Njemačkoj i na kojem se jeziku oni provode?

U Knjižnici uvijek govorimo danski. U društvenoj zajednici govorimo njemački jer je to većinski jezik. Sav knjižnični materijal je na danskom jer to je naša svrha – da budemo Danci. Postoji knjižnica za pripadnike nacionalne većine pa ne preu-

zimamo njihove zadatke. Oni to dobro čine. Mi surađujemo – imamo zajedničke izložbe za Dancu i Nijemce o temama koje zanimaju djecu. Ove godine to su legende o vješticama.

3. Nakon službenog ukidanja granica među zemljama Europske zajednice, koliko je ostala snažna razlika između danske i njemačke kulture?

Danska kultura ima jako dugu povijest. Prije 300 godina započela je velika seoba iz Njemačke u Dansku, tako da je Danska bila pod velikim utjecajem njemačke kulture. Ali zadnjih 150 godina sve više nas nadahnjuju nordijske zemlje, engleska i američka tradicija – otvorene police gdje korisnici sami odabiru knjige koje će koristiti. U njemačkim knjižnicama postoji pult iza kojeg je knjižničar. Korisnik ga zamoli što mu treba i on mu to donese. Nema otvorenog pristupa. Njemačke knjižnice namijenjene su prvenstveno obrazovanima, dok su u Danskoj knjižnice namijenjene svima – i bogatima i siromašnima.

4. Možete li nam reći koji su izvori financiranja manjinskih knjižnica u Njemačkoj – jesu li financirane iz državnog proračuna ili iz drugih izvora poput sponzorstava od strane njemačkih i danskih institucija?

U slučaju danske dječje knjižnice 90 % sredstava dolazi iz Danske, a samo manji dio iz mog okruga. Dakle postoji potpora njemačkih institucija, ali gotovo sva sredstva dolaze iz Danske.

5. Prikupljaju li knjižnice nacionalnih manjina najnovije podatke o svojoj matičnoj zemlji (posebno ono što zanima djecu i mladež)?

Da, to je glavna svrha. Korisnicima pružamo najnovije podatke o kulturnim i političkim događanjima u matičnoj zemlji. Imamo odsjek koji se bavi prošlošću i sadašnjošću Danske i koji predstavlja nacionalnu knjižnicu za ovaj okrug. Odsjek ima gotovo sva što je objavljeno u Danskoj i u danskom okrugu u Njemačkoj i obuhvaća vrlo širok spektar tema na raznim jezicima. Ali u našoj dječjoj knjižnici postoji isključivo građa na danskom jeziku.

6. Koliko je Dancima u Njemačkoj važno očuvanje jezika i smatrate li da za dansku kulturu postoje nuspojave zbog trenda globalizacije u Europi?

Nuspojava je prenošenje impulsa iz Njemačke u Dansku. Jedna od naših svrha je održavanje kontakata što je pozitivno i uzajamno korisno. Na primjer, u njemačkom knjižničarstvu problem predstavlja distribucija, o čemu Danska dosta zna – i obratno.

7. Molim Vas da za kraj našeg razgovora ocijenite zagrebački sastanak i rad IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež, te da kažete kakve su Vaše impresije o gradu Zagrebu (u kojem boravite po prvi puta)?

Slobodno mogu reći da je ovaj sastanak Sekcije bio jedan od najboljih do sada i to s obzirom na radni učinak i zahvaljujući besprijeornoj organizaciji. Što se tiče Zagreba slomio mi je srce svojom ljepotom i susretljivošću i vedrinom svojih stanovnika. Nadam se da ću ponovno biti u prilici posjetiti Zagreb i vidjeti hrvatsku obalu.

Razgovarala: D.-M. Gabriel

Viviane Ezratty

Gdje je mjesto najmlađih u narodnoj knjižnici?

Razgovor sa Viviane Ezratty,
članicom Odbora IFLA-ine
Sekcije knjižnica za djecu i mladež

*Za nedavnog sastanka IFLA-ine
sekcije knjižnica za djecu i mladež,
održanog u Nacionalnoj i sveučilišnoj
knjižnici u Zagrebu 29. ožujka ove godine,
a u organizaciji Hrvatskoga knjižničarskog društva –
razgovarala sam sa Viviane Ezratty,
ravnateljicom dječje knjižnice
L'Heure Joyeuse (u prijevodu Sretni trenutak).*

1. Dolazite iz najstarije dječje knjižnice u Francuskoj. Možete li je predstaviti s obzirom na njezinu prošlost i na njezin današnji značaj?

Knjižnica *L'Heure Joyeuse* otvorila je svoja vrata korisnicima u samom srcu grada Pariza davne 1924. godine zahvaljujući financijskoj pomoći koju su SAD pružile Francuskoj nakon Prvog svjetskog rata, a neposredno na poticaj *Book Committee on Children's Libraries-New York*, kao "prva ogledna, javna i besplatna knjižnica namjenjena djeci od 5 do 17 godina." U ovoj knjižnici su autori i izdavači godinama novim izdanjima svojih knjiga testirali čitalačke interese i ukus najmlađih Parizana. Danas je ona dio mreže koju čine 52 dječje knjižnice grada Pariza. Djeci i svima onima koji se bave djecom i dječjom knjigom nudi bogat izbor knjižne i neknjižne građe, od

Razgovarali smo

koje treba spomenuti vrijednu referentnu zbirku stručne literature o dječjoj knjizi te povijesti knjige i knjižnica. Ono što ovu knjižnicu čini iznimnom jest njezin povijesni fond od 30.000 svezaka koji predstavlja jedinstvenu panoramu knjižne produkcije za djecu i mladež od 18. stoljeća pa sve do naših dana.

2. Kako ocjenjujete funkcioniranje dječjih knjižnica u financijskom i profesionalnom smislu?

Dobra financijska podrška Skupštine grada Pariza omogućuje knjižnicama solidno popunjavanje fondova i bogat pedagoško-obrazovni rad sa korisnicima. Danas one ukupno posjeduju 890.000 knjiga, te 53.000 CD-a i kasete. Priređuju izložbe, igre i natjecanja, pričanje priča, predstave i praktične radionice. Suraduju sa školama, vrtićima i bolnicama. Samo u protekloj godini posjetilo ih je 5.000 grupa djece predškolske i školske dobi. Ono što nas brine je nepostojanje adekvatnog obrazovnog sustava koji bi pripremio dječjeg knjižničara za rad u praksi. Stoga mnogi od njih pribjegavaju samoobrazovanju i permanentnom usavršavanju.

3. Koje bi kvalitete po Vašem mišljenju trebao imati dječji knjižničar na pragu 21. stoljeća?

Svakako bi trebao dobro poznavati dječju knjigu, ali isto tako biti okrenut prema novim medijima i tehnologijama.

4. Gdje je mjesto malog djeteta u knjižnici?

To mjesto postoji. Ono mu je osigurano na tepisonu, na maloj stolici, među slikovnicama. Još 70-ih bili su to petogodišnjaci, 80-ih trogodišnjaci, a krajem devedesetih male bebe u pratnji svojih roditelja.

5. Koje su inicijative i programi upravo za ove najmlađe?

Bebe od rođenja do treće godine zajedno sa svojim roditeljima uključene su u projekt za poticanje čitanja *Lire a Paris*. Knjižničari izrađuju preporučne popise knjiga za najmlađe kako bi olakšali izbor roditeljima i odgajateljima za samostalno čitanje, a na odjele dječjih knjižnica postavljaju se *Stabla s pričama*. Riječ je o lutkarskim panoima opremljenim malenim kućicama sa još minijaturnijim scenskim lutkicama koje služe za proigravanje sadržaja priča. Bebe priču najprije gledaju kao lutkarsku predstavu, zatim kao zidnu slikovnicu projiciranu na platnu, da bi je na kraju samostalno uzele u ruke i listale. Istraživanja su pokazala da druženje s knjigom u najranijoj dobi pomaže djeci da kasnije u životu lakše savladaju vještinu čitanja i pisanja, te da zavole knjigu i čitaju je sa užitkom.

Zahvaljujemo gospođi Viviane Ezratty, a prvog francuskoj dječjoj knjižnici želimo da i dalje bude mjesto ugodnih susreta i druženja djece i odraslih.

Razgovarala: H. Čičko

Iz rada društva

Izvršni odbor HKD-a u proteklih šest mjeseci

Nakon odstupanja dr. A. Horvat s mjesta glavne urednice HKD Novosti, izabrani su članovi novog uredništva u sastavu Dunja-Marija Gabriel (Nacionalna i sveučilišna knjižnica), Jasmina Kenda (Knjižnice grada Zagreba), Lobel Machala (Nacionalna i sveučilišna knjižnica), Krešimir Pintarić (Filozofski fakultet), Jadranka Slobodanac (Nacionalna i sveučilišna knjižnica), mr. Dubravka Stančin-Rošić (Nacionalna i sveučilišna knjižnica). Prema novoj koncepciji glasila glavni urednik mijenjat će se iz broja u broj između članova uredništva, zbog obima poslova glavnog urednika te potrebe redovitijeg obavještavanja članova o događanjima u struci. U skladu s time uredništvo planira objavljivanje četiri broja godišnje. Sadržajna koncepcija neće se bitno mijenjati, a uključuje manja proširenja sadržaja dodavanjem nekoliko novih rubrika koje će varirati ovisno o broju pristiglih priloga.

Priređen je i odaslan u nekoliko dnevnih glasila tekst *Izjave o slobodnom pristupu informacijama* koji je Društvo usvojilo na skupštini u Lovranu. Osim toga radi se na prijevodu teksta *Izjave o slobodnom pristupu informacijama* na engleski jezik.

HKD je krajem prosinca 2000. godine uložio dio sredstava za opremanje prostorija Društva i nabavu namještaja (ormara za arhivu, stolova i stolica).

Dogovoreno je sa Komisijom za Narodne knjižnice, Nadzornim odborom i Komisijom za slobodan pristup informacijama da delegiraju po jednog svog člana za Radnu grupu koja će preispitati stručnost i ispravnost postupka revizije knjižnog fonda u Korčuli.

Na natječaju Ministarstva znanosti zatražena su sredstva za izlaženje časopisa VBH i rad HKD-a.

Prema zaključku Hrvatskog knjižničnog vijeća, Komisija za visokoškolske knjižnice preuzela je pripremu za raspravu s predstavnicima ministarstava o ovoj vrsti knjižnica.

Započelo se s radom na *Vodiču kroz HKD* i *Pravilniku o radu stručnih tijela HKD-a*. Ovaj posao otvara mnoge probleme kao i potrebu prerade pojedinih dijelova Statuta, Etičkog kodeksa i drugih akata HKD-a.

Obavljene su pripreme za održavanje 3. dana specijalnih knjižnica u Rijeci, *Proljetne škole školskih knjižničara u Crikvenici* i sastanka IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež u Zagrebu.

Društvo je uplatilo tri kotizacije za sudjelovanje naših predstavnica (A. Horvat, I. Stričević, M. Willer) na IFLA-inoj konferenciji u Bostonu.

HKD do sada nije ispunio obavezu prema IFLA-i koja se odnosi na plaćanje 5% od zarade na prijevode IFLA-nih izdanja i stoga nam predstoji podmirenje nastalih dugova do kraja ove godine.

Tiskan je VBH (2000), 4 i zbornik s 1. i 2. dana specijalnih knjižnica, a u pripremi je i zbornik sa seminara *Arhivi, knjižnice i muzeji*. Prevedene su i tiskane *Smjernice za knjižnice za djecu i mladež*.

D.-M. Gabriel

Knjižničarsko društvo Dubrovnik

Odlukom Gradskog vijeća Grada Dubrovnika od 15. ožujka 2001. za novu ravnateljicu Dubrovačkih knjižnica imenovana je mr. sc. Vesna Čučić. V. Čučić diplomirala je engleski jezik i književnost, i francuski jezik, te knjižničarstvo (dvogodišnji dodiplomski studij) na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Znanstveni naziv magistre znanosti stekla je postdiplomskim studijem humanističkih i društvenih znanosti *Kulturna povijest istočne jadranske obale* na Sveučilišnom centru za postdiplomske studije u Dubrovniku. U Dubrovačkim knjižnicama je bila zaposlena od 1983. do 1992. godine najprije kao voditeljica Narodne knjižnice Cavtat, a zatim u zavičajnoj zbirici *Ragusina* u Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku. Za vrijeme Domovinskog rata 1991./1992. vodila je knjižnicu Ratne škole za izbjeglice u hotelu Argentina. U Državnom arhivu u Dubrovniku radila je od 1993. g. do 1. travnja 2001., kada je preuzela dužnost ravnateljice Dubrovačkih knjižnica. Mr. Vesna Čučić je marljiva prevoditeljica stručnih i literarnih tekstova, autorica stručnih članaka u raznim časopisima i zbornicima, stalna suradnica Radio-Dubrovnika u emisiji o povijesti i kulturi Hrvata Boke kotorske, aktivna članica više udruženja (Maticе hrvatske, Francusko-hrvatskog društva, Arhivističkog društva, itd.), a u našoj struci je prvi diplomirani knjižničar u Dubrovniku, sa završenim dodiplomskim studijem iz knjižničarstva. Ponovno stavljanje u funkciju Znanstvene knjižnice, nakon njene desetogodišnje zaptvorenosti i obnavljanje rada ugašenih ogranaka Narodne knjižnice Dubrovnik, kolegica Čučić drži najvažnijim zadacima koje će nastojati riješiti u četverogodišnjem mandatu. Želimo joj u tome puno sreće i uspjeh u budućem upravljanju Dubrovačkim knjižnicama.

● **Od 29. 4. do 1. 5. Knjižničarsko društvo Dubrovnik** organizira prigodom 1. svibnja stručni izlet u Zadar. Planiran je obilazak Gradske knjižnice i posjet Sveučilišnoj knjižnici, te susret sa zadarskim i šibenskim knjižničarima. Djelatnici Narodne knjižnice Dubrovnik s posebnim zanimanjem očekuju upoznavanje rada Gradske knjižnice Zadar, koja je poznata i izvan stručnih krugova kao primjer dobro uređene suvremene narodne knjiž-

nice. Praktična pitanja koja će knjižničari iz dviju regija moći zajednički raspraviti odnosit će se najviše na poteškoće u primjeni sustava CROLIST u narodnim knjižnicama

M. Šapro-Ficović

Knjižničarsko društvo Sisačko-moslavačke županije

Krajem 2000. godine iz tiska je izišao *Pučki kalendar Sisačko-moslavačke županije za 2001. godinu*. Kalendar je godišnjak namijenjen najaktualnijim društveno-političko-gospodarskim zbivanjima. Ove godine uspjeli smo obogatiti ovaj Kalendar pregledom gradskih i narodnih knjižnica s područja cijele Županije. Pregled sadrži kratku povijest knjižnice i knjižničarstva u mjestu, osnovnu namjenu i djelatnost pojedine knjižnice i njoj pripadajućih odjela i zbirki, adresu voditelja knjižnice, te aktualne telefonske brojeve i e-mail adrese, opisuje veličinu korisnog prostora, stanje knjižnog fonda i broj korisnika. Na kraju priloga nalazi se slikovita karta Sisačko-moslavačke županije s ucrtanim svim postojećim gradskim i narodnim knjižnicama. Neke od tih knjižnica su osnovane u razdoblju nakon rata (M. Ves, Jasenovac, Hrvatska Dubica), neke su temeljito i suvremeno opremljene, a neke preseljene u nove prostore.

● **10. travnja 2001. godine održana je** Redovna skupština Knjižničarskog društva Sisačko-moslavačke županije u prostoru Narodne knjižnice i čitaonice Sisak.

Skupštini je bio nazočan 61 od 74 člana Društva, što ukazuje na velik interes i želju da Društvo počne što aktivnije djelovati. Nakon otvorenja Skupštine iznijeto je izvješće o radu u proteklih 7 mjeseci. Prema planu i programu rada Društva za 2001. godinu predstoji još jedna redovna skupština, krajem listopada. Predviđeno je nekoliko stručnih seminara u vlastitoj organizaciji, redovitije posjećivanje seminara i predavanja u organizaciji HKD-a, prezentacija školskih knjižnica u Pučkom kalendaru za 2001. godinu, a za 23. svibnja organiziran je posjet Sveučilišnoj i Gradskoj knjižnici u Mariboru. Rad Društva je potaknut i stanovitim financijskim sredstvima koja je Društvu dodijelilo Županijsko poglavarstvo. Godišnja članarina je povišena s

prijašnjih 20,00 na 30,00 kn, što će također utjecati na financiranje projekata u okviru Društva. U suradnji sa Aktivima školskih knjižničara u rujnu se planira sastanak s ravnateljima osnovnih i srednjih škola, kako bi se što eksplicitnije objasnila važnost i potreba sudjelovanja školskih knjižničara na raznim stručnim seminarima, skupovima i predavanjima. Nakon predviđenog dnevnog reda Skupštine održano je predavanje kolegice Ivanke Stričević *Knjižnične usluge i programi za mladež, predstavljajući Pučkog kalendara Sisačko-moslavačke županije za 2001. godinu*, a gosti su bili urednici kalendara Slavica Moslavec i Stjepan Horvat. Za kraj ovog programa organiziran je posjet Gradskom muzeju Sisak. Skupština je prošla u izuzetno radnoj i kreativnoj atmosferi.

R. Rupčić

Zagrebačko knjižničarsko društvo

Djelovanje ZKD-a u prva četiri mjeseca ove godine koncentriralo se oko sljedećeg:

● Aktivnosti vezane uz besplatni upis naših članova u sve knjižnice u gradu

Ravnateljima svih knjižnica koje djeluju na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije poslali smo zamolbu za besplatni upis članova ZKD-a u svoje knjižnice. Očekujemo konačni dogovor.

● Organizacija tribina

U suradnji sa Sekcijom za narodne knjižnice organizirali smo 22. veljače u Gradskoj knjižnici tribinu pod naslovom *Njemačke narodne knjižnice – Izazovi suvremenog društva*. Predavač je bila kolegica Dijana Sabolović-Krajina iz Koprivnice. Uz dobru posjećenost posebno nas veseli odaziv kolegica i kolega iz drugih regionalnih društava (DK Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, KD Sisačko-moslavačke županije).

● Aktivnosti naših članova

Kolegica Jasna Kovačević sudjelovala je na Seminaru za međunarodne integracije u Novinarskom domu u Zagrebu, a u organizaciji Instituta za međunarodne odnose (IRMO). Njezino izvješće možemo potražiti na stranicama ovih Novosti.

Članovi ZKD-a aktivni su i u raznim tijelima HKD-a. Tako je radna grupa u sastavu Alemka Belan-Simić, Jasna Kovačević i Spomenka Petrović bila ovih dana u Korčuli. Izvješće te radne grupe o stanju revizije i otpisa knjiga u knjižnici "Ivan Vidali" moći ćemo pročitati u sljedećem broju HKD Novosti.

● Organizacija putovanja

U ovom periodu ZKD je organizirao dva putovanja: putovanje u Amsterdam (27. 3. - 1. 4.) te odlazak u Vukovar na otvaranje obnovljene Gradske knjižnice. Očekujemo i opširnije prikaze tih putovanja.

Ž. Vrbanc

Posjeta Kraljevskoj knjižnici u Hagu

Zagrebačko knjižničarsko društvo tri je puta organiziralo stručno putovanje po inozemstvu i posjet jednoj od svjetskih knjižnica. Nakon posjeta Firenzi i Rimu prošle godine, ove godine smo upriličili posjet Amsterdamu i haškoj Nacionalnoj knjižnici.

U Nizozemskoj vrlo uspješno djeluje preko tisuću knjižnica, no postoji samo jedna nacionalna knjižnica, osnovana 1798. god. i nalazi se u Hagu. Ona je počela s radom pod upravom Louisa Bonaparte, tako da je dobila ime *Koninklijke* (Kraljevska knjižnica, u daljnjem tekstu KB). Vrijeme velike ekspanzije uslijedilo je za vrijeme kralja Willema I., a kako je kontinuirano rasla, morala se premješati više od tri puta. KB je danas važna institucija smještena u vrlo modernoj zgradi u središtu Haga, u kojoj se osim knjiga i periodika mogu naći i mikrofilmovi, CD-ROM-ovi, te dokumenti u elektronskom zapisu. Smještena je na 37.000 m², uključujući 18.000 m² polica. Fond knjižnice se sastoji od 3 milijuna sv. koji popunjavaju 63 km polica, od čega knjige zauzimaju 45, a periodika 17 km. Svaki dan se dodaje 10 m sv. koji čine nacionalno blago Nizozemske koje kontinuirano raste. Poput svake nacionalne knjižnice, KB je odgovorna za kolekciju i upravljanje nacionalnom kulturnom baštinom, te nudi širok dijapazon usluga, od posudbe knjiga, pružanja informacija, fotokopiranja i reprodukcije do zaštite starih knjiga i čuvanja informacija na mikrofilmovima ili pohrane u digitalnom obliku.

U čitaonicama KB ima 500 mjesta gdje se može čitati i raditi u miru i tišini, a na posebnim računalnim mjestima korisnici mogu detaljno pretraživati knjige i druge informacije. KB ima vodeću ulogu u području knjižničnih znanosti i informacijskih usluga, a elektronska mreža omogućava pristup katalozima KB i lokalnim knjižnicama kroz KB mrežu na Internetu. KB također upravlja nizozemskim središnjim katalogom koji sadrži oko 10 milijuna naslova u preko 400 nizozemskih knjižnica. KB, među ostalim, posjeduje vrlo stare i specijalne kolekcije: povijest kulinarstva, pamflete, notne knjige, dekorativni papir, lijepa pisma, a najveća je nizozemska kolekcija povijesnih novina, srednjovjekovnih rukopisa i knjiga za djecu. Na području sporta i igara KB posjeduje najveću svjetsku kolekciju šaha i crteža, što KB redovito pokazuje na organiziranim izložbama unutar knjižnice. Od 1974. godine KB prikuplja jedan primjerak svih publikacija u Nizozemskoj. Sve ove knjige, periodika i novine, ali i disertacije, izvješća i elektronske publikacije se čuvaju u posebnom depozitoriju kojemu se dodaje preko 40.000 sv. svake godine, što se objavljuje u Brinkmanovom kumulativnom katalogu van Boeken. Ova nacionalna bibliografija se objavljuje na CD-ROM-u i u obliku knjige. Na kraju je zaista potrebno reći i istaknuti da su unutarnji i vanjski prostor svojim donatorskim radovima oplemenili nizozemski umjetnici što je pridonijelo estetskom, ali i vrlo ugodnom ugođaju za boravak i rad u KB.

J. Kovačević

Iz Dubrovačkih knjižnica

Utorak, 24. travnja 2001., u Salonu od zrcala Dubrovačkih knjižnica, održan je 2. *sastanak Koordinacije voditelja županijskih matičnih službi u Republici Hrvatskoj*. Sastanak je sazvan od strane Nacionalne i sveučilišne knjižnice a vodila ga je suradnica za narodne knjižnice Jadranka Slobodanac. Glavne teme sastanka bile su analiza stanja hrvatskih narodnih knjižnica u 2000. godini te utvrđivanje smjernica razvoja po županijama. Ovim sastankom započeo je niz sastanaka Koordinacije voditelja županijskih matičnih službi koji će se održavati svaki put u drugoj županijskoj matičnoj knjižnici. Time se želi doprinijeti što boljem upoznavanju rada hrvatskih knjižnica koje je osnova za mogućnost stvaranja zajedničkih smjernica razvoja.

T. Jerić-Zanini

Gradska knjižnica Slavonski Brod

Grad Slavonski Brod s ponosom i radošću nastavlja slaviti uspomenu na poznatu hrvatsku spisateljicu Ivanu Brlić-Mažuranić, obilježavajući tako 10. godišnjicu obnovljenih dječjih svečanosti. Ivana Brlić-Mažuranić, koja je u Slavonskom Brodu provela najveći dio svojega života i u njemu stvorila književna djela koja pripadaju najljepšoj svjetskoj literaturi za djecu, zadužila nas je svojom maštovitošću i domišljatošću.

Manifestacija *U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić* koja se svake godine održava u Slavonskom Brodu u mjesecu travnju, i ove je godine upriličila svoj iznimno bogat program u periodu od 23. do 25. travnja 2001. god.

Uz mnoštvo kazališnih predstava, radionica, predavanja i izložbi koje su svoje nadahnuće crpili iz najpoznatijih djela Ivane Brlić-Mažuranić, i Gradska knjižnica Slavonski Brod organizirala je susrete s književnicima i promociju knjige.

Tom prilikom je 24. travnja u prostorijama Gradske knjižnice održan susret s mladom književnicom Sanjom Polak, autoricom knjige *Dnevnik Pauline P*. Prvi književni susret održan je u 11,00 sati s dva treća razreda OŠ "Hugo Badalić", a drugi susret bio je u 15,00 sati s trećim razredima OŠ "Ivan Goran Kova-

čić”, sveukupno 140-ero djece. Sama autorka, predstavljajući svoje prvo, veoma čitano djelo, u neposrednom razgovoru s djecom oduševila je sve prisutne svojom učiteljskom spontanosti i nadahnula ih bogatstvom značenja pisane riječi. Posve nenadmašnu Paulinu P. na vrlo uvjerljiv i znalački način odglumila je djevojčica 3. razreda OŠ “Hugo Badalić” Dora Holer, jednim zanimljivim monologom iz knjige. Oduševljeno pljeskanje i sam monolog bila je potvrda Sanji Polak na prekrasno doživljenom susretu.

Poseban književni susret održan 25. travnja u 12,00 sati u prostorijama Gradske knjižnice bio je s poznatom književnicom Sanjom Pilić, dobitnicom *Nagrade Ivana Brlić-Mažuranić* za 2000. godinu, za knjigu *Zafrkancije, zezancije, smijancije i ludancije* u izdanju Školske knjige iz Zagreba. Knjigu je uz autoricu predstavljala mr. Dubravka Zima, članica prosudbenog odbora *Nagrade Ivana Brlić-Mažuranić*.

Uz mnoštvo novinara, djece iz OŠ “Antun Mihanović” profesora i ostalih uglednih ljudi iz Slavenskog Broda, književnica Sanja Pilić približila se djeci i na osebujan način predstavila svoju knjigu. Knjiga na veoma humorističan način prođuhovljava odnose u obitelji, kroz prizmu njene vlastite obitelji, uozbiljuje i odgovara na tražena dječja pitanja, te time dobiva brojne poklonike lijepe dječje književnosti.

Nakon uspješne promocije knjige, dramska družina OŠ “Bogoslav Šulek” pod voditeljstvom prof. Gorana Zovka odigrala je dramsku igru *Guliveru, zaplovido brodom od finog Liliputa*.

Nadamo se da ovi književni susreti protkani pisanom riječju promiču naslijeđe i obogaćuju dječja srca, kako srca Ivaninog grada, tako i srca djece cijelog svijeta.

R. Bobovečki

“Informativna srijeda” u Gradskoj knjižnici u Zagrebu

Već nekoliko desetljeća knjižničari koji rade kao informatori na informativno-posudbenim odjelima za odrasle članove u zagrebačkim narodnim knjižnicama (Knjižnice grada Zagreba, Knjižnica Marina Držića, Knjižnica Bogdana Ogrizovića, Knjižnica Vladimira Nazora

i Knjižnica “Medveščak”) redovito se okupljaju na sastancima, koji se održavaju srijedom, pa odatle i naziv *Informativna srijeda*, na kojima se razgovara bilo o temama iz knjižničarske struke, bilo o temama iz kulture i znanosti, s nakanom da ti razgovori pomognu knjižničarima-informatorima u radu s korisnicima usluga narodnih knjižnica, ili pak da ih upoznaju s novostima u knjižničarskoj struci. Svakom takvom razgovoru prethodi predavanje nekog gosta, strukovnog kolege/kolegice, ili pak stručnjaka za određeno područje iz kulturnih ili znanstvenih djelatnosti. Takvih je područja, koja su zanimljiva informatorima, podosta, jer se od knjižničarâ-informatorâ zaposlenih u informativno-posudbenim odjelima narodnih knjižnica očekuje najšire poznavanje kulture i raznih znanosti, šire od kolegice i kolega koji rade na drugim odjelima, budući da su i upiti korisnika, upućeni informatorima, iz vrlo različitih područja kulture i iz raznih znanosti.

Nekada se *Informativna srijeda* održavala svake srijede (trajala je otprilike dva sata), dok se danas održava svake druge srijede, u dva godišnja ciklusa: veljača-svibanj, te listopad-prosinac. Sastanci informatora održavaju se u Gradskoj knjižnici (Starčevićev trg 4), u dvorani koja omogućuje multimedijску prezentaciju, te traju, s pauzom, od 9,30 sati do 13 sati. Navest ćemo program ostvaren od veljače do svibnja 2001.

7. veljače dr. Aleksandar Stipčević održao je predavanje o sudbini knjiga koje su “napisali” komunistički diktatori (Enver Hodža, Staljin, ...) nakon sloma totalitarne ideologije komunizma u državama Istočnog bloka. Predavanje je održano povodom izlaska iz tiska *Sudbine knjige* profesora Stipčevića. Nakon predavanja odvijao se zanimljiv razgovor o kriterijima za otpisivanje knjiga, te o nekim incidentima koji su u Hrvatskoj pri tome nastali posljednjih godina, a koji su bili medijski neopravdano razvikani.

U drugom dijelu književnici Tito Bilopavlović i Tomislav Durbešić predstavili su roman *Elektronička pošta* Zvonka Madunića. Zanimljivost tog predavanja bila je ta, da je roman objavljen i u elektroničkom obliku, na Internetu, te se predstavio i elektronički nakladnik romana, tvrtka “Strijelac”.

21. veljače potpredsjednik Matice hrvatske Stjepan Sučić održao je predavanje o kulturnim institucijama Hrvata u

Bosni i Hercegovini. Izlaganje, u kojemu je bilo riječi i o hrvatskim knjižnicama u Bosni i Hercegovini, bilo je živopisno jer je gost naveo neke zgode koje je proživio pri svojim mnogim posjetima bosanskim i hercegovačkim Hrvatima. Poslije predavanje održan je vrlo dug razgovor o kulturnim prilikama Hrvata u BiH.

7. ožujka informatori su posjetili Informativni centar pri Veleposlanstvu SAD-a. Kolegica zaposlena u Informativnom centru, Maca Bahlen, upoznala je zagrebačke knjižničare sa specifičnostima rada Centra. Zanimljiva je bila informacija da je američka vlada odlučila da u američkim veleposlanstvima širom svijeta ukine posudbene knjižnice, te da usluge veleposlanstva svede isključivo na davanje informacija dostupnih putem Interneta.

21. ožujka kolegice iz Knjižnice Božidara Adžije, Dušanka Štrbac i Mirjana Vujić, održale su vrlo iscrpno izlaganje, podržano multimedijском prezentacijom, pod naslovom *Predmetni katalog u mreži KGZ-a: osnove i pretraživanje*. Tezaurus, koji omogućuje predmetiziranje knjiga u mreži Knjižnica grada Zagreba, sadrži više od 20 000 pojmova! Poslije izlaganja raspravljalo se o problemima predmetiziranja knjiga u raznim računalnim programima koji su u upotrebi u narodnim knjižnicama.

4. travnja knjižničari-informatori posjetili su izložbu *Stoljeće promjena* u Hrvatskom povijesnom muzeju. Kustosica Andreja Belušić govorila je o svim lomovima u novijoj hrvatskoj povijesti. Na kraju je održana projekcija dokumentarnih filmova.

Knjižnicu Augusta Cesarca u Ravnicama knjižničari su posjetili 18. travnja. Voditeljica Knjižnice, Ivana Soljačić-Richter, uz multimedijску je prezentaciju predstavila sve novosti u radu s korisnicima usluga narodne knjižnice. Knjižnica Augusta Cesarca u Ravnicama zanimljiv je primjer primjene američkih iskustava u hrvatskim narodnim knjižnicama.

Zatim je u istoj knjižnici urednica u “Školskoj knjizi”, Dunja Merkver, predstavila nova izdanja hrvatskog pravopisa koje je objavila “Školska knjiga”, te metodički oblikovanu lekturu.

Krešo Golubić i akademski slikar Gordan Orešić 2. svibnja govorili su o uličnoj umjetnosti velegradova (*Graffiti art*). U dugom i duhovitom razgovoru spomenuta je mogućnost da one narodne

knjižnice koje su smještene u sivim betonskim stambenim blokovima ukrase svoja pročelja graffitima.

Istog je dana Udruga za čuvanje, obnovu i korištenje kulturnog blaga Hrvatske "Pinta" predstavila knjige koje je objavila tijekom 2000. godine. Gosti su bili: dr. Željko Bajza, dr. Alojz Jembrih, dr. Ivo Kalinski, dr. Mijo Korade.

U posljednjem terminu prije ljeta, 16. svibnja, knjižničari su posjetili Arheološki muzej, te, uz izložbu *Vučedolski Orion i najstariji europski kalendar*, razgledali stalni postav Muzeja.

Na kraju, zahvaljujem na pomoći pri pripremanju *Informativne srijede* kolegicama i kolegama, članovima redakcije: Zdravku Kovačiću, Ljerki Lušičić, dr. Vojislavu Matagi, Zoranu Rošku, mr. Ljiljani Sabljak i Zdenki Sviben.

Ž. Vegh

Iz knjižnica Požeško-slavonske županije

U cilju osamostaljivanja narodnih knjižnica Požeško-slavonske županije, nakon prošlogodišnjeg uspješno provedenog postupka izdvajanja knjižnice u Pakracu iz sastava Pučkog učilišta, početkom siječnja 2001. godine, Narodna knjižnica i čitaonica u Kutjevu postaje samostalnom knjižničnom ustanovom, kojoj je sada osnivač Općina Kutjevo. Ujedno je time i završen proces prelaska iz institucija u sastavu ka samostalnim ustanovama u ovoj Županiji, tako da sadašnje narodne knjižnice zajedno sa svojim osnivačima mogu provoditi samostalnu i kvalitetnu razvojnu politiku, uz pomoć i savjete Matične službe kao i Gradske knjižnice i čitaonice u Požegi. Narodna knjižnica i čitaonica u Kutjevu (do 2000. god. ogranak požeške Knjižnice) preseljenjem u novi prostor od 62 m² djelomično je poboljšala prostorne i radne uvjete, no iako je prostor smješten u središtu Kutjeva u zgradi Općine, veličinom još uvijek ne zadovoljava standarde (315 m²), tako da je uz kadrovsku nepopunjenost i informatizaciju djelatnosti i dalje nužno tražiti kvalitetnije prostorno rješenje za ovu knjižnicu. Osobito je u novom prostoru uočljiv nedostatak dječjeg odjela, igraonice, spremišta, odjela za obradu građe i informatizaciju, a u stručnom pogledu nedostatak još jednog dipl. knjižničara za poslove informatizacije i obrade

građe koja je smještena u skućenom prostoru, a sve više se popunjava otkupom Ministarstva kulture i kupnjom vlastitim sredstvima te poklonima.

Vjerujemo kako će se u dogledno vrijeme iznaći rješenje za konačnim preseljenjem ove knjižnice u potpuno prilagođeni prostor, te tako provesti razvojni plan ove, sada samostalne knjižnice, kao središnje kulturne ustanove Općine Kutjevo.

B. Šimunović

Iz matične službe Sisačko-moslavačke županije

Matična služba Sisačko-moslavačke županije otvorila je u 2000. godini dvije gradske knjižnice na širem području Županije.

Prva, otvorena 11. lipnja 2000., je Knjižnica i čitaonica u Martinskoj Vesi, koja djeluje na 105 kvadratnih metara korisnog prostora i ima fond od 1.500 knjiga, te 300 aktivnih korisnika. U svome prostoru knjižnica okuplja veliki broj korisnika svih dobi, ponajviše djece kojima nudi dječje knjige, slikovnice, društvene igre i korištenje računala.

Starijim korisnicima nudi niz aktualnih beletrističkih i publicističkih naslova. Knjižnica za sada ne djeluje samostalno već uz pomoć Narodne knjižnice i čitaonice čiji djelatnici naizmjenično dva puta tjedno rade u knjižnici kako bi održali potrebnu razinu kvalitete knjižničnog poslovanja, te kako bi potreba za ovim prostorom bila zadovoljena.

R. Rupčić

Iz narodne knjižnice i čitaonice Sisak

Krajem 2000. godine izašlo je 2. prošireno izdanje knjige *Bibliografija o Sisku* autorice Đurđe Zorko u nakladi Narodne knjižnice i čitaonice Sisak.

Knjiga je pobudila veliko zanimanje stručnjaka i brojnih građana Siska jer kako je poznato Sisak nema publiciranu povijest grada, već samo fragmentirano obrađene neke detalje kulturne, etnografske i vojne povijesti, stoga ova bibliografija pruža najiscrpniji prikaz građe o Sisku objedinjen na jednom mjestu, sustavno poredan i lako pretraživ. Ono što je publika prepoznala u ovome djelu je

bogat izvor podataka za svakog budućeg istraživača povijesti grada. Recenzenti knjige su Dorica Blažević, bibliotekarska savjetnica i mr. sci. Davorka Pšenica, a recenzije i kritike na knjigu vrlo su pohvalne.

Svečana promocija održana je 28. 12. 2000. u prostoru Narodne knjižnice i čitaonice Sisak. Tom prigodom gosti su bili jedna od recenzentica, mr. sci. Davorka Pšenica i prof. Ivica Golec, autor nekoliko vrijednih knjiga o povijesti grada Petrinje. Recenzentica je govorila o važnosti bibliografije za praćenje povijesnog razvoja grada i dinamike promjena u njegovoj društvenoj, političkoj ili gospodarskoj strukturi. Profesor Golec je govorio o vrijednosti bibliografije kao izvoru relevantnih podataka značajnih za jedan grad, te o njezinu korištenju i primjenjivosti. Knjiga je podijeljena na dva dijela obrađujući u prvom, monografske publikacije (niz A) s 573 reference, a u drugom članke iz periodičkih i njima sličnih publikacija (niz B) s 2693 reference. Sadrži autorsko kazalo, kazalo osobnih imena, imena mjesta, društava/udruga i klubova, te na kraju popis svih novina, časopisa, kalendara i biltena korištenih u bibliografiji s posebnom oznakom onih koje su izlazile u Sisku. Nužno je reći da je knjiga od prvog trenutka u rukama svih zainteresiranih, te da je već pokazala svoju uporabnu vrijednost i pomagala pri izradi nekih stručnih radova koji su ovih dana izašli iz tiska. U svakom slučaju ovo je knjiga koju su mnogi okarakterizirali kao značajnu i vrijednu publikaciju, te znatan prilog povijesti grada i doprinos stručnom napretku Narodne knjižnice i čitaonice Sisak.

R. Rupčić

Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, odlukom Upravnog vijeća Knjižnice, ustanovila je Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice, 22. veljače. Godine 1483., na taj dan, tiskana je prva hrvatska knjiga, *Misal po zakonu Rimskoga dvora*, remek djelo glagoljskoga tiskarskog umijeća.

Ove godine, dakle, prvi puta obilježio se *Dan NSK*. Sama svečanost uključivala je pozdravne govore gospodina Zlatka Tomčića, predsjednika Sabora

Republike Hrvatske i prof. dr. Darka Novakovića, predsjednika Upravnoga vijeća. Slijedio je kratki osvrt dr. sc. Josipa Stipanova, glavnog ravnatelja NSK na temu Nacionalna i sveučilišna knjižnica na početku trećeg tisućljeća i dodjela Nagrade Matko Rojnić i Priznanja Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Nagrada Matko Rojnić dodjeljivat će se jednom zaposleniku i jednom umirovljeniku, godišnje, za naročiti doprinosu radu i razvoju Knjižnice, a Priznanje Nacionalne i sveučilišne knjižnice dodjeljivat će se, godišnje, jednom vanjskom suradniku Knjižnice (pojedincu ili instituciji), za naročit doprinosu radu i razvoju Knjižnice.

U gotovo 400 godina djelovanja Nacionalna i sveučilišna knjižnica postala je stožerna ustanova hrvatske kulture, znanosti i obrazovanja. Na početku 20. stoljeća Knjižnica je imala dva zaposlenika i oko 100.000 svezaka, a na njegovu kraju ima 300 zaposlenika i 2.500.000 svezaka, odnosno jedinica. Novo vrijeme ocrtava i podatak da je prošle godine Knjižnica imala 400.000 korisnika, dnevno preko 1.300, a istodobno je na njejoj mrežnoj stranici zabilježeno oko 1.500.000 posjeta. Novo vrijeme obilježavaju i novi mediji, i time se, moglo se čuti na Danu NSK, proširuje i zadaća Knjižnice, koja mora osigurati mogućnosti njihove pohrane i korištenja.

Z. Gligora Zeman

Dodjela nagrade “Matko Rojnić” Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Stručno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice na sjednici održanoj 9. siječnja 2001. predložilo je tekst Pravilnika o postupku dodjeljivanja nagrada i priznanja Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Na istoj sjednici je imenovan Odbor za razmatranje i predlaganje kandidata za nagradu “Matko Rojnić” u sastavu: Sonja Avalon, Dorica Blažević i Marina Mihalić. Prijedlog Pravilnika je prihvatilo Upravno vijeće na svojoj sjednici 31. siječnja 2001. godine.

Nagrada nosi ime Matka Rojnića, uglednog knjižničara, bibliografa i dugogodišnjeg ravnatelja Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Onome što je napisao u Vjesniku bibliotekara njegov kolega i

pomoćnik, profesor Brano Hanž, u povodu odlaska Matka Rojnića u mirovinu 1976. godine, nema se puno više što dodati: “Široka kultura, profinjen duh i istančana inteligencija, temeljito teoretsko poznavanje knjižničarstva i veliko praktično iskustvo, udruženo s rijetkom marljivošću, omogućilo mu je da različitim pitanjima struke prilazi svestranom analizom i znanstvenom akribijom sa širokog kulturnog gledišta humaniste čiji se pogled često vraćao u prošlost, ali ne odvajajući se od sadašnjosti ...”.

Pravilnikom je uređeno da se istodobno dodjeljuju dvije nagrade “Matko Rojnić” i to jedna nagrada zaposleniku Knjižnice i jedna nagrada umirovljeniku Knjižnice, te jedno priznanje vanjskom suradniku Knjižnice. Vanjski suradnik može biti pojedinac ili institucija. Izbor kandidata za dodjelu nagrada temelji se na visoko ocijenjenoj kakvoći stručnog rada u ostvarivanju programa Knjižnice, na objavljenim znanstvenim i stručnim radovima iz knjižnične i informacijske djelatnosti Knjižnice, te doprinosu u edukaciji djelatnika NSK i drugih knjižničara u Republici Hrvatskoj. Nagrada Matko Rojnić uz povelju uključuje i novčani iznos, a priznanje vanjskom suradniku čini povelja. Nagradu može dobiti zaposlenik ili umirovljenik ako je proveo na radu u knjižnici najmanje petnaest godina. Postupak za dodjelu nagrada i priznanja provodi Odbor za nagrade i priznanja kojeg svake godine imenuje Stručno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Prijedloge za dodjelu nagrada i priznanja mogu podnositi zaposlenici knjižnice i sam Odbor.

Nagrade i priznanje su dodijeljeni prvi puta 22. veljače 2001. godine na Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice koji je ove godine svečano obilježen, a dodjela Nagrada je bila dio te svečanosti.

Ovogodišnji dobitnici Nagrade Matko Rojnić su zaposlenica Branka Sorokin, umirovljenica Vera Dadić, a dobitnik priznanja je Ivan Dubravčić, vanjski suradnik Knjižnice.

Knjižničarska savjetnica gospođa Branka Sorokin zaposlena je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici od 1971. godine. Kao višegodišnji voditelj i urednik Hrvatske bibliografije, Niza B, dala je izniman doprinosu razvoju i unapređivanju te bibliografije kako u stručnom tako i u organizacijskom pogledu uključujući i njezino objavljivanje, a time je doprinije-

la radu i razvoju Knjižnice u cijelosti. Zanimanje Branke Sorokin za problematiku hrvatskih periodičkih publikacija, posebno znanstvenih časopisa, šire je od neposrednih zahtjeva njenog posla. O tome svjedoči bibliografija njenih radova koji obuhvaćaju istraživanja važnosti hrvatskog časopisnog izdavaštva, te njegovu povijest.

Konzervatorska savjetnica gospođa Vera Dadić, zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici od 1966. godine, bavila se zaštitom knjižnične građe i dala jedinstveni doprinosu u zaštiti fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice, ali i zaštiti fondova drugih knjižnica u Hrvatskoj, kako implementiranjem novih metoda i tehnika u zaštiti, tako i organiziranjem službe zaštite. U nekim je vidovima zaštite u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i hrvatskom knjižničarstvu učinila pionirske korake. Objavila je zapažene radove iz područja zaštite građe, a njen priručnik o zaštiti građe i danas je obvezna literatura u obrazovanju knjižničara.

Gospodin Ivan Dubravčić, diplomirani inženjer iz Zagreba, u hrvatskim je knjižničarskim i širim kulturnim krugovima poznat i priznat kao izniman stručnjak za stariju hrvatsku knjigu i drugu knjižnu građu, te kao veliki poznavatelj tržišta starom knjižnom građom posebice u Europi u kojoj je proboravio gotovo cijeli svoj radni vijek.

Gospodin Dubravčić više od dvadeset godina surađuje s Knjižnicom redovito obavještavajući o pojavi starih i dragocjenih hrvatskih knjiga, rukopisa i druge građe na tržištu. U nekim je prilikama neposredno ili posredno sudjelovao u nabavi tih knjižnih dragocjenosti za Knjižnicu.

D. Blažević

Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, Virje

Dana 23. 02. 2001. u OŠ “Profesora F. V. Šignjara” u Virju održan je stručni skup školskih knjižničara Koprivničko-križevačke, Virovitičko-podravske i Bjelovarsko-bilogorske županije. Skupu je prisustvovalo šezdesetak knjižničara osnovnih i srednjih škola, Biserka Šušnjić, viša školska nadzornica za školske knjižnice, Dijana Sabolović-Krajina, ravnateljica Knjižnice i čitaonice “Fran-

Galović” iz Koprivnice i Ilija Pejić, voditelj matične službe Bjelovarsko-bilogorske županije.

Skup je otvorio mr.sc. Dražen Podravec, ravnatelj škole domaćina. Između ostalog naglasio je važnost koju imaju školske knjižnice u odgojno obrazovnom radu s učenicima. O ulozi školske knjižnice u promicanju dječih prava te interdisciplinarnosti i intermedijalnosti u programima školskih knjižnica govorila je prof. Biserka Šušnjić. Nakon toga je mr.sc. Dražen Podravec govorio o ulozi knjižnice koju je odigrala prilikom pripreme i izrade integrirane nastave na temu *Voda*. Poslije predavanja prikazan je video zapis nakon kojega su sudionici skupa u skupinama razgovarali i davali svoje prijedloge kako se knjižnica još više može “iskoristiti” u takvim oblicima rada s učenicima. Prof. Ilija Pejić govorio je o suradnji škole i knjižnice u odgajanju čitatelja. Nakon pauze upriličen je učenički kviz *Pozdrav proljeću* kojeg je predstavila Ana Mihoković iz OŠ “Blaža Mađera” iz Novigrada Podravske. Natjecali su se virovski učenici četvrtih razreda. Bio je to još jedan prikaz oblika rada s učenicima u knjižnici.

Na kraju skupa izrečena su iskustva u primjeni računalnog programa METEL-WIN u školskim knjižnicama. Svi korisnici tog programa izrazili su svoje zadovoljstvo i odobravanje takvog programa, jer služeći se njime ostaje nam više vremena za rad s djecom.

K. Pavlović

Školski knjižničari – mailing lista

Na međužupanijskom (Primorsko – goranska, Istarska i Ličko – senjska županija) stručnom aktivu školskih knjižničara održanom 6. travnja 2001. g. u Rijeci, kroz izlaganje na temu *Internet raspravište / diskusijska grupa / newsgroup knjižničara*, kojim sam nastojala sistematizirati hrvatske web – stranice koje govore o knjigama u najširem smislu (1. web stranice HKD, 2. web stranice samostalnih knjižnica, 3. web stranice knjižnica u sastavu, 4. web stranice knjižara, 5. web stranice internet – virtualnih knjižara i antikvarijata, 6. web stranice pojedinih osoba; 7. news grupa “hr.rec.knjige”; 8. mailing – lista “crolib”), založila sam se

za pokretanje jedne takve grupe školskih knjižničara.

Neposredna komunikacija školskih knjižničara svedena je, nažalost, na dva stručna skupa godišnje, a znamo da su teme za razgovor i razmjenu iskustava brojne. Mi, školski knjižničari, u specifičnom smo položaju unutar struke, jer naš je opis poslova najdulji i najopsežniji te najraznovrsniji, pa volim reći da je svatko od nas “one – man band”.

Moj je prijedlog prihvaćen, pa je na serveru Yahoogroups pokrenuta mailing – lista pod imenom “knjiznicar” na adresi: <http://groups.yahoo.com/group/knjiznicar>

Grupa je namijenjena slobodnoj, neformalnoj komunikaciji, razmjeni ideja, obavijestima o projektima na kojima radimo, o uređivanju školskih knjižnica, o suradnji s korisnicima, o stručnom usavršavanju ili jednostavno, o dobroj knjizi koju smo pročitali, a sve to u, našim žargonom rečeno, slobodnom pristupu.

Vjerujem da je tema bezbroj, a svoje postojanje, grupa će opravdati samo našom aktivnošću.

I. Vladilo

Jules Verne na proputovanju kroz Sisačko-moslavačku županiju

U mjesecu ožujku 2001. godine, poznati francuski književnik Jules Verne, po mnogima rodonačelnik znanstvene fantastike, otpočeo je svoje uzbudljivo putovanje po školskim knjižnicama Sisačko-moslavačke županije.

Prva postaja putovanja bila je u Školskoj knjižnici Osnovne škole u Popovači, gdje je bio presudan susret s gospodinom Zlatkom Stanzerom, defektologom po struci, inače zagrebačkim članom Jules Verne kluba iz Pazina.

Zahvaljujući dobroj suradnji školskih knjižnica u Županiji i gospodinu Stanzeru, izložba je vrlo brzo našla slijedeću postaju putovanja, Školsku knjižnicu i čitaonicu Industrijsko-obrtničke škole u Sisku. Od nekoliko lijepo uređenih panoa u vlasništvu Kluba iz Pazina, nekolicine knjiga iz privatne zbirke gospodina Stanzera, izložba je na prvoj postaji putovanja u Sisku, prerasla u multimedijски program pod nazivom *Stvarnost ili fikcija*.

Učenici i profesori Industrijsko-obrtničke škole aktivno su se uključili u realizaciju programa koji je obuhvaćao: izložbu knjiga i izdanja Verneovih djela, od njegovog prvog romana *Put u balonu* do atraktivne knjige na Braellovom pismu, *Tajanstveni otok*. Kroz interesantno predavanje gospodin Stanzer nam je otkrio mnogo novoga što nismo znali o Julesu Verneu, primjerice da ovaj maštoviti književnik još u 19. stoljeću daje ideje za mobitel i Internet. Jules Verne i Edgar Allan Poe samo su neki novi detalji kojima je izložba obogaćena u ovoj školskoj knjižnici. Gošća programa bila je i naša sugrađanka, gospođa Kristina Kušan, vrsna poznavateljica Verneova djela ali i znanstvene fantastike kako na filmu tako i u književnosti. Iz svoje bogate zbirke filmskih plakata, gospođa Kušan ustupila je nekoliko koje smo mogli vidjeti na izložbi. Postavljala su se i nagradna pitanja vezana uz naslove Verneovih romana. Za točne odgovore dijelile su se vrijedne knjige.

Pišući o dalekim i interesantnim putovanjima Jules Verne je doživio i sam neku vrstu preporodnog putovanja zahvaljujući nadahnutoj i interventnoj suradnji školskih knjižničara u Županiji, koji u želji da učenicima što više približe knjigu i čitanje postaju pravi virtuozni u pronalaženju novih načina pristupa književnom djelu.

Već za narednu školsku godinu dogovoren je nastavak suradnje s gospodinom Stanzerom. U tijeku su pripreme za još jednu interesantnu izložbu vezanu uz knjigu i čitanje *Književno djelo u stripu*.

Slijedeće poznate postaje Jules Verne proputovanja Sisačko-moslavačkom županijom su: Školska knjižnica Osnovne škole u Sunji i Knjižnica Visoke učiteljske škole u Petrinji.

J. Gabrieša-Perković

Znanstvena knjižnica Dubrovnik

Od 15. veljače 2001. zbirka *Ragusi-na* Znanstvene knjižnice u Dubrovniku bogatija je za tri nova rukopisa. Rukopise je slučajno donio u Knjižnicu kolekcionar, jer ga je zanimala samo njihova cijena. Naime, kolekcionar (koji iz obiteljskih razloga želi ostati anonimnim) imao je već kupca i konkretnu ponudu za otkup. Nakon osobne presudbe vrijedno-

sti takve građe, konzultacija s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom i dogovora oko mogućnosti financiranja s Gradom, odlučeno je da se većom ponudom pokuša privoliti dubrovačkog kolekcionara na prodaju rukopisa Znanstvenoj knjižnici. Ponuđena cijena od 8.000 kuna bila je dodatni poticaj za sastavljanje međusobnog kupoprodajnog ugovora pa je nova rukopisna građa ušla u *Ragusinu*, kao Rkp. 932, Rkp. 933, Rkp. 934 i Rkp. 935.

Poglavarstvo Grada Dubrovnika, osnivač Dubrovačkih knjižnica, svoju privolu o otkupu rukopisa verificiralo je zaključkom od 20. ožujka 2001. godine.

Radi kulturološke vrijednosti otkupljenih rukopisa i njihovog značenja bilo je potrebno osigurati odgovarajuću stručnu pomoć. Izbor dr. Ivice Martinovića, kulturnog povjesničara iz Dubrovnika smatrao se najboljim rješenjem, obzirom na njegovo zanimanje za slične teme, prethodne istraživačke i objavljene radove iz ovog razdoblja i na ozbiljnost pristupa predmetu istraživanja.

Na temelju njegovih prvih istraživačkih provjera i uspoređivanja s rukopisnom baštinom Arhiva Male braće u Dubrovniku, Arhiva HAZU, rukopisa Znanstvene knjižnice i rukopisa NSK zaključio je da je rukopise vrijedilo kupiti uz sve drugo i radi njihovog kulturnopovijesnog značenja jer oni obogaćuju naše spoznaje o književnoj republici baroknog Dubrovnika.

● Nadgrobnni govor za Nikolicu Bunića

Rukopis je u potpunosti očuvan s čitkim i preglednim tekstom napisanim latinskim jezikom. Predstavlja nadgrobnni govor "u smrt" Nikolice Bunića, kojega je u crkvi Sv. Vlaha u Dubrovniku, 17. studenog 1678. održao Giovan Battista Tolomei, isusovac iz Pistoie. Iako je bio profesor retorike u Dubrovačkom kolegiju nije poznato da je, osim ovog čuvenog govora, ostao neki drugi književni trag njegove dvogodišnje profesure u Dubrovniku.

Postoje i dva tiskana izdanja ovog govora. Prvo izdanje iz Ankone 1679. (Typis Francesci Seraphini) i drugo iz Dubrovnika zaslugom tiskara i izdavača Martechinija.

● Talijanski prepjev prvog i drugog pjevanja Osmana Ivana Gundulića

Rukopis pod naslovom *Primo e secondo canto nell' Osmanide in sestine*,

nije čistopis. Po brojnim ispravicima, križanju čitavih redaka i strofa, reklo bi se da predstavlja radnu verziju jednog ozbiljnijeg pokušaja prijevoda Osmana na talijanski jezik. Rkp. 933 Znanstvene knjižnice Dubrovnik posve se razlikuje od dosad poznatih prepjeva Osmana. Takav zaključak utemeljen je na provedenoj usporedbi s objavljenim prepjevima Osmana, onim Zadranina Nikole Jakšića iz 1827., odnosno Šibenčanina Marka Antonija Vidovića iz 1838. godine. Moglo bi se zaključiti kako je ovdje riječ o jednom do sada nepoznatom prijevodu, ali nažalost i o neznanom prevoditelju pa i godini u kojoj je prepjev urađen. Na ovom tekstu rukopisa predstoji ozbiljni istraživački posao da bi se otkrile bar neke od spomenutih nepoznanica, odnosno utvrdila vrijednost samog prepjeva.

● Stihovi Ivana Šiškova Gundulića i Vladislava Menčetića

Ovaj ukoričeni rukopis sastavljen iz četiri dijela, a to sugerira i za sad nepoznati autor prijepisa, na prvi pogled nudi sabrana djela Ivana Šiškova Gundulića, unuka Ivana Gundulića pjesnika Osmana. Prepisivač uredno nabraja naslove i autorstvo pa tako čitamo: *Oton tragedija Sunčanice i Irene, spjevane po gosparu Gjivu Šiška Gundulića vlast. Dubrovačkoga; Radmio, spjevan po istom Gunduliću; Suze vjernoga Radmila prolite za Raklicu neharnu u ljubavi, spjevane po istom Gunduliću; Tužbe i suze Radmilove, spjevane po istom Gunduliću*. Tekst je pisan na hrvatskom jeziku.

Međutim samo su tri njegove atribucije točne. Jer, idili pod nazivom *Suze vjernoga Radmila prolite za Raklicu neharnu u ljubavi* autor je stariji dubrovački pjesnik Vladislav Menčetić.

I da zaključim riječima dr. Martinovića: "Kako doslije nije objavljeno kritičko izdanje ni stihova Dživa Šiškova Gundulića ni stihova Vlada Jerova Menčetića, svaka nova rukopisna inačica njihovih djela vrijedan je dobitak za hrvatsku filologiju. U prilog ovoj tvrdnji želim istaknuti tek jednu pojedinost. Rukopis Otona očituje važna odstupanja od rukopisnih predložaka koji su W. Pottkoffu poslužili za izdanje Otona 1975. Na nekim mjestima, gdje u Pottkoffovu izdanju stoji neuspjeli stih u ovom je rukopisu zabilježen izbrušeni osmerac. Vrijeme je za novo izdanje Otona, prvo u Hrvatskoj!"

M. Urban

Pregled promjena UDK u razdoblju od 1997. - 2000. god.

Ovim se člankom želi našu bibliotekarsku javnost upoznati s promjenama UDK do kojih je došlo u razdoblju od 1997.-2000. g. Dakako da ovdje neće biti navedene sve promjene, već samo one značajnije, veće ili one koje se na neki način odnose na Hrvatsku ili pak one koje svojim novim, boljim rješenjima pomažu bibliotekarima da što točnije opišu sadržaj nekog dokumenta.

Pregled promjena priređen je prema publikaciji "Extensions and Correction to the UDC" ("E & C to the UDC") kojim UDC Consortium krajem svake godine donosi potpuni popis UDK oznaka koje su te godine izmijenjene – bilo da je promijenjen sadržaj teksta uz pojedini broj, bilo da je sam broj ukinut, izmijenjen ili ustanovljen novi. Često puta bibliotekari-klasifikatori kojima su UDK tablice osnovni priručnik za rad, postavljaju pitanje da li su tako česte promjene uopće potrebne, jer one samo narušavaju teško postignut sklad i dosljednost u sustavu kojim se koriste. Upravo promjene koje su se dogodile u skupini 8 *Lingvistika. Književnost*, sve nejasnoće i posljedice koje su zbog toga uslijedile (da li postojeći fond reklasificirati, da li uopće koristiti nove oznake, da li ih uključiti u "staru" klasifikaciju, kako riješiti problem signiranja koji je u većini naših knjižnica u neposrednoj vezi s UDK i sl.) govore u prilog tvrdnji da većina bibliotekara ne želi mijenjati ustaljeni način rada.

Međutim, zbog političkih i društvenih promjena kojima smo svakodnevno izloženi, kao i sve većeg i bržeg razvoja i napretka znanosti, UDK tablice zbog same svoje strukture, nužno zastarijevaju i stoga podliježu korekcijama i stalnim doradama.

U "E & C to the UDC", vol. 19 iz 1997. g. djelomično je izmijenjena *Tablica Ie* (Opće pomoćne oznake za mjesto).

Za nas je zanimljivo da je ukinut broj za rijeku Savu (282.243.743) i uveden novi koji Savu tretira kao pritoku Dunava (282.243.7.043).

Djelomično je ukinuta *Tablica Ii* (Opća pomoćna tablica za gledište), a njezina funkcija zamijenjena je ili kombinacijom drugog glavnog broja s dvočkom ili upotrebom *Tablice Ik* (Opća pomoćna tablica za osobe i osobne karakteristike), (npr. umjesto ranije .000.141 *Filozofsko gledište*, sada se koristi ...:14).

Skupina 527 *Navigacija* ukinuta je i prebačena je u 629.072, ali i u 656.052.

Iako nije postignuta suglasnost znanstvenika oko standardne taksonomije biljaka, potpunom reklasifikacijom skupine 582 *Sistematska botanika* i 561 *Sistematska paleobotanika*, pokušalo se smanjiti nesklad između ranijih Tablica i najnovijih gledišta botaničara.

U "E & C to the UDC", vol. 20 iz 1998. g. nastavljen je rad na izmjeni Općih pomoćnih tablica, ne bi li ih se učinilo što logičnijima, standardno primjenljivima kroz cijeli sustav, suvremenima i što lakše strojno čitljivima.

Novu pomoćnu oznaku za mjesto dobila je *Makedonija* (497.7) iako je još u upotrebi ostala i stara oznaka (497.17) za *Makedoniju do 1991. g.*

Premda se može smatrati da je samo manji broj knjižnica klasificirao publikacije o ženama u skupinu 396 unutar *Etnologije*, potrebno je reći da je za građu tog sadržaja 1998. g. ustanovljena skupina 305 *Studije spolova (Gender studies)*, pa tako sada literatura koja obuhvaća tzv. *Ženske studije*, a koje ima u sve većem broju, ima logičniju klasifikacijsku oznaku 305-055.2. Potrebno je napomenuti da je *Feminizam* kao filozofsko gledište dobio broj 141.72 unutar skupine 14 koja okuplja radove s područja različitih svjetozorazora.

Unutar Glavnih tablica, veće promjene su nastale u skupinama 32 *Politika*, 34 *Pravo* i 355/359 *Vojništvo*.

Mnoge potpodjele u Društvenim znanostima ukinute su i zamijenjene kombinacijom dvaju glavnih brojeva (npr. prije 343.917 *Politički prijestupnici. Politički teroristi*, sada 343.91:32; prije 261.4 *Crkva i moral*, sada 261:17) ili korištenjem *Tablice 1k* (npr. prije 355.292 *Veterani. Ratni invalidi*, sada 355.1-056.266"364"; prije 331.105.24 *Zaposlenici. Radnici*, sada 331.105.2-057.16).

U "E & C to the UDC", no. 21 iz 1999. g. uvedena je nova (Opća pomoćna tablica za svojstva) *Tablica 1k-02*. Neke od novo ustanovljenih oznaka za svojstava su: svojstvo postojanja (npr. *virtualno* -021.131), svojstvo kvantitete, broja (npr. *mnogo* -022.225), svojstvo oblika (npr. *cilindrično* -023.821), svojstvo veličine (npr. *minijaturno* -022.52), fizičko svojstvo (npr. *težina* -026.54), kemijsko svojstvo (npr. *miris, aroma* -026.785), svojstvo predstavljanja (npr. *video* -028.23) itd. Ovo posljednje svoj-

stvo treba razlikovati od oblika (u konkretnom slučaju (084.14) i (086.8)).

Sve je veći broj građe na temu *postmoderne* i to ne nužno s *gledišta umjetnosti* 7.038.6, pa uvođenje novog broja za taj pojam, ali s *filozofskog stanovišta* 141.78, riješava mnoge nedoumice pri stručanju.

U skupini 338.48 *Turizam* uvedene su nove posebne pomoćne oznake. Kako je ta grana gospodarstva u stalnom razvoju, već se dugo osjećao nedostatak oznaka kojima bi se sadržaj publikacija mogao što preciznije, potpunije izraziti. Uvođenjem novih oznaka moguće je označiti npr. trajanje - *Sezonski turizam* 338.48-31, vrstu turista - *Obiteljski turizam* 338.48-2-055.5/7, mjesto turističke destinacije - *Nautički turizam* 338.48-44(26), vrstu turističke (sportske) aktivnosti - *Krstarjenje* 338.48-52:797.14, motiv putovanja - *Kongresni turizam* 338.48-6:65 i sl. I unutar glavnih brojeva došlo je do novina, pa je oznaka za npr. *turističke agencije* 338.486.22, a za *turističko tržište* 338.487.

Od posebne su važnosti izmjene nastale u skupinama 502/504 *Znanost okolišu. Očuvanje prirodnih resursa. Očuvanje okoliša*. Dio oznaka iz skupine 502 je ukinut i prebačen u skupinu 57 *Biologija* (npr. 502.2 *Proučavanje prirode* je prebačeno u 57.081.1), dio iz skupine 504 u 502 (npr. 504.03 *Socijalna ekologija u 502.1 Okoliš i društvo*), a dio u 551.5 *Meteorologija. Klimatologija* (npr. 504.38 *Klima u 551.58*) i sl.

Skupina 619 *Bolesti domaćih životinja. Veterinarska medicina* ukinuta je i zamijenjena postojećim skupinama 636.09 (za *domaće životinje*) i 591.2 (za *ostale životinje*). Ovim se rješenjem sada za isti sadržaj (npr. *Plućne bolesti konja* prije 619:636.1 i 636.1:616.24, sada 636.1.09:616.24) navodi samo jedna UDK oznaka. Ovakav način klasifikacije bio je moguć i dosada, ali su mnoge knjižnice, uključujući i Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, za *Veterinu* preferirale oznaku 619, ne bi li na taj način taj dio građe izdvojile iz skupine 636 *Stočarstvo*.

Potpunu preinaku doživjela je skupina 791 sada *Filmska umjetnost* koja je bila nedovoljno razrađena. Sadržaji koji su ranije bili klasificirani u skupinu 791 *Zabava (Javne zabave, spektakli, priredbe i sl.)* sada su u skupini 39 *Etnologija* (točnije 394.2 *Nacionalni praznici. Narodne svečanosti. Narodne zabave*). Novom podjelom se pokušalo (i uspješno) zadovoljiti estetske kriterije filmske um-

jetnosti, obratila se posebna pozornost na filmska izražajna sredstva, podijelilo se pokretne slike po filmskim žanrovima i stilovima vrlo detaljno, a posebno su razrađeni i društveni aspekti filma kao i pitanja filmske produkcije (film kao industrija).

Najznačajnija novina izdanja "E & C to the UDC", no. 22 iz 2000. g. je potpuno izmijenjena skupina 2 *Religija. Teologija*. Ovom izmjenom sve su religije u Tablicama napokon postale jednako zastupljene i razrađene. Pretpostavlja se da pojedine institucije neće time biti zadovoljne, te da će vjerojatno nastaviti koristiti stare UDK oznake za to područje.

Skupina 2 sada se sastoji iz dva osnovna dijela: a) glavnih oznaka za religije i vjere i b) posebnih pomoćnih oznaka primjenljivih za bilo koju vjersku skupinu navedenu pod a). Posebne pomoćne tablice su u potpunosti fasetne. Iako nisu izravno izvedene iz Blisove klasifikacije, strukturno i teoretski vrlo su joj slične. Da bi se sadržaj neke publikacije optimalno opisao, moguća je kombinacija od više posebnih pomoćnih oznaka (po opadajućem redu - od većeg k manjem) vezanih uz glavni broj. Svi posebni pomoćni brojevi počinju crticom (-).

Skupina 2-1 je predviđena za *Teoriju i filozofiju religije* (tu su pojmovi kao *Svetost, Bog(ovi), Kozmologija, Čovjek*); u skupinu 2-2 se klasificiraju sadržaji s područja *Očitovanja, svjedočanstva religije (Svete knjige, Religiozni tekstovi, Dogmatika)*; skupina 2-3 je predviđena za *Označavanje osoba iz pojedine religije (Osnivač religije, vjere, Mesija, Sljedbenici i sl.)*; u skupinu 2-4 klasificira se pojam *Religiozne aktivnosti, prakticiranje vjere* (uključujući *Moralnu i Pastoralnu teologiju*); skupina 2-5 se koristi za označavanje pojmova iz *Liturgije, obreda, ceremonije (Zgrade religiozne namjene, Religiozna glazba, Sakramenti, Blagdanska vremena, ali i Duhovni život, Asketika, Mističizam)*; za *Razvoj, tijek religije* (njen izvor, rast, opadanje, utjecaj) koristi se skupina 2-6, dok je za sadržaje koji se odnose na *Strukturu i organizaciju vjere, crkve* predviđen broj 2-7 (*Crkveni poglavari, Svećenici, Kanonsko pravo, Misiologija, Vjerske organizacije, društva i udruženja, Vjerski redovi i Sekte*); u skupinu 2-8 klasificiraju se sadržaji koji se odnose na *Religiozne značajke prema raznim svojstvima* (npr. *Hijerarhijska struktura svećenstva, Ortodoksnost vjere, Odnos spram države, Šizme, Hereze i sl.*) i napokon u skupinu 2-9 stručiti će

se sadržaji s područja *Povijesti vjere, religije, sekte ili crkve*.

Svi religijski sustavi, religije i vjere (od *Prehistorijskih, primitivnih religija, Religija Dalekog istoka, Antičkih religija, Židovstva*, pa do *Kršćanstva i Suvremenih duhovnih pokreta* kao što su *Neopaganizam, Scientologija, New age* i sl.) sadržani su u skupini 21/29.

Koliko god ove promjene bile u svom pristupu suvremene i premda ukidaju dugogodišnju "prevlast", koju je kršćanstvo u odnosu na druge religije u Tablicama imalo, mišljenja sam da će njihovo uvođenje u bibliotekarsku praksu za posljedicu imati nešto slično kao i uvođenje promjena iz skupine 8 *Lingvistika. Književnost*.

Kako je u posljednje vrijeme poraslo zanimanje ali i aktivnosti vezane uz *Socijalnu skrb*, pokazala se potreba da se te promjene očituju i u Tablicama. Dosađajna podjela unutar skupine 364, bila je nedostatna i nepotpuna da bi se njome moglo klasificirati sve više literature s područja socijalne skrbi, socijalne politike i socijalne administracije. Istovremeno iskorištena je mogućnost da se postojeća skupina 369 *Socijalno osiguranje "ugradi"* u 364, te da se i time pokaže da je ono sastavni dio i važna komponenta države blagostanja. Uz promjene glavnih brojeva, u skupinu 364 uvodi se i nova tablica posebnih pomoćnih brojeva kojima se složeni sadržaji sada mogu lakše, ali i preciznije izraziti (npr. 364-1 *Teorije socijalne skrbi*, 364-2 *Načela, metode pomoći*, 364-3 *Organizacije za socijalnu pomoć*, 364-4 *Osobe uključene u socijalnu pomoć*, 364-5 *Pogodnosti vezane uz socijalnu skrb*, 364-6 *Načini plaćanja*, 364-7 *Usluge vezane uz socijalnu pomoć*).

Za sljedeće razdoblje najavljene su promjene u skupini 65 *Menadžment* (biti će prebačen u skupinu 005), a nastavlja se i dugogodišnji rad na izmjenama skupine 61 *Medicina* (čija će buduća struktura biti slična Blissovoj klasifikaciji i koja će, vjerojatno, biti smještena na ispražnjeno mjesto skupine 4). Predviđa se i revizija skupine 655 *Grafička industrija. Tiskarstvo. Izdavačka djelatnost*, zajedno sa skupinom 77 *Fotografija*. Započinje rad na izmjeni skupine 54 *Kemija*, a manje promjene će obuhvatiti skupine 37 *Odgoj i obrazovanje*, 631 *Poljoprivreda* i 78 *Glazba*.

L. Jurić Vukadin

Pregled rada Hrvatskoga knjižničnog vijeća u razdoblju I-IV. mjeseca 2001. godine

U ovom su razdoblju održane dvije sjednice Vijeća i to: 16. sjednica dne 01. 02. 2001. i 17. sjednica dne 25. 04. 2001.

Na 16. su sjednici raspravljane sljedeće teme: prihvaćen je izvještaj Povjerenstva za dodjelu zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika, kojeg je podnjela njegova predsjednica g. Aleksandra Malnar. Zvanja višeg knjižničara dodjeljuju se dr.sc. Kati Ivić i g. Mirjani Vujanić, (prijedlog Povjerenstva od 5. 6. 2000.). Prijedlogom Povjerenstva od 18. 12. 2000. zvanja višeg knjižničara dodjeljena su g. Heli Čičko, g. Ivanu Peharu, g. Marici Šapro-Ficović i mr. sc. Silku Štefančiću. Zvanje knjižničarskog savjetnika stekle su mr.sc. Žaneta Baršić-Schneider, g. Tatjana Nebesny i mr. sc. Ljiljana Sabljak.

Na dnevnom je redu bio i Nacrt pravilnika o reviziji i otpisu knjižnične građe. Predsjednica Komisije za izradu Nacrta pravilnika o reviziji i otpisu knjižnične građe HKD-a, g. Irena Medić uvodno je najprije izložila probleme s kojima se Komisija suočila tijekom rada (npr. više je aspekata zaštite knjižne građe, a ne samo onaj koji se temelji na Zakonu o zaštiti kulturne baštine; u Zakonu o knjižnicama nije propisano tko odlučuje što je kulturno dobro u hrvatskim knjižnicama, za razliku od Zakona o arhivima etc.). Nakon rasprave u kojoj su sudjelovali svi članovi Vijeća, i manjih primjedbi danih na Nacrt, on je prihvaćen i upućen na usvajanje ministru kulture, uz davanje

prethodne suglasnosti ministra prosvjete i športa i ministra znanosti i tehnologije.

Na sjednici je nadalje raspravljano i o potrebi sazivanja tematske sjednice HKV-a o problematici knjižnica visokih učilišta. Temeljem rasprave zaključeno je da se priprema ove tematske sjednice povjeri Komisiji za visokoškolske knjižnice HKV-a, te da se na pripremni sastanak pozovu i ravnatelji sveučilišnih knjižnica, dok će se na tematsku sjednicu HKV-a pozvati i predstavnici ministarstava nadležnih za knjižnice.

Na svojoj 17. sjednici Vijeće je nakon rasprave i usvojenih primjedbi prihvatilo Nacrt prijedloga Pravilnika o zaštiti knjižnične građe kojeg je predstavila g. Irena Medić, te ga uputilo ministru kulture na donošenje. Na dnevnom je redu bila i informacija o izboru IBM Hrvatska u suradnji s NSK za izvođača idejnog projekta NISKA. Informaciju je podnijela g. Ružica Vučić, savjetnica u Upravi za informatiku Ministarstva znanosti i tehnologije. Na istoj je sjednici donijeta i odluka o utvrđivanju statusa knjižnice Židovske općine kao Središnje knjižnice Židova u Hrvatskoj, dok je glede prijedloga da se status Središnje knjižnice Madžara u RH dodijeli knjižnici Prosvjetno-kulturnog centra Madžara u RH Osijek, Vijeće prihvatilo argumentaciju i mišljenje Razvojne matične službe GISKO da taj status treba zadržati narodna knjižnica u Belom Manastiru.

D. Kunštek

Priručnik za Unimarc: bibliografski format

Zagreb, NSK ; HKD, 2000., 550 str.

cijena: 200,00 kuna

Drugo hrvatsko izdanje *Priručnika za Unimarc: bibliografski format* nadomješta prvo hrvatsko izdanje, objavljeno 1989. godine, s obzirom na promjene koje donosi drugo izdanje izvornika iz 1994., te dva osuvremenjena izdanja iz 1996. i 1998. godine.

NARUDŽBENICA

Naručujem za ustanovu: _____

telefon: _____ matični broj: _____ broj primjeraka: _____ (cijena 200,00 kn po primjerku)

datum: _____

potpis i pečat:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Odjel za odnose s javnošću
Dubravka Fiala, prof.
tel: 61 64 129; fax: 61 64 186
e-mail: dfiala@nsk.hr

Revizije norma za opis i identifikaciju serijskih publikacija

Brojne promjene koje je u svijet knjižničarstva donijelo elektroničko doba značajno su se odrazile i na serijsku građu, kako se sada uobičajeno zovu serijske publikacije. Upravo su pri kraju revizije svih triju norma za opis i identifikaciju serijskih publikacija: AACR (poglavlje 12), ISBD(S) i ISSN pa je ovo prilika da se o njima kratko izvijesti. Sve su tri zajednice 1998. osnovale radne skupine koje su temeljito analizirale postojeća pravila i predložile promjene. Predstavnica Hrvatske u ISSN mreži članica je Radne skupine za reviziju ISSN priručnika.

Sigurno je najznačajniji trenutak tijekom revizija bio sastanak predstavnika sve tri skupine koji je održan u Kongresnoj knjižnici u Washingtonu od 12. do 14. studenog 2000. Cilj je sastanka, kao i cijelog procesa harmonizacije triju norma tijekom kojeg se usklađuje rad sve tri skupine, iskoristiti povijesni trenutak da se sve tri norme mijenjaju i što je više moguće uskladiti pravila kako bi se pojednostavnila razmjena zapisa na međunarodnoj razini. Sastanak je ocijenjen vrlo uspješnim jer su se sudionici složili oko usklađivanja većine razmatranih područja.

Raspravljalo se o sljedećim područjima harmonizacije:

- * obuhvat norma, tj. građa koju pokrivaju
- * definicije
- * katalogizacija promjena naslova za *integrating resource* (građa koja se mijenja uključivanjem, dodavanjem i sl. sadržaja) na jednom ili više zapisa
- * promjene naslova koje zahtijevaju novi zapis
- * svešćić na kojem se temelji opis
- * transkripcija naslova
- * ISST (International Standard Serial Title = međunarodni standardni naslov serijske publikacije)
- * ostala područja harmonizacije: romanizacija, podređeni naslov itd.

Postignuta je suglasnost o svim značajnim područjima, proširen je obuhvat norma tako da sada uključuje cijelo područje *continuing resources* (građa koja izlazi ili se nadopunjava, osuvremenjuje trajno), a obuhvaća serijske publikacije i *integrating resources*. Sukladno tome postignut je dogovor i oko novih definicija. Usklađene su i promjene naslova koje zahtijevaju novi zapis.

Jedina točka oko koje se predstavnici triju skupina nisu složili je način popisivanja *integrating resources*. Prema trenutnom stanju takva će se građa prema ISBD i AACR normama popisivati na jednom zapisu, a prema ISSN normi na više zapisa, sukladno promjenama naslova. Budući da velik broj nacionalnih ureda za ISSN (kao i ISSN ured za Hrvatsku) radi u okviru zajedničke baze u nacionalnim knjižnicama ISSN mreža će još jednom preispitati svoju odluku i analizirati moguća rješenja.

Nekoliko riječi i o planiranom rasporedu dovršenja revizija. Koordinacijski odbor AACR-a trebao se sastati u travnju 2001. (više o reviziji AACR-a na: <http://www.nlc-bnc.ca/>

jisc/index.htm). Tekst nove norme (s novim naslovom) ISBD(CR) može se pogledati na sljedećoj adresi: <http://ifla.inist.fr/VII/s13/pubs/isbd-let.htm>. ISSN mreža je tijekom procesa revizija na redovitim godišnjim sastancima i razašiljanjem prijedloga donijela odluke i uglavnom prihvatila sve promjene Priručnika za ISSN. Sam je dokument gotovo dovršen, a jedna se ranija verzija može vidjeti na: <http://issnic.issn.org/network/manual/w2wfrm.htm>. No ISSN mreža će ipak pričekati i konačne odluke ostalih dvaju zajednica prije tiskanja Priručnika koje se planira za zimu 2001./2002.

J. Zajec

28. Radna i obrazovna skupština Radne grupe specijalnih knjižnica Njemačke “Specijalne knjižnice danas – Natjecanje i kooperacija”

U Hannoveru je od 6. do 9. ožujka 2001. godine održana 28. Radna i obrazovna skupština Radne grupe specijalnih knjižnica Njemačke (ASPB) kojoj sam prisustvovala kao njihov gost. ASPB okuplja 657 članova, od čega su 83% institucije, a ostalo individualni članovi. Od korporativnih članova, 23% je s područja prirodnih znanosti i tehnike, 16% su sveučilišne, fakultetske, institutske i državne (“županijske”) knjižnice, te 11% galerijske i muzejske knjižnice. Udio knjižnica iz privrede je 23%, arhiva i crkvenih institucija, kao i medicinskih knjižnica 4%. Knjižnice savjetodavnog tipa, s područja društvenih i informacijskih znanosti, obuhvaćaju oko 20%.

Rad se odvijao paralelno na predavanjima i radionicama kojih je bilo ukupno pet. Tematske cjeline predavanja obuhvaćale su sljedeće teme:

1. Natjecanje i kooperacija: kako knjižnice mogu surađivati, pitanja međusobnog poticanja da budu što bolje, tko su nam konkurenti s kojima se u ovim novim uvjetima moramo natjecati.
2. Predstavljanje radnih grupa unutar ASPB: predstavile su se sve grupacije i veća korporativna tijela aktivna unutar ASPB-a.
3. Novi mediji, novi instrumenti, novi zadaci: vezano uz promjene koje doživljavaju knjižnice uvođenjem informacijskih tehnologija, koje su prednosti, nedostaci, kako preživjeti i ojačati uz sve te promjene.
4. Kompetencije specijalnih knjižničara: koja sve znanja moramo posjedovati, kako prijeći sa školovanja u praksu, što daje školovanje, a što ne, kako se usavršavati.
5. Virtualne stručne knjižnice: predstavljene su knjižnice s raznih područja koje su postale virtualne ili su od početka takve, kako stvoriti virtualnu knjižnicu.

Održan je okrugli stol *Izgledi kroz kooperaciju* vezan uz raspravu kako povezati knjižnice i na taj način povećati protok i pristup informacijama, te forum *Časopisi* vezan uz promjene koje doživljavaju časopisi s obzirom na oblik, te problemi obrade i arhiviranja koji time nastaju.

Područja koja su se obradila na radionicama bila su: *Procjena izvora podataka na Internetu, HTML za početnike, Engleski za informacijske stručnjake, Change management*, a iskustva s radionice pod imenom *Svaki dan naučiti nešto novo – kako planiram vlastito obrazovanje* prenijeta su sudionicima skupa 3. dani specijalnoga knjižničarstva Hrvatske u Rijeci. Sva ta predavanja bila su popraćena živim diskusijama, prezentacijama sponzora (koji su bili mnogobrojni), te međusobnim natjecanjem predavača tko će biti bolji jer je najbolje predavanje prema izboru sudionika skupa čekala nagrada od 1000 DEM.

A. Janeković

12. sastanak Stalnog odbora za UNIMARC

Sastanku koji je održan 8. i 9. ožujka 2001. godine u Nacionalnoj knjižnici Litve u Vilniusu prisustvovalo je svih devet stalnih članova Odbora. Budući da je ova godina bila izborna, za predsjednika je ponovno (u trećem mandatu) izabrana Mirna Willer, a za potpredsjednika (u drugom mandatu) Jay Weitz, OCLC, Ohio, SAD.

Dnevni red sastanka bio je vrlo opširan:

1. Priprema 4. osuvremenjenog izdanja *UNIMARC Manual: Bibliographic Format* planiranog za objavljivanje početkom 2002. godine. Ukratko, novo će izdanje sadržavati razradu obveznih polja i promjenu statusa polja za posebnu vrstu građe (npr. elektronička građa) te upute za postupke u zapisima koji su rezultat retrospektivnih konverzija; nove vrijednosti kodova (npr. DVD-Video i ilustracija za elektroničku građu); nova potpolja (npr. kôd za mjesto izdavanja prema ISO 3166-2, §3 u poljima klasifikacijskih oznaka bloka 6—); nova polja (npr. 716 i 616 za naziv tvrtke – *Trademark*); potpuna revizija polja za muziku; novi kodovi za vrstu autorstva; novi primjeri potpunih zapisa. Posebno valja upozoriti na nova polja za bilježenje informacija koje se koriste u trgovini knjiga kako bi se omogućilo njihovo preuzimanje i ponovno korištenje, te nove vrijednosti kodova i definiranje polja odnosa u bloku 4— za različite vrste povijesne i umjetničke građe, koja se osim u knjižnicama nalazi u arhivima, muzejima itd.
2. *UNIMARC for Classification Format*: nacrt formata za normativne oblike klasifikacijskih oznaka na čiji se tekst očekuju komentari do kraja lipnja stavljen je na IFLA-NET.
3. *UNIMARC for Holdings Format*: raspravljen je drugi nacrt formata. Očekuje se da će konačni nacrt biti prihvaćen na sljedećem sastanku Odbora tokom IFLA-ine konferencije u Bostonu, u kolovozu 2001. Taj će nacrt sadržavati označitelje sadržaja za podatke o fondu na razini sažete razine.
4. *UNIMARC Manual: Authorities Format*: 2. izdanje ovoga formata objavljeno je u ožujku 2001.
5. Seminari i radionice: članovi Odbora održali su seminare o UNIMARC-u u Azerbajdžanu, Armeniji i Uzbekistanu, a planira se predavanje o UNIMARC-u za pregledne kataložne jedinice u Tokiju tijekom Azijskog seminara o

- normativnim podacima i radionica u okviru IFLA-ine konferencije u Bostonu. Na radionici će se govoriti o razvoju UNIMARC-a, elektroničkoj građi, problemima bilježenja bibliografskih podataka koji se pišu na više jezika i pisma, konverziji formata i standardnoj praksi nakladnika.
6. Buduće održavanje formata UNIMARC: smanjenje financijskih sredstava i potreba štednje značajno je utjecala da IFLA kao organizacija razmotri svoje djelovanje općenito, pa tako i Središnjih programa u koje pripada i Središnji program za Univerzalnu bibliografsku kontrolu: UBCIMP (u okviru kojeg djeluje Stalni odbor za UNIMARC). IFLA je već na skupštini u Jeruzalemu prošle godine razmatrala problem središnjih programa odnosno aktivnosti kako su preimenovani novoizglasanim statutom (UBCIMA). U tom je smislu zatraženo i od UBCIMA da iznađe načina boljeg financiranja. Budući da UBCIMA logistički i tehnički vodi poslove Stalnog odbora za UNIMARC, razmotrena je mogućnost osnivanja korisničke grupe ili konzorcija korisnika UNIMARC-a.

Sljedeći izvanredni sastanak Odbora održat će se u Bostonu, 22. kolovoza 2001., a redovni u St. Petersburgu u ožujku 2002.

M. Willer

Sastanak Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež održan u Zagrebu

Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova, knjižničarima poznat pod kraticom IFLA, svake godine tijekom ljeta održava konferenciju u drugom dijelu svijeta. Međutim, da bi se pripremilo sudjelovanje svakog od brojnih IFLA-inih odjela i svake njezine sekcije na tim konferencijama, te da bi se konkretno radilo na dokumentima o kojima se na konferencijama vode javne rasprave, odjeli i odbori sekcija redovito održavaju tzv. zimске i proljetne radne sastanke. Nakon 65. konferencije koja je održana 1999. godine u Bangkoku, Odbor Sekcije knjižnica za djecu i mladež održao je početkom 2000. godine zimski sastanak u Berlinu, gradu u kojem je bilo tajništvo Sekcije. Prijedlog hrvatske predstavnice u Odboru Sekcije da se sljedeći, ovogodišnji sastanak, nakon konferencije u Izraelu, održi u Zagrebu, tada je iznesen i prihvaćen. Sastanak je održan od 29. do 31. ožujka ove godine, a u njemu je od 11 članova Odbora sudjelovalo njih šest: John Dune iz Velike Britanije (predsjednik Sekcije), Viviane Ezratty iz Francuske, Elisabeth Lundgren iz Švedske, Leikny Haga Indergaard iz Norveške, Lars Aagaard iz Danske i Ivanka Stričević iz Hrvatske. Sastanku nisu mogli biti nazočni članovi iz Japana i Njemačke jer su upravo promijenjeni kandidati za Odbor, zatim iz Rusije i dvije članice iz SAD-a koje u ovom razdoblju intenzivnije rade na pripremama 67. konferencije u Bostonu.

Domaćin je zagrebačkog radnog sastanka bio HKD, a sudionici su radili u prostorima u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, koja je zajedno s HKD-om osigurala svu logističku podršku, od prostora, opreme i korištenja restorana do konkretne pomoći kolegica Dunje Gabriel i Amelije Žulj.

Kako se radi o radnom sastanku, najveći dio vremena proveden je prema programu koji su dogovorile IFLA i Sekcija knjižnica za djecu i mladež, no s obzirom na četverodnevni boravak gostiju u Zagrebu dosta je vremena ostalo za posjete knjižnicama, za sastanke s hrvatskim knjižničarima kao i za turistički obilazak grada. U ime Nacionalne i sveučilišne knjižnice goste je pozdravila mr. sc. Marina Mihalić, zamjenica ravnateljica, a u ime Hrvatskoga knjižničarskog društva Tanja Sušec, predsjednica Glavnog odbora. Drugog dana boravka u Zagrebu članovi IFLA-ine Sekcije susreli su se sa članovima Komisije za dječje knjižnice HKD-a (Hela Čičko, Đurđica Delač, Jasenka Vuković, Ružica Bobovečki i Dubravka Pađen Farkaš), predsjednicom Sekcije za narodne knjižnice mr. sc. Ljiljanom Sabljak i načelnicom Odjela za knjižnice i nakladništvo Ministarstva kulture Anicom Janković. Bila je to prilika za razmjenu iskustava, neformalne razgovore tijekom zajedničkog ručka te za prvo predstavljanje hrvatskog prijevoda IFLA-inih Smjernica za knjižnične usluge za mladež.

Članovi Odbora IFLA-ine Sekcije posjetili su Školsku knjižnicu XV. gimnazije, Knjižnicu Medveščak i Gradsku knjižnicu u Zagrebu, a prema vlastitoj želji razgledali su i izložbu hrvatskih slikovnica *Od slikovnjaka do Vragobe* u Hrvatskom školskom muzeju.

Prema riječima predsjednika IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež Johna Dunea, ovaj je zagrebački sastanak jedan od najuspješnijih sastanaka Odbora do sada. Naime, vrlo zahtjevan radni program ispunjen je u potpunosti, a njegovi će rezultati biti vidljivi tijekom godine u konkretnim akcijama. Radilo se na pripremi nastupa Sekcije na Konferenciji u Bostonu. Kao glavnu konferencijsku temu ove svoje Sekcije IFLA je odabrala knjižnične usluge za najmlađe korisnike. Na sastanku su od niza prijava odabrani predavači za glavna predavanja koja će biti održana na otvorenom forumu. Jedno od predavanja bit će i ono o iskustvima u radu s predškolskom djecom u hrvatskim knjižnicama. Nadalje, radilo se na drugoj reviziji teksta Smjernica za dječje knjižnice koji će na Konferenciji biti raspravljan tijekom trosatne rasprave (svaki član Odbora autor je jednog do dva poglavlja), zatim na dizajniranju letka Sekcije i pripremi materijala za sljedeći broj glasila (IFLA SCL News). Dogovoren je i ritam objavljivanja ponovljenih izdanja Smjernica za knjižnične usluge za mladež na engleskom jeziku, analizirani su prijedlozi za novo vodstvo Sekcije (novi mandati predsjednika, tajnika, blagajnika i urednika izdanja), te predstavljena imena novih članova Odbora koji će to, na prijedlog njihovih nacionalnih društava, postati na Konferenciji u Bostonu i time zamijeniti članove kojima ove godine ističe drugi i posljednji četverogodišnji mandat. Dogovoreni su i posebni zadaci pojedinih članova Odbora tijekom pripreme sudjelovanja na Konferenciji i tijekom same Konferencije za koju se očekuje da će okupiti najveći broj sudionika do sada (očekuje se više od 5000 knjižničara iz cijelog svijeta).

Sastanak Odbora IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež bila je prilika i za pojedinačne razgovore sa svakim od članova Odbora iz inozemstva koji su se rado odazvali na sudjelovanje u jednosatnim intervjuima za HKD Novosti kako bi mogli govoriti o knjižničarstvu za djecu i mladež u zemljama iz kojih dolaze.

I. Stričević

Zemlja u žarištu: Danska

Osnove novog Zakona o knjižnicama

U srpnju 2000. godine izglasan je u Danskoj novi Zakon o knjižnicama. Iako se uglavnom bavi narodnim knjižnicama, njime su obuhvaćene i sveučilišne i specijalne knjižnice.

U Danskoj su gradska i općinska vijeća odgovorna za narodne knjižnice još od 1964. godine. Svaki grad ili općina osniva vlastitu knjižnicu ili se udružuju i osnivaju zajedničke knjižnice. Narodne knjižnice se financiraju uglavnom sredstvima gradskih i općinskih poreza i prireza.

Narodne knjižnice trebaju i dalje osiguravati knjižnične službe i usluge za djecu i odrasle, a gradska se i općinska vijeća moraju, koliko god je to moguće, pobrinuti da knjižnične usluge budu dostupne i onim građanima koji nisu u stanju osobno doći u knjižnicu. Po ovim pitanjima nema promjena u novom Zakonu o knjižnicama.

Zadaća knjižnice i odabir građe

Zadaća narodne knjižnice je ostala nepromijenjena: ona promiče obavještavanje, obrazovanje i kulturne djelatnosti tako što čini dostupnima knjige, časopise, zvučne knjige i drugu prikladnu građu, kao što su glazba i obavijesni izvori u elektroničkom obliku, uključujući i multimediju i Internet.

Knjižnica ostvaruje svoju zadaću tako što se brine da knjižnična građa bude visoke kakvoće, opsežna i suvremena. Ovo su jedini čimbenici koji utječu na odabir knjižnične građe. Vjerski, moralni i politički sadržaj je nebitan.

Najvažnija promjena u novom Zakonu jest ta da sva građa ima jednak položaj bez obzira na oblik, tj. obavijesti mogu biti na CD-ROM-u, u tiskanoj knjizi ili časopisu. Narodne su knjižnice sada dužne osigurati građanstvu sve vrste građe i obavijesnih službi i usluga. Iznimka su videokasete, za koje ne postoji obveza nabavljanja. Ipak, Zakon preporuča knjižnicama izgradnju zbirke video kasete za posudbu.

Uvjeti korištenja knjižničnih službi i usluga

Osnovne knjižnične službe i usluge ostaju besplatne, a one uključuju: posudbu svih vrsta građe, tiskane ili elektroničke, kao i uobičajene knjižnične službe i usluge. Posudba građe je besplatna i u drugim zemljama Europske Unije, ali je uobičajeno da se naplaćuje učlanjivanje u knjižnicu. U Danskoj članarinu ne plaćaju ni djeca ni odrasli.

Građani u Danskoj mogu koristiti besplatne usluge u svakoj knjižnici. To znači da oni mogu koristiti knjižnične službe i usluge u bilo kojem dijelu Danske i da mogu posuđivati bilo koju građu u bilo kojoj knjižnici.

Novi Zakon o knjižnicama, ipak, dopušta mogućnost da knjižnica ima vlastiti izvor prihoda. Ukoliko knjižnica nudi službe i usluge izvan osnovnih, ona ih može naplaćivati.

Novi mediji

Primjerice, knjižnica može voditi tečajeve razvijanja obavijesnih vještina, izrade mrežnih stranica ili nekih drugih usluga i proizvoda. Ove djelatnosti se izvode kao i bilo koje drugo privatno poduzetništvo, s istim financijskim rizicima i dobicima.

Primjena Zakona

Sve knjižnice u ovom trenutku nemaju zbirke glazbenih CD-a ili pristup Internetu. Kako bi pomogla gradovima i općinama da izgrade takve zbirke i omogućе usluge propisane novim Zakonom, danska vlada će osigurati financijsku pomoć u iznosu od 270 milijuna danskih kruna (približno 36 milijuna eura) koja će biti podijeljena u naredne četiri godine. Dakle, novi Zakon neće biti u potpunosti primijenjivan sve do 2003. godine.

Kako bi se osiguralo da sve danske knjižnice pružaju prihvatljivu razinu službi i usluga, grad ili općina može naplatiti svoje usluge drugom gradu ili općini. Ukoliko veći broj građana odluči posuđivati građu ili koristiti knjižnice, službe i usluge u drugom gradu ili općini jer je razina istih u njihovom gradu ili općini niska, knjižnica smije tom gradu ili općini naplatiti svoje usluge.

Bilo kako bilo, namjera novog Zakona nije poticati naplaćivanje usluga između pojedinih gradova i općina, nego poticati suradnju kako bi se podigla razina usluga u svim knjižnicama.

Županijske knjižnice

Budući da njihov rad financira središnja vlada, županijske knjižnice osiguravaju putem središnje posudbene službe onu građu koja nedostaje zbirkama koje posjeduju narodne knjižnice. Županijska knjižnica ujedno djeluje i kao obična narodna knjižnica za građane na svojem području. Ministar kulture u dogovoru s mjesnim vlastima određuje koje su knjižnične službe i usluge besplatne. Vladine i druge knjižnice financirane iz sredstava poreznih obveznika, kao što su sveučilišne i specijalne knjižnice, također imaju obvezu posuđivati građu i pružati usluge građanima bez ikakve naknade. Isto važi i za posuđivanje građe narodnim knjižnicama.

Nova služba: www.bibliotek.dk

U Danskoj će također biti osnovana i nova javna služba, www.bibliotek.dk, koja će omogućavati pristup građi u svim narodnim knjižnicama. Ona će omogućavati da se pronađe i rezervira tražena građa u najbližoj narodnoj knjižnici.

Novi danski Zakon o knjižnicama dostupan je na engleskom jeziku na mrežnoj adresi www.dbf.dk

Knjižnice za budućnost

Danska knjižnična filozofija zasnovana je na pretpostavci da prosvijećeno građanstvo donosi prosvijećene odluke. Ova filozofija je naročito naglašena u novom Zakonu tako što je istaknuto kako obavijesne i telekomunikacijske tehnologije (ICT) ubrzano mijenjaju obavijesni krajobraz suvremenog svijeta. Ukoliko žele zadržati svoj položaj kamena temeljca danske demokracije, knjižnice se moraju prilagoditi ovim promjenama.

Novi Zakon o knjižnicama naglašava kako tiskovine više nisu jedini oblik koji sadrži obavijesti i znanje. Elektronički izvori kao što su CD-ROM i Internet također su važni nosioci obavijesnih i zabavnih sadržaja.

Dajući jednaku važnost svim medijima dostupnim u narodnim knjižnicama, dansko knjižnično zakonodavstvo naglašava da je najvažniji sadržaj, a time želi osigurati da će knjižnični korisnici dobiti traženu obavijest u onom obliku koji odgovara njihovim potrebama i zahtjevima.

Većina danskog pučanstva je računalno pismena. Isto tako, većina ima pristup Internetu, bilo na radnom mjestu ili u svojim domovima. Istraživanja pokazuju da ljudi danas provode manje vremena gledajući televiziju nego prije, dok je uporaba Interneta u porastu. Današnja djeca i mladež, kao i stariji naraštaji, istražuju interaktivne multimedijske sadržaje i Internet i razvijaju nove načine učenja i komuniciranja.

Kako bi i oni knjižnicu prihvatili kao vrijedan izvor obavijesti, knjižnica mora biti u mogućnosti osigurati obavijesti u onom obliku u kojem su ih korisnici navikli primati.

Nove skupine korisnika

Osiguravši širok izbor medija u danskim narodnim knjižnicama, novo knjižnično zakonodavstvo otvara knjižnice skupinama koje inače nisu koristile knjižnične službe i usluge. Iako su narodne knjižnice još od 1993. godine obvezne osiguravati građu za osobe s teškoćama pri čitanju, kao što su zvučne knjige, i druge skupine korisnika koje ne mogu lako koristiti tiskanu građu, sada mogu u knjižnicama naći građu namijenjenu obavješćivanju ili zabavi, bilo da je u pitanju Beethove-nova simfonija ili priručnik tipa *uradi-sam* na CD-ROM-u.

Međutim, obavijesne i komunikacijske tehnologije stavljaju pred knjižnice i nove izazove. Obavijesne i komunikacijske tehnologije stvaraju jaz između onih su uključili nove tehnologije u svoj svakodnevni život i onih koji nemaju pristup tim tehnologijama.

Danske su se narodne knjižnice uključile u borbu protiv te podjele, prihativši to kao jedan od svojih najvažnijih zadataka. Čineći tehnologiju dostupnom, narodne knjižnice osiguravaju da svi imaju pristup obavijesnim i komunikacijskim tehnologijama. Ali knjižnice idu i korak dalje, prihvaćajući se izobrazbe svojih korisnika, kako po pitanju same tehnologije, tako i pri korištenju izvora dostupnih na Internetu. Na ovaj način, narodne knjižnice igraju ključnu ulogu u razvoju danskog društva u obavijesnom dobu.

Narodne knjižnice kao promicatelji novina

Razvitak novina unutar danskog Zakona o knjižnicama odvijao se kroz dulje vremensko razdoblje. Tijekom devedesetih, danske su narodne knjižnice razvijale i unapređivale korištenje obavijesnih i komunikacijskih tehnologija.

Knjižnice s pristupom Internetu drže početničke tečajeve, primjerice za starije korisnike, koje podučavaju uporabi elektroničke pošte i Interneta.

Daleko od očiju javnosti izrađuju se vodiči za obavijesne izvore na Internetu. FNG (www.fng.dk) je kratica za Folkebibliotekernes Netguide (Mrežni vodič narodnih knjižnica) koji održava nekoliko narodnih knjižnica. U vodič se uključuju samo

oni mrežni izvori koji prođu pomno ispitivanje knjižničara koji su izobraženi za odabir knjižnične građe po načelima visoke kakvoće, opsežnosti i suvremenosti. Ovaj vodič redovno dobiva pozornost javnosti i vrlo dobre i povoljne prikaze u mnogim novinama i računalnim časopisima.

Osim ovog, postoji još jedan često korišten vodič za obavijesne izvore na Internetu, nazvan FINFO, a namijenjen je prvenstveno etničkim manjinama koje žive u Danskoj. Vodič sadrži adrese mrežnih izvora s obavijestima o Danskoj, ali i o njihovim domovinama, bilo da je riječ o Iraku, Turskoj ili Tajlandu.

Najnoviji je trend razvoj virtualnih zajednica. Jedan takav primjer je BogWeb (www.bogweb.dk) koji održava Narodna knjižnica u Aarhusu. Bogweb je virtualni književni časopis o prinojnoj građi u knjižnici. Postoji i virtualni klub ljubitelja knjige utemeljen u okviru ovog virtualnog časopisa i u njemu se svaki mjesec raspravlja o izabranoj knjizi.

Veliko otvorenje

Danske knjižnice su u procesu primjene novog Zakona o knjižnicama koji će se u potpunosti početi primjenjivati, što uključuje pristup Internetu, dostupnost glazbenih zbirki i zbirki CD-ROM-ova, tek od 2003. godine.

Ovaj zakon također predviđa osnivanje danske virtualne knjižnice. www.bibliotek.dk je pokrenuta u studenom 2000. godine. Ona će djelovati kao jedinstveno mjesto pristupa cjelokupnoj građi koju posjeduju danske knjižnice. Tijekom vremena, ona će omogućiti ne samo da korisnici utvrde posjeduju li knjižnice traženu građu, već i rezervaciju iste u onoj knjižnici koja najviše odgovara korisniku.

Bibliotek.dk označava pomlađivanje danskih narodnih knjižnica za budućnost. Zahvaljujući dalekovidnom i sklonom novinama knjižničnom zakonodavstvu, danske će knjižnice moći zadovoljiti potrebe danskog pučanstva određene životnom svakodnevicom u suvremenom svijetu kojeg obilježavaju brze i sveobuhvatne promjene.

Piše: Mogens Damm, predsjednik
Danskog knjižničarskog društva

Preveo: K. Pintarić

Kolokviji Knjižnice Instituta "Ruđer Bošković"

Ovo je treća godina redovitih, mjesečnih održavanja Kolokvija Knjižnice Instituta "Ruđer Bošković". Nastojimo da teme budu zanimljive kolegama knjižničarima, ali i korisnicima naše knjižnice, tj. hrvatskim znanstvenicima, nastavnicima i istraživačima, kao i studentima i suradnicima. Teme koje biramo u pravilu su vrlo aktualne, a predavači stručni i kompetentni. Kolokvijima Knjižnice IRB koji se bave primjenom novih informacijskih tehnologija u knjižničarstvu, nastoji se također popuniti praznina u trajnoj izobrazbi knjižničara u nas, te poboljšati komunikacija i suradnja među knjižničarima.

● Na web stranicama knjižnice Instituta "Ruđer Bošković":

<http://knjiznica.irb.hr>, u Novostima, na URL adresi: <http://nippur.irb.hr/hrv/kolokviji.html>, moguće je pregledati već održane kolokvije, uglavnom predstavljene u Microsoft PowerPointu, dostupne putem Interneta svima koji nisu bili u mogućnosti sudjelovati na kolokviju, kao i onima kojima su potrebne naknadne informacije. Pozive za kolokvije šaljemo knjižnicama elektroničkom poštom, preko Novosti na webu (<http://nippur.irb.hr/hrv/raspored.html>) i Tjednih kalendara obavještavamo naše "mrežne" korisnike, a znanstvenike Instituta obavještavamo i tiskanima plakatima.

● Slijedeći kolokvij, pod naslovom *Specijalizirani web pretraživači* održati će mr. sc. Jadranka Stojanovski, 25. travnja. Kao treći u nastavku niza predavanja o web pretraživačima, ovaj kolokvij bavit će se manje poznatim, a vrlo korisnim specijaliziranim web pretraživačima. Bit će predstavljene mogućnosti i prednosti pojedinih specijaliziranih pretraživača, s posebnim naglaskom na one koji su usmjereni na znanost i obrazovanje.

● U ožujku je dr. Helena Markulin iz Središnje medicinske knjižnice Medicinskog fakulteta u Zagrebu održala kolokvij pod nazivom *Medicinski informacijski izvori na Internetu*. Kolegija

Markulin govorila je o Internetu, globalnoj informacijskoj i komunikacijskoj mreži, koja je i u medicini omogućila brzu i lako dostupnu informaciju. Brojni i različiti mrežni izvori medicinskih informacija zahtijevaju vještinu pronalaženja medicinskih informacija, te sposobnost odabira i vrednovanja kvalitetne i vjerodostojne medicinske informacije. Internet je također omogućio da "ekskluzivni svijet medicinskih informacija" postane dostupan i javnosti, pojedincu, pacijentu, koji želi naći informaciju o svom zdravlju ili bolesti.

● 28. veljača 2001. mr. sc. Radovan Vrana s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu održao je kolokvij pod nazivom *Izazovi i problemi znanstvenog komuniciranja na prijelazu stoljeća*. U izlaganju je istaknuta potreba razmjenjene ideja među znanstvenicima koja je ustanovila sustav objavljivanja rezultata njihova rada, putem knjiga i časopisa, čime su njihove kolege, ali i šira javnost bili upoznati s dostignućima s određenog područja. Pojavom računalnih mreža mijenja se i sustav znanstvenog komuniciranja, te se javljaju ideje o zamjeni tiskanih radova onima u elektroničkom obliku. Postavljaju se pitanja uz autentičnost elektroničkih izvora, dosadašnjeg sustava recenzija, ekonomske isplativosti takvog načina objavljivanja.

● Potaknuti "epidemijama" kojima su podlegla brojna računala u knjižnicama krajem 2000. godine, organizirali smo kolokvij posvećen računalnim virusima. Dipl.iur. Lucijan Carić, kolumnist časopisa "BUG", održao je nadasve zanimljiv kolokvij pod nazivom *Osnove o kompjuterskim virusima, Virusi i Internet*. Pored ostalog naučili smo da su "prijateljske" poruke s upozorenjima o raznim (nepostojećim) virusima zapravo isto virusi koji imaju i svoje ime.

● U 2000. godini održan je niz kolokvija. 29. studenog 2000. dr.sc. Aleksandra Horvat s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu održala je kolokvij pod nazivom *Zakon o autorskom pravu i knjižnice*. U izlaganju je bilo govora o Smjernicama za knjižnice Vijeća Europe i EBLIDA-e (2000) koje utvrđuju među ostalim i potrebu da se u nacionalne zakone o autor-

skom i srodnim pravima unesu posebne odredbe o iznimkama od zaštite koja se pruža autorskim djelima i da se te iznimke primijene na knjižnice kao javne ustanove. I u hrvatski je Zakon o autorskom pravu unešena odredba o osnivanju organizacija za ostvarivanje autorskih prava i djelokrugu njihova rada, no dosad osnovane organizacije uglavnom pružaju pomoć autorima i izvođačima glazbenih djela te proizvođačima fonograma. Prava knjižnica kao javnih ustanova na iznajmljivanje glazbenih radova nisu još dogovorena. Ostala predavanja održana u 2000. godini obuhvaćaju:

● **25. listopada 2000., mr. sc. Zoran Bekić, CARNet, član Vijeća NISKA-e:** Računalno opremanje i mrežno povezivanje knjižnica (kao segment projekta NISKA).

● **21. lipanj 2000., dr. sc. Branimir Klaić, Institut Ruđer Bošković:** Godine, spol i znanost.

● **17. svibanj 2000., mr. sc. Gabrije-la Gavran, Novinarsko informacijsko dokumentacijsko društvo, Zagreb:** Digitalizacija novinske građe.

● **19. travanj 2000., mr. sc. Jadranka Stojanovski, Knjižnica Instituta Ruđer Bošković:** Web pretraživači pod povećalom.

● **22. ožujak 2000., Paul Peters, Science Information International Ltd, Haag, Nizozemska:** Representing Chemical Abstract Service.

● **1. ožujak 2000., mr. sc. Jadranka Stojanovski, Knjižnica Instituta Ruđer Bošković:** Pretraživanje informacija na Internetu: kako odabrati pravi pretraživač?

Ukoliko ste zainteresirani da u vašu knjižnicu stižu obavijesti o kolokvijima Knjižnice IRB ili biste u sklopu kolokvijaja željeli održati izlaganje, javite nam se na tel. (1) 4561 095 ili elektroničkom poštom na: library@nippur.irb.hr.

M. Mihalić
J. Stojanovski

Tečaj zaštite knjiga i drugih materijala od papira

(Pula, 18. - 29. rujna 2000.)

Program tečaja o zaštiti materijala od papira, pod nazivom *National Training Course on Conservation of Library Heritage* (Nacionalni tečaj očuvanja knjižnične baštine), koji je od 18. do 29. rujna 2000. priređen u Sveučilišnoj knjižnici u Puli, sastavili su "Istituto per la Tutela delle Opere Grafiche e Visive" (Institut za zaštitu grafičkih i vizualnih djela - ITOG) iz Venecije i Ured UNESCO u Veneciji (UNESCO Venice Office). Pokrovitelj seminara bilo je Povjerenstvo Unesca za Hrvatsku.

Sredstva za održavanje tečaja (gostovanje predavača) osigurali su *fundacija World Monument Fund* iz New Yorka i Ured UNESCO iz Venecije. Sveučilišna knjižnica u Puli, kao domaćin održavanja tečaja, osigurala je sredstva za najnužnije uređenje radionice za zaštitu i restauraciju knjiga i materijala od papira, u kojemu je održan praktični dio tečaja (workshop). Sredstva za opremanje i uređenje radionice osigurali su Ministarstvo kulture RH i Istarska županija, a nakon završetka tečaja oprema radionice ostala je na korištenje ovoj knjižnici.

Tečaj je pohađalo 12 polaznika iz Hrvatske, uglavnom restauratora i konzervatora iz konzervatorskih odjela i arhiva, dok knjižnice nisu iskazale interes za prisustvovanje. Pet predavača iz Nizozemske, Australije, Italije i Bugarske upoznali su polaznike tečaja s japanskim tehnikama restauracije papira ("workshop" je vodio Peter Poldevaart, voditelj konzervatorskog odjela *Rijksmuseuma* iz Amsterdama), fizikalno-kemijskim osobinama papira i mikrobiološkim i klimatskim uslovima njegove pohrane i zaštite (prof. dr. Paolo Calvini, *Soprintendenza Beni Ambientali e Architettonici della Liguria*, Italija), prevencijom i osnovama konzervatorske i restauratorske zaštite knjiga (Christina Albillos, University of Western Sydney, Australija, i Rossana Chiggiato iz ITOG-a (Institut za zaštitu grafičkih i vizualnih djela iz Venecije, Italija), kao i s digitalizacijom i stvaranjem računalne baze podataka o provedenoj zaštiti (*Treatment Data Archive* – prof. Milena Dobrova iz Instituta matematike i informatike u Sofiji, Bugarska).

Organizator iz Italije uskoro će u posebnoj publikaciji objaviti njihova izlaganja na tečaju (na engleskom jeziku).

Prigodom završetka tečaja, 29. 9. 2000. priređen je sastanak na kojemu su sudjelovali predstavnici organizatora (ITOG) i Ureda Unesca iz Venecije (gđa. Akatsuki Takahashi, Programme Specialist in Culture), i gosp. Mladen Dušman, pročelnik Ureda za kulturu Istarske županije. Tom su prigodom polaznicima podijeljeni certifikati Unesca o završenom tečaju.

Planirano je da cjelokupni projekt, pod nazivom *1st Training Course on the Preservation of Paper Materials and Books in Central and Eastern Europe* (1. tečaj obučavanja za zaštitu materijala od papira i knjiga u Srednjoj i Istočnoj Europi) traje dvije godine, ali zbog kašnjenja njegovog financiranja od strane Unesca njegov drugi dio planiran je za proljeće 2002. godine. Pohađat će ga polaznici iz Hrvatske i iz zemalja Srednje i Istočne Europe. S obzirom na uspjeh ovog prvog dijela tečaja, i uzimajući u obzir da kod nas nedostaju takvi tečajevi na kojima stručnjaci iz inozemstva obrazuju i usavršavaju restauratore i konzervatore materijala od papira, očekujemo da će Ministarstvo kulture poduprijeti i planirani drugi dio tečaja, te da će i knjižnice uključiti u njega svoje stručnjake. Program drugoga dijela tečaja dostupan je na web-stranici knjižnice: <http://knjiga.skpu.hr/Conservation.html>, a program održanog tečaja na adresi: <http://knjiga.skpu.hr/UNESCO-programme.html>

B. Dobrić

Skupština Saveza bibliotekarskih društava Slovenije (Maribor, 11. - 13. listopada 2000.)

Od 11. do 13. listopada 2000. godine u Mariboru je održano stručno savjetovanje i godišnja Skupština Saveza bibliotekarskih društava Slovenije (<http://www.zbds-zveza.si>). Tema stručnog savjetovanja bila je *Mediji u suvremenom informacijskom društvu*.

Prilikom svečanog otvorenja skupa i pozdravnih govora gostiju, tajnica HKD-

a poklonila je g. Stanislavu Bahoru (predsjedniku slovenskog društva) i g. Dragici Turjak (predsjednici regionalnog društva iz Maribora) Spomenicu HKD-a tiskanu povodom 60-te obljetnice njegovog postojanja i zaželjela slovenskim kolegama uspješan rad.

Program savjetovanja odvijao se u okviru tri teme. Prva tema *Biti ili ne biti knjiga* bila je posvećena zaštiti, pohrani, čuvanju i digitalizaciji knjižnične građe.

Druga tema *Aktualna problematika suvremene obrade građe u knjižnicama* pobudila je pozornost održavanjem tri okrugla stola koja su se odvijala paralelno u Narodnom domu i mariborskoj Sveučilišnoj knjižnici. Na predstavljanju *Nacrta priručnika za katalogizaciju*, Katedru za bibliotekarstvo predstavljala je prof. dr. Aleksandra Horvat, okruglom stolu posvećenom reviziji i izlučivanju građe u knjižnicama prisustvovala je tajnica HKD-a Dunja-Marija Gabriel, a treći okrugli stol odvijao se na temu *Nabava građe u školskoj knjižnici*. Posebno zanimanje pobudilo je pozvano predavanje prof. dr. Jerry D. Soye sa Sveučilišta Sjeverne Karoline i dr. Alemka Šauperl s Filozofskog fakulteta u Ljubljani na temu *Tradicionalni katalozi u informacijsko doba*, te izlaganje mr. Darije Rozman o novostima u UDK-u.

U trećem bloku predavanja na temu *Između knjige i Interneta* najveću je pažnju privukao okrugli stol matične službe NUK-a o upotrebi elektroničkih izvora u knjižnicama. Ukupan izbor tema bio je vrlo zanimljiv i pokazao sličnost problematike s kojom se susreću slovenski i hrvatski knjižničari.

Prije završetka savjetovanja i donošenja zaključaka održana je godišnja izborna skupština ZBDS-a i potvrđen je mandat dosadašnjem predsjedniku Slovenskog knjižničarskog društva.

Za sudionike skupa domaćini su organizirali poludnevni izlet od Maribora preko Slovenske Bistrice i Studence sve do Štatenberga, tijekom kojeg je bio organiziran kulturni program uz izvornu slovensku glazbu i završna svečana večera.

D.-M. Gabriel

Dva međunarodna seminara održana u Zagrebu

Kako je Knjižnica i čitaonica Bogdana Ogrizovića europski infocentar Europske komisije u Zagrebu, dužnost nam je i obveza pratiti domaće i svjetske seminare kako bismo mogli pružiti pravovaljanu i pravodobnu informaciju našim korisnicima koji se sve više koriste našim publikacijama vezanim uz EU.

● **Tako je u studenome 2000. u Europskom domu održan međunarodni seminar pod nazivom *National Education System and the Search for a Common European Identity* u organizaciji Europskog pokreta Hrvatska i Europskog doma Zagreb. O problemima vezanim uz školstvo koje su prezentirali eminentni svjetski stručnjaci, hrvatske probleme i vizije razvoja školstva su elaborirali mr. Stjepo Martinović, mr. Nikola Pastuović, Vera Turković i Vesna Puhovski.**

● **A u prosincu iste godine održan je i međunarodni seminar pod nazivom *European Information - Resources, Access and Challenges* u organizaciji Europskog dokumentacijskog centra Instituta za međunarodne odnose uz potporu Odjela za međunarodni razvoj britanskoga veleposlanstva (DFID) i Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj. Seminar je bio dio nastojanja EDC-a Instituta za međunarodne odnose da približe domaćoj stručnoj i široj javnosti pitanja vezana uz pronalaženje i korištenje informacijskih izvora Europske unije i na taj način pridonese boljem općem razumijevanju europskih integracijskih procesa. Na seminaru su ugledni domaći i strani stručnjaci govorili o informacijskim izvorima nužnim za praćenje europskih integracijskih procesa u kontekstu institucionalne strukture EU i procesa odlučivanja, a zadnji dan, u sklopu informatičke radionice, bile su prikazane praktične mogućnosti korištenja baza podataka i informacijskih servisa EU (KnowEurope, EurActiv.com).**

J. Kovačević

9. BOBCATSSS simpozij

BOBCATSSS je godišnji međunarodni simpozij o knjižnici i informacijskim znanostima koji se neprekidno održava svakog mjeseca siječnja već deset godina za redom i to u suorganizaciji studenata istočnog i zapadnog dijela Europe.

Ovogodišnji trodnevni skup (29.-31. 1. 2001.) održan je u baltičkoj državi Litvi, na Sveučilištu u Vilniusu koje je smješteno u središtu staroga grada. Tema skupa bila je *Znanje, informacija i demokracija u otvorenom društvu: uloga knjižnice i područja informacija*. Simpozij je organiziran u suradnji studenata sa Sveučilišta u Vilniusu i Sveučilišta u Oslu, a sudionici skupa uz studente su bili profesori i brojni informacijski stručnjaci iz cijeloga svijeta.

Izlaganja su se održavala paralelno, a sastojala su se od pozvanih izlaganja, prijavljenih izlaganja i rada u okviru radionica. Od pozvanih izlaganja najveću pažnju pobudilo je izlaganje na temu intelektualne slobode dr. Marianne Tax-Choldin (ravnateljice Martenson centra za međunarodne knjižnične programe Sveučilišta u Illinoisu). Iz Hrvatske od prijavljenih osam izlaganja (koja su bila tiskana u Zborniku i dostupna u okviru radnih materijala), u Vilniusu je prezentirano ukupno šest. Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu bio je predstavljen sa tri izlaganja. Dr. Aleksandra Horvat i Krešimir Pintarić pripremili su predavanje na temu *Dostupnost službenih publikacija u narodnim knjižnicama u Zagrebu*. Zoran Mrklić i Radovan Vrana napisali su rad *Dobar knjižnični softver kao preduvjet za kvalitetnu opskrbu informacijama*, a dr. Jadranka Lasić-Lazić, mr. Aida Slavić i Hrvoje Stančić priredili su tekst *Obrazovanje informacijskih stručnjaka*. Apsolventi i studenti posljediplomskog studija na Katedri za bibliotekarstvo održali su tri izlaganja. Prvo na temu *Aktivna uloga knjižnice u procesu učenja o demokraciji* (Boris Badurina, Mihaela Banek, Martina Dragija, Koraljka Golub i Franjo Pehar), bilo je posebno istaknuto od strane organizatora iz Norveške i ponuđena je daljnja suradnja. Drugo izlaganje na temu *Školske knjižnice i njihova uloga u razvijanju tolerancije* (Martina

Matejčić, Samanta Matejčić, Lana Peić i Jasmina Sočo) i zaključci izvedeni u okviru referata, bili su uvršteni u zaključke BOBCATSSS simpozija 2001. godine u Vilniusu. Treće izlaganje na temu *Knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama u Hrvatskoj* (Dunja-Marija Gabriel i Koraljka Golub) rezultiralo je uspostavljanjem kontakata i otvorilo mogućnost suradnje na sličnim projektima u Europi koji su u planu (Poljska) ili u tijeku (Švedska). Nažalost, nisu bila prezentirana izlaganja o *Knjižnicama u multikulturalnoj i multietničkoj okolini* (Sanjica Faletar, Danijela Gaberc, Jelena Miškić i Ana Sudarević) i o *Permanentom obrazovanju i školskim knjižnicama* (Jasmina Lovrinčević i Dinka Kovačević).

Dolazak samo sedam izlagača od najavljenih dvadeset i tri iz Hrvatske, može se pripisati velikoj udaljenosti između Hrvatske i Litve i u skladu s time visokim troškovima puta i boravka. U tom smislu dobra je vijest da se 10. jubilarni BOBCATSSS simpozij iduće godine održava u susjednoj Sloveniji u Portorožu (28. - 30. 01. 2002.) u organizaciji studenata iz Slovenije i Njemačke. Ovo je prilika da se organizira aktivno sudjelovanje većeg broja sudionika iz Hrvatske i tako prošire kontakti studenata i informacijskih stručnjaka. Prilikom svečanog zatvaranja simpozija u Litvi, najavljen je BOBCATSSS simpozij za 2002. godine na temu *Ljudska bića i informacijski stručnjaci* te su određeni rokovi za prijavu i slanje sažetaka najkasnije do 15. rujna 2001. godine (elektronskom poštom na adresu abstract@BOBCATSSS.org ili uobičajenim putem na Hochschule für Bibliotheks- und Informationswesen, BOBCATSSS-Büro, Wolframstrasse 32, D-70191 Stuttgart, Germany).

D.-M. Gabriel

Konferencija Strategija kulturnog razvitka Republike Hrvatske

Ministarstvo kulture RH organiziralo je dvodnevnu konferenciju *Strategija kulturnog razvitka Republike Hrvatske* kojoj je bilo nazočno oko 230 sudionika, kulturnih i javnih djelatnika iz cijele Hrvatske.

Neposredni povod održavanja dvodnevne konferencije *Strategija kulturnog razvitka Republike Hrvatske*, održane u Trakošćanu 16. i 17. ožujka 2001. godine, bio je završetak izrade nacrtu Strategije kulturnog razvitka Hrvatske koji je izrađen u sklopu projekta Vlade RH – Strategija razvitka RH – Hrvatska u 21. stoljeću. Sudionici konferencije dobili su (relativno kasno, uoči same konferencije) publikaciju *Hrvatska u 21. stoljeću. Strategija kulturnog razvitka. Nacrt*, nastalu u sklopu navedenog projekta čiji je voditelj bio prof. dr. sc. Vjeran Katunarić, pa je i zamjerka organizatoru bila da se sudionici nisu mogli dobro pripremiti za sudjelovanje u raspravi. Urednici ove publikacije su dr. sc. Biserka Cvjetičanin i prof. dr. sc. Vjeran Katunarić. Predgovor je napisao ministar kulture dr. sc. Antun Vujić, a kroz elaborate dvadeset petero suradnika, stručnjaka s različitih područja kulture i znanosti, upoznati smo s osnovnim pojmovima kulture, a prikazan je i razvoj kulture u svijetu i Hrvatskoj te razrađeni ciljevi i zadaci kulturnog razvitka kroz različite dionice. Na kraju su izloženi sveukupni strategijski ciljevi: kulturno održiv razvitak i instrumenti kulturnog razvitka : kulturna politika, umjetnost i kulturne industrije, kulturna baština, kulturni odnosi i suradnja s drugim sektorima. Publikacija završava kratkim opisom prednosti i nedostataka vizije kulturnog razvitka.

Uvodnu riječ na konferenciji dao je dr. sc. Antun Vujić, ministar kulture RH, a uvodna izlaganja na plenarnoj sjednici govorili su prof. dr. sc. V. Katunarić, dr. sc. B. Cvjetičanin, prof. dr. sc. G. Flego i prof. dr. sc. R. Kalanj. Sudinici su se nakon ovih izlaganja mogli javiti za raspravu (nije bio veliki broj diskutantata budući da su slijedile paralelne sjednice po pojedinim područjima za koje je bilo mnogo zainteresiranih govornika).

Tijekom poslije podneva održano je 5 paralelnih sjednica koje su imale svoje uvodničare i izvjestitelje, a sudionici su se mogli opredijeliti prema području za koji su imali najveće zanimanje:

1. Kulturna politika (legislativa, financiranje, decentralizacija, participacija, umjetničko obrazovanje, zapošljavanje, privatizacija)

uvodničar: mr.sc. Sanjin Dragojević
izvjestitelj: mr.sc. Jadran Antolović

2. Umjetnost i kulturne industrije (književnost i nakladništvo, likovna umjetnost, glazba i diskografija, scenska umjetnost, kinematografija, mediji)

uvodničar: dr.sc. Vera Turković
izvjestitelj: Branko Čegec

3. Kulturna baština (spomenička baština, arhivi, knjižnice, muzeji, tradicijska kultura)

uvodničar: mr.sc. Josip Belamarić
izvjestitelj: mr.sc. Miljenko Domijan

4. Kulturni odnosi (kulturni odnosi većine i manjina, međunarodna kulturna suradnja)

uvodničar: dr.sc. Nada Švob-Đokić
izvjestitelj: mr.sc. Miljenko Domijan

5. Suradnja s drugim sektorima (kulturni turizam, nove komunikacijske tehnologije, istraživanje i razvoj, kulturni menadžment, sociokulturni kapital)

uvodničar: mr.sc. Pavle Schramadei
izvjestitelj: dr.sc. Matko Meštrović

Knjižnice su smještene u dionicu "kulturna baština" s čime se nazočni knjižničari nisu u potpunosti složili jer su smatrali da knjižnice samo jednim dijelom pripadaju ovoj dionici budući da čuvaju kulturnu baštinu, dok su kao holističke ustanove temelji informacijske infrastrukture, znanosti, obrazovanja, gospodarstva i drugih područja.

Stručni suradnik u izradi publikacije *Hrvatska u 21. stoljeću. Strategija kulturnog razvitka. Nacrt za područje knjižničarstva* bio je dr.sc. Josip Stipanov, ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice koji je, kako u navedenoj publikaciji, tako i u diskusiji na sjednici, govorio o suvremenim narodnim knjižnicama, njihovom djelovanju i problemima, viziji razvoja i zadacima, a kao cilj istaknuo "pokrivenost Hrvatske funkcionalnom mrežom (narodnih) knjižnica, u kojem je svaka knjižnica pristupna točka znanju i informacijama u Hrvatskoj i svijetu".

Drugi dan konferencije protekao je u nastavku plenarne sjednice na kojoj su izvjestitelji svih 5 sjednica podnijeli iscrpne izvještaje o diskusijama sudionika. Vjerujemo da će diskusije i preporuke i prijedlozi s ove konferencije biti objavljene i da će se i šira javnost moći upoznati s radom konferencije na kojoj su sudionici

ukazali na različite probleme u područjima u kojima rade i dali niz zanimljivih i konstruktivnih prijedloga za njihovo rješavanje.

S. Pavlinić

Knjižnice

Mreža narodnih knjižnica ne pokriva Hrvatsku, a teritorijalno-upravna podjela Hrvatske takva je da se knjižnični standardi objektivno ne mogu ostvariti u mnogim općinama.

Zbog različitog stupnja razvijenosti i nejednake dostupnosti informatičke tehnologije te pomanjkanja strategijskog plana automatizacije knjižnica, razvija se i u upotrebi je sve više knjižničkih sustava. Ni tri godine nakon donošenja Zakona o knjižnicama knjižničarstvo nema cjelovitog plana razvitka.

Prijelaz na viši razvojni stupanj knjižničarstva zahtjevan je i složen proces. Bitno je koristiti suvremene komunikacijske tehnologije, odnosno nove medije. Osim odabira prikladnog sustava prema nacionalnim i međunarodnim standardima, prilagodbe sustava nacionalnoj praksi i posebnim uvjetima poslovanja pojedinih knjižnica, prikladnosti dizajna za organizaciju knjižnice i obrazovanje knjižničara, posebno je osjetljiv prijenos podataka i njihove strukture.

U suvremenim stručnim raspravama o *digitalitaciji* knjižnica prevladava mišljenje da će samo neke knjižnice biti posve digitalizirane, "bez zidova", a većina ostalih *hibridne knjižnice*, tj. negdje na kontinuumu između konvencionalne i digitalne knjižnice (Pinfield et. el., 1998). Takav model vrijedan je sam po sebi i ima šire kulturno značenje.

Knjižnični prostor nije samo mjesto protoka informacija u kojem novi mediji i tehnički oblici nepovratno zamjenjuju stare, nego i mjesto integracije starih i novih sustava, načina komuniciranja pa i vrsta međuljudskih kontakata. Nijedan kulturni sustav ne može niti treba "ispariti" u virtualnom svijetu strogo individualnih i izoliranih korisnika. S druge strane, dostupnost informacija i znanja korisnicima knjižnica opće je dobro i dio međunarodnih standarada informiranja i slobode izražavanja, UNESCO-vih deklaracija, kao i Ustava Republike Hrvatske.

U tom se smislu nazire razvoj knjižnica kao središta dostupnosti najrazličitijih vrsta informacija – od tradicionalnih informacija o fondu preko virtualnih dokumenata do informacija o lokalnoj zajednici i sličnih.

Globalna informacijska infrastruktura omogućuje otvaranje knjižnica prema srodnim ustanovama: nakladnicima/izdavačima, državnim tijelima, arhivima i muzejima, medijima, ustanovama za zaštitu spomenika, turističkim ustanovama, ustanovama s bazama podataka o habitatu, biljnom i životinjskom svijetu.

● Cilj

Pokrivenost Hrvatske funkcionalnom mrežom (narodnih) knjižnica, u kojoj je svaka knjižnica pristupna točka znanju i informacijama u Hrvatskoj i svijetu.

● Zadaci

1. Donijeti novu zakonsku regulativu za knjižnice. Uvesti potrebne izmjene i dopune postojećeg Zakona o knjižnicama (među ostalim i odredbu da se barem obavezni primjerci tiskaju na beskiselom papiru), zatim izmjene i dopune u susjednom zakonodavstvu koje se odnosi na knjižnice (zakoni o visokim učilištima, školama, znanstvenoistraživačkom radu).

2. Budući da su knjižnice jedno od središta informacijske revolucije, valja povećati iznose izdvajanja za knjižnice u proračunima svih vlasnika odnosno osnivača knjižnice i povećanju udjela vlastitih prihoda u proračunu knjižnica. U fazi izrade proračuna valja više voditi računa o potrebama knjižnica za nabavom opreme i izvora informacija (čiji je razvoj u svijetu u oba slučaja iznimno dinamičan).

3. Znatno povećati nabavu svih informacijskih izvora, uključujući elektroničke publikacije svih vrsta i putem konzorcija.

4. Konvertirati stare (kartične) kataloge te izraditi skupne kataloge.

5. Povezati knjižnične sustave i mreže (lokalne, sveučilišne, znanstvene) unutar Hrvatske i sa svijetom te izgraditi odgovarajuće portale po vrstama i potrebama te uspostaviti suradnju s drugim sektorima radi osiguravanja interoperabilnosti baza podataka.

6. Omogućiti ne samo dostupnost fondova hrvatskih knjižnica i drugih knjižnica u svijetu, nego i pristup knjigama i publikacijama, uključujući i digitalizirane odnosno virtualne fondove.

7. Osigurati sustavnu i neprekidnu informatizaciju knjižnica, uključujući njihovu primjerenu opremljenost novim tehnologijama.

8. Donijeti nacionalni plan digitalizacije knjižnične građe i koordinirati ga s digitalizacijom analogne kulturne baštine (osobito muzejske i arhivske građe).

9. Ažurno i redovito izrađivati i objavljivati tekuće nacionalne bibliografije te dovršiti planirane hrvatske retrospektivne bibliografije.

10. Razvijati nove zadaće knjižnica sukladno mogućnostima nove informacijske tehnologije i novom informacijskom okruženju (*cyberspace*).

11. Osigurati kvalitetnu i sveobuhvatnu zaštitu knjižnih fondova, uključujući zaštitu novih (elektroničkih) medija.

12. U sklopu programa doživotnog učenja osigurati permanentno obrazovanje za knjižničarsko osoblje u Hrvatskoj, a to uključuje osnivanje Centra za permanentno obrazovanje pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

13. Korisnicima knjižnica omogućiti neprekidno informatičko opismenjanje/obrazovanje za korištenje novih medija i nove tehnologije.

14. Sustavno pratiti i analizirati stanje, poticati razvoj te dinamično planirati, za što treba zadužiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu a u sklopu rada Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo.

Tekst iz publikacije

Strategija kulturnog razvitka: nacrt

Iz školskih knjižnica Varaždinske županije

U Županijskom uredu za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu u mjesecu travnju ove godine načelno je dogovorena informatizacija školskih knjižnica u Varaždinskoj županiji. U prvoj fazi nastojalo bi se informatizirati gradske školske knjižnice u Varaždinu, Ivancu, Lepoglavi, Ludbregu, Novom Marofu i Varaždinskim Toplicama za koje bi trebalo nabaviti program METEL WIN i nužnu opremu.

Program već koriste tri škole – u Varaždinu Gospodarska škola i I. osnovna

škola te Srednja škola Ivanec. Kod nabave programa posredovat će Županijski ured, program će instalirati Point, a edukacija knjižničara obaviti će se u varaždinskoj Gradskoj knjižnici.

Informatizacija se provodi tako da se iz instalirane pomoćne baze kopiraju zapisi prema vlastitom fondu uz dopunu signature i inventarnog broja. Katalogizacija i kodiranje cjelokupnog fonda na taj se način može obaviti u relativno kratko vrijeme, a učenici kroz cijelo školovanje za posudbu mogu koristiti istu kodiranu iskaznicu.

Planirano informatizacijom nastojalo bi se spriječiti izrađivanje vlastitih programa kakvi se u školama sve češće pojavljuju.

J. Štimac

Promocija knjige dr. Aleksandra Stipčevića *Sudbina knjige*

Gradska knjižnica i čitaonica SlavonSKI Brod u suradnji s Društvom knjižničara SlavonSKI Brod i Aktivom školskih knjižničara organizirala je 3. travnja 2001. god. promociju knjige dr. Aleksandra Stipčevića *Sudbina knjige*, kojoj su bili nazočni knjižničari i profesori srednjih škola s područja Brodsko-posavske županije.

Uvaženog gosta pozdravila je i zaželjela mu dobrodošlicu ravnateljica knjižnice gđa. Branka Solina. Knjigu je promovirala Ljiljana Crnogorac, diplomirani knjižničar, koja je istakla da se knjiga sastoji od 24 priče, u kojima je na zanimljiv način opisana sudbina knjige nekada i sada. Poglavlja su koncipirana tako da svaki čitatelj može prema svom interesu odabrati određenu temu. Da je ova knjiga namijenjena širokoj čitateljskoj publici istaknuo je i sam autor, koji je na osebujan i zanimljiv način govorio o nastanku ove knjige i o sudbini knjige tijekom povijesti i danas u eri elektronskih medija.

Promocija je protekla u ugodnom razgovoru sa dr. Stipčevićem koga uvijek rado slušamo.

Ovom prigodom dr. Stipčević je izrazio zadovoljstvo što je bio gost ova-ko lijepoj Gradskoj knjižnici u Slavon-skom Brodu.

R. Junačko

Bologna - Knjige za djecu sa specifičnostima u razvoju

IBBY-jev Dokumentacijski centar knjiga namijenjen djeci sa specifičnostima u razvoju osnovan je 1985. godine s ciljem pružanja informacija i savjeta djeci i mladeži sa specifičnostima u razvoju, te ustanovama i službama koje pružaju raznovrsne usluge toj populaciji, učiteljima, istraživačima, studentima, piscima, ilustratorima, izdavačima, knjižarima, političarima i novinarima. Centar djeluje kao dio Instituta za specijalno obrazovanje pri Sveučilištu u Oslu.

Centar posjeduje veliku zbirku knjiga iz cijeloga svijeta namijenjenih djeci sa specifičnostima u razvoju, ali i odraslima koji imaju poteškoće u govoru ili čitanju. Odabir iznimno vrijednih knjiga Dokumentacijski centar redovito izlaže i predstavlja na međunarodnim i nacionalnim konferencijama, te sajmovima i izložbama knjiga. Godine 1997. prvi je puta predstavljen projekt *Istaknute knjige za djecu sa specifičnostima u razvoju*, kojim se svake druge godine izložbama knjiga i popratnim katalogom predstavljaju najnovija postignuća u području izdavaštva za djecu s posebnim potrebama. Izbor sačinjava 40 iznimno vrijednih i istaknutih knjiga namijenjenih onima koji ne mogu čitati tzv. normalne knjige. Ove je godine tijekom 38. međunarodnog sajma dječje knjige u Bologni na izložbenom prostoru IBBY-ja treći puta predstavljen izbor tih knjiga objavljenih od 1999. godine. Sve se one odlikuju posebnim dizajnom i jezikom pri predstavljanju sadržaja, tema ili ilustracija, uz uvažavanje raznolikih potreba i vještina djece kojoj su namijenjene, a s glavnim ciljem omogućiti toj djeci pristup knjigama. Njihova umjetnička i literarna kvaliteta pritom nije zanemarena.

Glavne su kategorije tih knjiga sljedeće:

1. specijalno proizvedene knjige (slikovnice s ilustracijama koje su prikazane jezikom znakova, knjige uvećanog tiska, knjige standardnog tiska teksta koji je napisan i Brailleovim pismom, knjige taktilnih, tj. povišenih ilustracija, knjige s međunarodnim ne-govornim slikovnim sistemima, tzv. Bliss simbolima ili piktogramima);

2. knjige sadržaja jednostavnog za razumijevanje koji je snimljen na audio i video kazete;

3. elektronske knjige;

4. knjige, novine i časopisi namijenjeni djeci usporenog spoznajnog razvoja (kategorija knjiga jednostavnih za čitanje);

5. tzv. normalne dječje knjige (slikovnice s ilustracijama jednostavnim za čitanje koje su namijenjene osobama s poteškoćama u govoru, jednostavne priče prikazane slikovnim nizom s vrlo malo teksta ili bez njega, kratke pjesme za djecu, slikovnice sa stihovima i pričama o osobama sa specifičnostima u razvoju, romani i slikovnice sa sadržajima koji se odnose na specijalno obrazovanje).

IBBY-jev Dokumentacijski centar prikuplja i izvještaje o rezultatima istraživanja, studije i ostale publikacije, te popise knjiga koje obrađuju problematiku ili su namijenjene osobama s posebnim potrebama.

Autori izložbe o svom su izboru rekli da su nastojali pronaći knjige koje potiču radost, radoznalost i maštu, kao i one koje potiču opće razumijevanje i posebne vještine kao što su govor, vizualno opažanje i motoričke vještine. Osim toga, nastojali su izložiti knjige koje ističu sličnosti između osoba s posebnim potrebama i ostalih potreba. Taj izbor uključuje priče koje otvaraju put ka razumijevanju i prihvaćanju i inkluziji djece i mladeži s posebnim potrebama u društvo.

A.-M. Malbašić

38. međunarodni sajam dječje knjige (Bologna, 4. - 7. travnja 2001.)

Po 38. puta u Bologni je, od 4. do 7. travnja 2001., održan Sajam dječje knjige koji već tradicionalno okuplja izdavače, autore, ilustratore, knjižničare i

sve druge zainteresirane za dječju knjigu iz cijelog svijeta. No, svakako, najviše je izdavača, ne samo onih koji izlažu svoje knjige (ove ih je godine bilo 1400) već i onih koji su došli upoznati novitete u produkciji knjiga i novih medija za djecu i mladež, otkupiti autorska prava, dogovoriti prijevode i sl.

Sajam je održan u 10 paviljona, od čega je šest manjih bilo namijenjeno domaćim, talijanskim izdavačima, a četiri velika onima iz raznih dijelova svijeta. Iz Hrvatske je svoja izdanja izlagao samo Profil Internacional, no ohrabruje činjenica da je nekolicina hrvatskih izdavača koji se bave dječjom knjigom posjetila Sajam te dogovarala prijevode i otkup prava za hrvatsko tržište.

Posebnost je ovog Sajma što je otvoren samo profesionalcima – izdavačima, stručnjacima u području literature za djecu, autorima, ilustratorima, dizajnerima i knjižničarima. Sve popratne akcije koje bi ga mogle nepotrebno komercijalizirati su ukinute. Naime, osim na jednom manjem štandu s proizvodima oslikanim likovima iz slikovnica D. Brune, zabranjena je izravna prodaja koja je do nedavno bila moguća (primjerice lutaka izrađenih prema likovima iz priča, postera i sl.).

Uz uobičajene izlagačke aktivnosti na Sajmu se održao i čitav niz popratnih programa - susreti s autorima i ilustratorima, prezentacije, specijalne izložbe i sl. Ponajprije treba spomenuti program IBBY-a (Međunarodnog vijeća za dječju knjigu) čijem su sastanku prisustvovali i predstavnici Hrvatske sekcije IBBY-a. Na tom je sastanku predstavljen dobitnik *Asahi nagrade* za projekt poticanja čitanja (dobila ju je knjižnica iz okruga Pečenga na sjeveru Rusije za iznimno bogate programe koji se za djecu i roditelje odvijaju u knjižnici), predstavljena je akcija za *Međunarodni dan dječje knjige* (s porukom koju je mladim čitateljima uputila Eva Janikovszky), predstavljen je katalog izložbe najboljih knjiga za djecu s teškoćama u razvoju, te je najavljen sljedeći, jubilarni, 50. Kongres IBBY-a koji će se iduće godine održati u Baselu gdje je i sjedište ove međunarodne organizacije.

Posebno je zanimljiv bio program koji se odvijao u izložbenom prostoru odabranih ilustracija, nazvanom *Illustrators Café*. Uz godišnju izložbu djela najboljih svjetskih ilustratora (kandidate bira

poseban žiri) u dvije kategorije (*fiction* i *non-fiction*), te cjelovit prikaz postignuća zemlje gosta u području ilustracije knjige za djecu, u tom se prostoru zbivaju susreti i predavanja koji posebice okupljaju mlade, još neafirmirane ilustratore. Ove godine zemlja – gost bila je Nizozemska koja je pod nazivom *Dutch oranges* okupila i predstavila radove pedesetak nizozemskih ilustratora, a predavanja i susrete su održali i njihovi svjetski poznati autori i ilustratori slikovnica Dick Bruna i Max Velthuijs. U *Illustrators Caféu* susret s izdavačima, ilustratorima i knjižničarima imao ju i Anthony Browne, prošlogodišnji dobitnik Andersenove nagrade za ilustraciju čiji je lik majmuna odabran za naslovnicu jednog od pozamašnih kataloga izložbe.

Poseban žiri Sajma u Bologni svake godine dodjeljuje nagrade za najbolje knjige i multimedijske proizvode i to u čitavom nizu kategorija. Sve su nagrađene knjige (u osam kategorija) popraćene dobrom promidžbenom kampanjom i izložene ili predstavljene posterima gotovo na svakom koraku. Nagrađuju se, naravno, i multimedijski proizvodi za djecu. Nominirano je 958 naslova iz 15 zemalja, a nagrađeno je 16, šest je prvih nagrada u raznim kategorijama, a deset počasnih priznanja. Osnovni su kriteriji inovativnost u pristupu, odgojno-obrazovna vrijednost i jednostavnost pristupa i korištenja medijem. Svi nagrađeni multimedijski programi bili su izloženi u posebnom prostoru (*New Media Arcade*) u kojem je bilo moguće upoznati i isprobati programe ili dobiti demo verziju.

Uspoređujući ovogodišnji Sajam dječje knjige u Bologni s nekoliko prethodnih može se uočiti da je izlagalo nešto manje izdavača, no da je ukupno ponuđena produkcija kvalitetnija, te da novi mediji (CD-ROM, kompjutorski program, elektronička knjiga) nisu više iznimka već postaju gotovo pravilo ponude svakog većeg i značajnijeg izdavača dječje knjige, posebice knjiga znanstveno-popularnog profila.

I. Stričević

Multimedija na sajmu dječje knjige u Bologni

Međunarodna smotra multimedijalnog izdavaštva održana je u sklopu međunarodnog sajma održanog od 4. – 7. travnja 2001. godine u talijanskom gradu Bologni. Svi sadržaji i događanja bili su posvećeni djeci i mladeži. Uz knjige za djecu i mladež, školske knjige i radove ilustratora, predstavljeni su i multimedijalni proizvodi u različitim formama: CD-ROM, video kasete, multimedijalni kompleti, hardver i mrežni (Internet) proizvodi. Od 1997. godine, ovo je već peto predstavljanje multimedije na ovoj tradicionalnoj smotri.

Govoreći o multimediji na smotri nameće se nekoliko manje ili više značajnih činjenica i promjena.

Ako se govori jezikom brojki, Sajmu je prisustvovalo 227 izdavača iz 57 zemalja svijeta, sa 5 kontinenta. No, daljnja se ekspanzija i aktivnost događa (u kvantiteti i kvaliteti) po pitanju ideja (napredak i iznenađenje), sadržaja (sva područja), forme (CD-ROM / Internet), interesa (business), područja implementacija (obrazovanje, edukacija, kreativnost, zabava), nagrada (stare i nove) i tehnoloških inovacija (hardver, softver), te prostornim širenjem izlagača u susjedne paviljone. Vidljiv je trud i želja prisutnih izlagača da se predstave kvalitetom, a ne samo prisustvovanjem. Veliki izdavači knjiga trude se pokazati ne samo da posjeduju multimedijalni odjel, već i svijest o važnosti, ulozi, potrebi i značaju multimedije u različitim sferama društvene aktivnosti, kao i vlastiti razlog da ovo područje dječjeg interesa i potreba ne bude slučajno zapostavljeno i eventualno prepušteno konkurenciji.

● *Software Arcade* je tradicionalno mjesto okupljanja svih zainteresiranih: autora, izdavača i nas posjetilaca. Mjesto je to gdje se dobivaju odgovori na sva pitanja koje posjetilac ima vezano za multimediju na ovoj specijaliziranoj izložbi. U prostoru su smješteni boksovi (maksimalno hardverski opremljeni) sa nagrađenim multimedijalnim naslovima i mogućnošću korištenja istih, te plakatiranim objašnjenjima zašto je određen rad dobio nagradu žirija. Američki izdavači, kao svjetska velesila, organizirani su sa-

mostalno, uz *Software Arcade* ili u tzv. Američkom paviljonu. Slično su organizirani talijanski izdavači, dok se ostale zemlje ili izdavači predstavljaju pojedinačno i samostalno, zajedno sa knjižnom produkcijom.

Karakteristika i iznenađenje ovogodišnje smotre bilo je obilje događanja (prezentacije, predstavljanja, predavanja i diskusije) različitih sadržaja i ciljeva.

● **Na samom početku, već prvog dana, održano je** (u *Caffe degli Illustratori*) predstavljanje pod naslovom "eBooks – a new reading experience" ili predstavljanje nove nagrade - *Children's eBook Award*, takmičenje koje će sponzorirati *The Bologna International Children's Book Fair* i *International eBook Award Foundation*. Nagrada će po prvi puta biti dodijeljena već ove 2001. godine na Sajmu knjige u Frankfurtu. Biti će to nagrada autorima (koje predlažu izdavači) za elektroničku knjigu namijenjenu mlađem uzrastu čitalaca, čitateljstvu na kome elektronička knjiga i gradi svoju budućnost.

● **U Palazzo dei Congressi održana je serija predavanja i diskusija** na slijedeća tri područja ili teme: *Reforma ministarstva prosvjete Republike Italije - nastava i inovacije u školi, Alternativni izvori - kako tehnologije služe u didaktici i Novi mediji za djecu: interaktivnost, proizvodnja i kvaliteta medija.*

● **U Demo meeting room održan je niz međusobnih susreta izdavača i ostalih zainteresiranih.** Teme su bile vrlo šarolike. Bilo je to predstavljanje brojnih multimedijalnih naslova i sadržaja, npr. pod nekim od slijedećih naslova: *Proizvodi elektroničkog izdavaštva za obrazovanje u humanističkim disciplinama, Eugenio, software koji transformira hipertekst u vlastitu knjižnicu, Moja knjižnica, "Korištenje kompjutora u školi je uobičajna stvar, Nadolazeća revolucija u dječjoj elektroničkoj knjizi* i dr.

● **Posebna draž i događaj na ovoj** (kao i mnogim drugim smotrama) su nagrade i ceremonija njihovih dodjelja. Tradicionalna i prestižna nagrada *The New Media Prize*, za najbolji, najzanimljiviji i najinovativniji multimedijalni naslov godine (uglavnom na CD-ROM-u) ustanovljena je 1997. godine, a dodjeljuje ju *The Bologna International Children's Book*

Fair i *Childre's Software Review* (specijalizirani časopis za software). Ovo je bila peta dodjela. Nagrada se dodjeljuje u nekoliko kategorija, ovisno o sadržaju ponuđenih radova. Međunarodni je žiri ove godine proglasio pobjednike u šest kategorija.

Američki izdavači su, kao zanimljivost, osvojili samo jednu nagradu. Ostalih pet je pripalo Europljanima - (Francuska i Engleska po dvije i jedna za Nizozemsku. Mali, zemlje i izdavači, još čekaju svoju priliku. Pobjednici su slijedeći:

● **U kategoriji kulturno naslijeđe: Anne Frank House** (izdavač Softmachine B.V. - Nizozemska). Neobičan CD-ROM, koji govori o životu Anne Franck, židovske djevojčice koja je umrla u nacističkom logoru Auschwitz. Disk je poput putovanja koje nas vraća u vrijeme i kuću u kojoj je Anna živjela. Program kombinira i povezuje najnovije i najbolje tehnologije. Na uzbuđujući način, pomoću brojnih fotografija, dokumenta, video-intervjua i svjedoka, povijest postaje živa i bliska. Ovaj je program dobio epitet prvog ili najboljeg među najboljima.

● **Slijedeći dobitnici su: u kategoriji književne adaptacije - Mer et poissons** (izdavač Montparnasse - France), u kategoriji avanture - *Mycropolis* (izdavač EMME et LEXIS - France), u kategoriji logičkog razmišljanja - *LEGO Alpha Team* (izdavač LEGO Media International - United Kingdom), u kategoriji programa inteligencije kroz zabavu - *SHEEP* (izdavač Empire Interactive - United Kingdom) i u kategoriji najboljeg obrazovnog programa - *MATH ARENA* (izdavač Sunburst Technology - U.S.A.).

Isti je žiri dodijelio još deset posebnih pohvala za programe na CD-ROM-u, najbolji web site ili hardver koji omogućuje kvalitetniji i sadržajniji rad na računalu.

S. Štefančić

Međunarodna radionica na temu "Elektroničke serijske publikacije u knjižnicama" (Zagreb, 19. - 20. travnja 2001.)

U okviru projekta financiranog od strane Austrijskog instituta za istočnu i jugoistočnu Europu iz Beča u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu održana je međunarodna radionica na temu *Elektroničke serijske publikacije u knjižnicama*". Radionicu su zajednički organizirali mr. sc. Marina Mihalić iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba, te ing. Alojz Androvič, iz Sveučilišne knjižnice u Bratislavi, uz pomoć ISSN Centra iz Pariza.

Radionica je održana 19. i 20. travnja 2001. u prostoru Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a okupila je preko 40-destak sudionika iz 16 zemalja.

Na početku rada skup je pozdravio jedan od suorganizatora ing. Alojz Androvič, te se zahvalio u ime svih sudionika na financijskoj potpori Austrijskom institutu za istočnu i jugoistočnu Europu, čija Komisija za informacijske znanosti od 1997. potpomaže razvoju informacijske infrastrukture u najširem smislu, pomažući tranzicijskim zemljama u približavanju europskim standardima. Svi projekti iz zemalja članica, trebaju biti predloženi od strane najmanje dvije države iz regije, uz obvezno sudjelovanje Austrije koja osigurava polovinu potrebnih sredstva.

Stručni dio programa sadržavao je Uvodna izlaganja gospođe Francoise Pelle, direktorice Međunarodnog Ureda za ISSN iz Pariza, te Marine Mihalić, v.d. dužnosti ravnateljica Nacionalne knjižnice. Gospođa Pelle govorila je o najnovijim dogovorima oko identifikacije elektroničkih serijskih publikacija. Marina Mihalić je iznijela svoje viđenje trendova i razvoja elektroničkog nakladništva, te kakav je njihov utjecaj na promjene u nacionalnim knjižnicama.

Nakon tematskog bloka globalnih trendova i razvoja elektroničkih serijskih publikacija, nastavilo se je sa radom na metodološkim problemima.

Petra Penkavova iz Češke nacionalne knjižnice iz Praga, predstavila je obradu elektroničkih serijskih publikacija iz svoje prakse, dok su Sofija Klarin, Sonja Pigac iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba, zajedno sa Damirom Pavelićem predstavili istraživanje - anketu o hrvatskim elektroničkim serijskim publikacijama.

U okviru tema koje su se bavile tehnoloških pitanjima i predstavljale projekte, Marco Koettstorfer sa Sveučilišta u Linzu, Austrija, izlagao je o razvoju DIPER projekta, ALO (Austrian Literature Online) i projektu META-e- projektu Europske zajednice iz 5. Okvira- Istraživanje i razvoj. (<http://meta-e.uibk.ac.at/>).

U okviru dvodnevne teme o nacionalnom razvoju i praksi koja je aktivno uključila sve prisutne sudionike u prvom danu svoja izlaganja su predstavile Austrija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Češka Republika i Mađarska.

Sljedećeg dana, u petak, nastavilo se je sa najnovijim iskustvima iz prakse. Svoje vrlo zanimljivo izlaganje o organizaciji pristupa elektroničkim serijskim publikacijama iz svog vlastitog iskustva kao katalogizatora sa Napier University, Edinburgh, Scotland održao je Paul Cunnane, koji se nalazi na stručnom boravku organiziranom u sklopu razmjene između Nacionalne sveučilišne knjižnice u Zagrebu Napier Sveučilišta.

Izuzetno simpatično izlaganje je održala gospođa Sinmarja Ojonen iz Sveučilišne knjižnice u Finskoj, koja ima veliko iskustvo u radu sa elektroničkom građom. Gospođa Ojonen je govorila o praksi i planovima za budućnost Finske nacionalne knjižnice i mrežnih serijskih publikacija.

Helmut Hartmann iz Sveučilišne knjižnice "Karl Franzens" iz Graza, izuzetno zanimljivim i dinamičnim izlaganjem zainteresirao je prisutne za probleme upravljanja sa zbirkom elektroničkih serijskih publikacija u sveučilišnoj knjižnici.

U popodnevnom dijelu drugog dana rada nastavljeno je sa nacionalniom izvještajima, te su svoja izvješća obrazlagali Latvija, Litva, Poljska, Slovačka i Slovenija.

Gospođa Elizabeth Gazdag, voditeljica ISSN ureda iz Mađarske / National Szechenyi Library, iz Budimpešte predložila je da se sva izlaganja sa radionice

prirede za IFLANET web site, u okviru Sekcije za serijske publikacije.

Sva izlaganja u PowerPointu stavljena su na mrežne stranice Nacionalne i sveučilišne knjižnice, na URL:

<http://www.nsk.hr/događanja/skupovi/eserials.html>.

Ovu međunarodnu radionicu su vrlo pohvalno ocijenili svi sudionici, a posebno su bili oduševljeni ljepotom zgrade i Zagreba, prave europske merropole, te rijetkom srdačnošću domaćina.

Radionica je protekla u vrlo prijateljskoj i ugodnoj atmosferi, logistika je bila vrlo dobro organizirana, pohvaljujem kolegu Vukušića iz Službe za sistemsku podršku Nacionalne i sveučilišne knjižnice, kolegice Dijanu Machalu, Sonju Martinović, i Goranku Mitrović, iz Informacijskog odjela NSK, koje su se cijelo vrijeme održavanja radionice brinule da svi strani kolege budu u svakom trenutku dobro zbrinuti. Posebno pohvaljujem suradnju kolegica dr. Mirna Willer, dr. Danijele Živković, Sofije Klarin, Sonje Pigac, Jasenke Zajec i Elze Erdelji, koje su svojim stručnim savjetima pomogle da ova međunarodna radionica zadovolji visoke kriterije koje je pred sebe postavila.

M. Mihalić

Znanstveni skup o Ivanu Milčetiću Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin

U Varaždinu i Malinskoj je od 19. do 21. travnja 2001. održan znanstveni skup o zavičajnom književnom povjesničaru Ivanu Milčetiću (1853.-1921.). U njegovoj organizaciji su sudjelovala sva hrvatska sveučilišta, a izloženo je tri desetak referata.

Uoči Znanstvenog skupa u Varaždinu je otkrivena spomen-ploča na kući u Ulici Augusta Cesarca 12 u kojoj je Ivan Milčetić živio više od tri desetljeća. Nakon svečanosti sudionici su mogli u Gradskoj knjižnici i čitaonici "Metel Ožegović" razgledati dokumentarnu izložbu. Samo u periodici koju posjeduje knjižnica registrirano je više od 130 znanstvenih i stručnih radova Ivana Milčetića. Osobnu dokumentaciju za izložbu ustupila je

gospođa Vanda Milčetić, dugogodišnja direktorica Gradske knjižnice "Metel Ožegović". Među dokumentacijom je i korespondencija velikog župana Županije varaždinske Stjepana Beloševića i Vatroslava Jagića koji se Milčetiću javljao iz Beča. Izložbu i popratni katalog pripremila je Jasminka Štimac.

Istom je prigodom u Knjižnici predstavljen i zbornik radova posvećen Varaždincu Branku Drechsleru Vodniku s prošlogodišnjeg, šestog po redu, znanstvenog skupa.

Dan hrvatske knjige i Svjetski dan knjige i autorskog prava obilježen je u Odjelu za odrasle predstavljanjem pjesnika Borisa Marune, a u Odjelu za djecu izložbom najstarijih dječjih knjiga iz zaštićenog fonda knjižnice.

J. Štimac

Promocija IFLA-inih Smjernica za knjižnične usluge za mladež

Zahvaljujući suradnji Hrvatskoga knjižničarskog društva, posebice Komisije za dječje knjižnice koja djeluje u sastavu Sekcije za narodne knjižnice, i IFLA-e u proljeće 2001. godine objavljene su na hrvatskom jeziku IFLA-ine Smjernice za knjižnične usluge za mladež. Stručnoj javnosti, knjižničarima iz narodnih i školskih knjižnica, Smjernice su predstavljene u Zagrebu, 23. travnja 2001. godine u Knjižnici Medveščak gdje je i sjedište Komisije za dječje knjižnice.

Govoreći prisutnima u ime HKD-a predsjednica Sekcije za narodne knjižnice mr. sc. Ljiljana Sabljak istaknula je iznimno kratko vrijeme u kojem je, od prvih dogovora sa IFLA-inom Sekcijom knjižnica za djecu i mladež, te prijevoda i uređenja teksta, došlo do publiciranja ovih Smjernica koje zapravo predstavljaju prvu veću akciju najmlađe komisije u HKD-u, Komisije za dječje knjižnice. Svakako da su za to zaslužni svi koji su sudjelovali u nastajanju ovog izdanja, od prevoditeljice - studentice knjižničarstva Sanjice Feletar, lektorice - dipl. knjižničara Dragane Srzić - Radeljak, zatim Amelije Žulj koja je izradila prijelom

identičan originalu, te vodstva i Tajništva HKD-a koji su dali svu logističku potporu, do IFLE koja je financijski potpomogla tiskanje Smjernica. Posebnost ovog izdanja nije samo u sadržaju, koji za knjižničarstvo u Hrvatskoj predstavlja novinu, jer se posebne usluge za mladež - tinejdžere tek trebaju afirmirati u narodnim knjižnicama, već i u tome što je IFLA pokazala spremnost da se uključi u njihovo objavljivanje na hrvatskom jeziku što inače nije uobičajeno. Naime, svi se međunarodni dokumenti i tekstovi ovog tipa prevode na pet službenih svjetskih jezika, a na nacionalnim je knjižničarskim društvima zadaća da se pobrinu za njihov prijevod i afirmaciju u pojedinoj zemlji. Jedan od razloga za IFLA-inu potporu jest sudjelovanje predsjednice Komisije za dječje knjižnice u Odboru IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež. Taj rad omogućuje uključenost u sva recentna zbivanja na međunarodnoj knjižničarskoj sceni, dobre kontakte i brzi transfer informacija što omogućava praćenje svjetskih trendova. O tome kako nastaju pojedine smjernice (u pripremi je nova verzija Smjernica za narodne knjižnice i Smjernica za dječje knjižnice) tijekom dvogodišnjeg razdoblja i javnih rasprava na međunarodnoj razini, na promociji je govorila predsjednica Komisije za dječje knjižnice HKD-a mr. sc. Ivanka Stričević.

Svi su prisutni knjižničari dobili besplatan primjerak Smjernica, a zahvaljujući relativno visokoj nakladi (1000 primjeraka) Komisija za dječje knjižnice distribuirat će ih svim regionalnim knjižničarskim društvima i matičnim službama, fakultetima koji imaju studij knjižničarstva, kao i onima koji o ovoj struci odlučuju na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Nakon službenog dijela promocije, knjižničari su razgledali i prostor u kojem djeluje poseban Odjel za mladež u Knjižnici Medveščak, preuređen i otvoren krajem prošle godine.

I. Stričević

Okrugli stol Elektroničke publikacije i obvezni primjerak: pohrana i korištenje (Zagreb, 23. travnja 2001.)

Nakon punih pet stotina godina isključive vladavine tiskane knjige, pojava i ubrzani razvoj nove tehnologije posljednjih desetljeća omogućavaju objavljivanje sadržaja u obliku koji nije isključivo papir. Sadržaj se tako objavljuje u raznim elektroničkim oblicima.

Zakon o knjižnicama (*Narodne novine 105(1997), čl. 37-44*) propisuje da nakladnici besplatno dostave sve svoje publikacije Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Njime su tako uz tiskane publikacije obuhvaćene i elektroničke, objavljene kako u materijalnom obliku (na CD-ROM-u, disketi) tako i na mreži. Hrvatska se ovim zakonom svrstala među malobrojne zemlje koje su već u početku razvoja elektroničkog nakladništva instituciju obveznog primjerka proširile na novi medij. Ni u svijetu niti kod nas još nije određen točan način provedbe takvih propisa. Stoga se očekuje da Hrvatska u prvoj fazi sustavnog prikupljanja elektroničkih publikacija donese pravila o tome sukladno Izjavi o depozitu elektroničkih publikacija na dobrovoljnoj osnovi koju podržava Konferencija ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica (CENL) i Udruženje europskih nakladnika (FEP).

Prijevod Izjave poslužio je kao polazište za raspravu koju je Nacionalna i sveučilišna knjižnica organizirala povodom Dana hrvatske knjige pod nazivom *Okrugli stol Elektroničke publikacije i obvezni primjerak: pohrana i korištenje*

● **23. travnja 2001. godine u 10 sati** u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Tim je povodom Anrea Petrlik Huseinović likovno-grafički oblikovala plakat koji prikazuje spoj tiskane i elektroničke knjige. Rasprava je okupila šezdesetak stručnjaka iz sektora knjige, prvenstveno knjižničara i elektroničkih nakladnika.

Okrugli stol je otvorio dr. Josip Štapanov, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice i održao uvodno predavanje o važnosti prikupljanja elek-

troničkih publikacija kako bi se održala cjelovitost fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u elektroničkom okruženju.

Dr. Daniela Živković (Hrvatski ured za ISBN u NSK) je u svojem izlaganju definirala osnovne karakteristike elektroničkih publikacija u odnosu na obvezni primjerak i iznijela prijedlog Smjernica za dostavu elektroničkog primjerka Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici kao polazište za raspravu.

Elektroničko nakladništvo razvija se u svijetu već dvanaestak godina. Hrvatski nakladnici nimalo ne zaostaju za svjetskima u primjeni nove tehnologije. Broj elektroničkih publikacija objavljenih u Hrvatskoj u stalnom je porastu. Trenutno se može govoriti o pedesetak nakladnika elektroničke knjige, a nekima od njih je to osnovna djelatnost.

Veljko Kukulj, predsjednik Udruge proizvođača i izdavača softvera i nakladnik 32bita, iznio je tehnička rješenja dostave elektroničkih publikacija. Istaknuo je mišljenje članova Udruge da je obvezni primjerak elektroničkih publikacija neophodan. Naglasio je da je važno predvidjeti i pratiti razvoj tehnologije i standarde na tržištu.

S aspekta CD-ROM-a o tom je govorio Zvonimir Bulaja (Alt F4-Bulaja naklada) naglašavajući ograničeni vijek trajanja CD-ROM-a i potrebu da se osigura čitanje elektroničkih publikacija u budućnosti.

Valerij Jurešić (nakladnik Faust Vrančić), istaknuo je brojnost sadržaja na Internetu i potrebu za njihovom kontrolom.

Prof. dr. Aleksandra Horvat, voditelj Katedre za bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu, podcrtala je važnost uključivanja metapodataka u predaju elektroničkih publikacija s naglaskom na komponente koje moraju biti uključene u ugovor između pojedinog nakladnika i Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Nacionalna knjižnica treba stvoriti tehničke preduvjete za korištenje elektroničkih publikacija, na što se stručno osvrnuo dipl. ing. Krunoslav Rendulić, voditelj elektroničkog računarskog centra u NSK.

Mr. Žaneta Baršić (Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija) spomenula je da je među službenim publikacijama znatan broj službenih te da je i njezina ustanova među elektroničkim nakladnicima.

Sofija Klarin (Nacionalna i sveučilišna knjižnica) prikazala je rezultate provedene ankete o poznavanju metapodataka među elektroničkim nakladnicima u najširem smislu, ispitujući između ostalog i njihovu potrebu za suradnjom s knjižničarima.

Mr. Marina Mihalić (ravatelj razdjela Nacionalna knjižnica u NSK) istaknula je važnost mogućnosti korištenja dostavljene građe u knjižnici.

Heruje Pollak (nakladnik Strijelac) upozorio je sudionike na važnost naknade za autorska prava elektroničkih publikacija.

Dr. J. Stipanov i elektronički nakladnici zaključili su da Smjernice za predaju elektroničke građe Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici moraju biti sastavljene sukladno Zakonu o knjižnicama.

Dr. Mirna Willer (Nacionalna i sveučilišna knjižnica) govorila je o mogućnosti stvaranja digitalne knjižnice dostavom digitalne matrice uz tiskanu knjigu.

Dr. Duško Wöfl (elektronički pisac-nakladnik iz Rijeke) istaknuo je potrebu da se evidentiraju radovi znanstvenika koji povremeno objavljuju na mreži i da se pohrane npr. Medicinski fakultet u Rijeci.

Dr. J. Stipanov govorio je o pokušaju pokretanja dostave magisterija i doktorskih radova u elektroničkom obliku.

Skupu su prisustvovali predstavnici Ministarstva kulture.

Zaključeno je da se što prije detaljnije odredi način isporuke elektroničkih publikacija Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u okviru jednog pravilnika i narcrta ugovora koji bi potpisivao pojedini elektronički nakladnik s Knjižnicom. Ovaj četverosatni skup bio je dobro medijski popraćen i predstavlja zasigurno početak konkretne suradnje nakladnika i knjižničara na pohrani i korištenju elektroničkih publikacija u Hrvatskoj, a nastavak suradnje nakladnika i knjižničara u okviru sustava ISBN u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

D. Živković
B. Šalamon-Cindori

3. dani specijalnog knjižničarstva

(Rijeka 23.-24. travanj 2001.)

Sekcija za specijalne knjižnice HKD zajedno s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom po treći put je organizirala stručno savjetovanje knjižničara. Održavanje Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske izraz je potrebe da se okupimo, da pokušamo definirati i rješavati probleme i poteškoće na koje nailazimo i s kojima se susrećemo u svom svakodnevnom poslu. Ne treba naglašavati važnost prilagođavanja rada u knjižnicama, a naročito u posljednjem desetljeću, kada su nove tehnologije i novi načini komunikacija u dostupnosti informacijama i znanju toliko dinamični da naprosto ne dozvoljavaju ne praćenje svega što se zbiva u našem okruženju. Stoga smo se i odlučili da tema ovoga skupa bude *Specijalne knjižnice - izazov novoga vremena*.

Naravno da nismo očekivali da ćemo kroz ovaj skup riješiti neke vitalne probleme specijalnih knjižnica, ali već razgovori o njima i međusobno komuniciranje jedan su od načina da ih se pokuša riješiti.

Savjetovanje je trajalo dva dana, a aktivnosti kroz koje su se sudionici mogli izraziti bili su: izlaganja uz diskusije, poster i radionice.

Od četiri pozvana predavanja dva su nam prezentirali kolege iz inozemstva i to dr. Rafael Ball (Forshungszentrum Juelich, Njemačka) i mr.sc. Nada Češnovar (Narona in Univerzitetna knjižnica, Ljubljana). Kroz predavanja smo željeli osvijetliti neke od tema koje čine našu svakodnevnicu: *Quality managemnet of electronic library services* i *Svaki dan naučiti nešto novo: permanentno obrazovanje knjižničara u Hrvatskoj*. Druga dva predavanja, *Slovenske specijalne knjižnice s područja kulture* i *Muzejske knjižnice Hrvatske na Internetu i pregled situacije u svijetu*, odabrane su jer je najveći broj knjižnica u okviru Sekcije upravo iz šireg područja kulture i to 54 odnosno nešto više od jedne trećine.

Koliki je interes kolega iz specijalnih knjižnica da prikažu svoju djelatnost na skupu ovakve vrste može se mjeriti i kroz posterska izlaganja. Iako se radilo o vrlo kratkom roku (iz objektivnih razloga!) za izradu posterskih izlaganja, bilo

je prikazano 10 izlaganja ove vrste: *Hrvatske specijalne knjižnice na WWW*, *Web imenik službenih publikacija i menadžment*, *Projekt hibridizacije knjižnice Hrvatske narodne banke*, *Statistički izvori informacija i njihova dostupnost u okviru novih tehnologija*, *Orijentiranost Jadranskog zavoda HAZU na izvore informacija*, *Prikaz fonda i obrada nekonvencionalne građe* *Glazbene zbirke Gradske knjižnice Zadar*, *Indok kao centralna normoteka*, *Sustav kvalitete u IN-DOK-u* i *Nove mogućnosti obavljanja međuknjižnične posudbe putem Interneta*.

Radionice kao oblik rada na stručnim skupovima i kod nas su se uvriježili. Njihova svrha je da sudionici aktivno sudjeluju, i najčešće se pragmatični dio obavlja uz računala. Uz najbolju volju organizatora, zbog svima nama poznatog stanja u hrvatskim knjižnicama glede opreme i prostora, radionice nisu u potpunosti ispunile očekivanja. Međutim, upravo konstatirano stanje može biti samo poticaj da se sljedeći Dani specijalnih knjižnica na drugačiji način organiziraju.

Za potpuniju informaciju o postignućima na ovom savjetovanju donose se neki od zaključaka ovoga skupa prisustovali su gotovo svi sudionici:

1. Nedvojbeno je zaključeno da postoji potreba održavanja Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske i ubuduće. Nakon što se obradi anketni upitnik dobit će se točniji uvid u dinamiku održavanja ovog skupa (svake ili svake druge godine).

2. Kao mjesto kontinuiranog održavanja ovog skupa većina prisutnih istakla je Rijeku. S ovim prijedlogom složio se ravatelj Sveučilišne knjižnice u Rijeci, koja nam je do sada bila domaćin u dva navrata.

3. Predloženo je:

- * osnivanje diskusijske grupe ili barem mail grupa, za što se obvezala predsjednica Sekcije, s ciljem lakše, brže i transparentnije komunikacije knjižničara specijalnih knjižnica i svih zainteresiranih.
- * da se razmotri mogućnost popularizacije specijalnog knjižničarstva kroz elektroničke medije, npr. CAR-Net, HT i sl.
- * da se na web stranicu HKD stave tekstovi predavanja
- * da autori postera prirede tekstove u

- formi članka za objavljivanje u zborniku radova
- * publiciranje zbornika radova i priloga s 3. dana specijalnog knjižničarstva.
 - * da se već sada počne razmišljati o organiziranju 4. dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske. Pozvani su svi prisutni i zainteresirani za konstruktivan doprinos
 - * da skup i nadalje ima međunarodni karakter
 - * da se pozovu i predstavnici nadležnih ministarstava, kako bi svojim prisustvom olakšali rješavanje problema specijalnog knjižničarstva.

M. Jokić

Okrugli stol Putujuće knjižnice u Hrvatskoj

Ove je godine Knjižnica i čitaonica Čakovec bila domaćinom već tradicionalnog Okruglog stola o problematiki putujućih knjižnica u Hrvatskoj, pod nazivom "Tko treba bibliobus?", održanom 9. svibnja. Uz različite popratne sadržaje (smotra bibliobusa na čakovečkom Trgu Republike, dokumentarna izložba o Knjižnici i čitaonici Čakovec i čakovečkoj bibliobusnoj službi, posteru o radu koprivničke bibliobusne službe) te razmjenu iskustava i informacija o pokretnim knjižnicama u drugim zemljama, svrha skupa bila je upozoriti hrvatsku javnost na činjenice:

- * da su pokretne knjižnice, s financijskog gledišta, a zbog kulturno-obrazovnih potreba prigradskih naselja, ruralnih sredina i nedostupnih mjesta na otocima, najracionalniji oblik širenja mreže narodnih knjižnica kao i interesa za knjigu i čitanje u tim sredinama
- * da su vozila većine postojećih bibliobusnih službi (Karlovac, Bjelovar, Koprivnica, Čakovec) stara preko 20 godina, te dolazi u pitanje njihov opstanak
- * da lokalne zajednice (općine, manji gradovi i županije) bez državne financijske potpore, nisu u mogućnosti same zaustaviti ovaj, inače neminovan, pad dijela kulturnog standarda u Hrvatskoj

- * da Ministarstvo kulture u susjednoj nam Sloveniji ostvaruje program sustavnog sufinanciranja nabave vozila za bibliobusne službe u Sloveniji.

U nazočnosti četrdesetak sudionika, u radu Okruglog stola svojim su izlaganjima sudjelovali:

- * Jadranka Slobodanac, stručna suradnica za narodne knjižnice u NSK, koja je govorila o stanju bibliobusnih službi u Hrvatskoj i nekim statističkim pokazateljima na temelju upitnika o bibliobusnim službama
- * mr. Dijana Sabolović-Krajina, ravnateljica Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica, izvijestila je o radu Okruglog stola za pokretne knjižnice IFLA-e u Jeruzalemu, kolovoza 2000., te o pokretnim knjižnicama u Njemačkoj (dojmovi sa studijskog putovanja)
- * prof. Nika Pugelj, predsjednica slovenske Sekcije za putujuće knjižnice, predstavila je rad bibliobusnih službi u Sloveniji, od početaka do današnjih dana, kada je ostvarena suradnja s najrazvijenijim bibliobusnim službama u Europi
- * prof. Jože Vugrinec, ravnatelj Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, koji je dao prikaz opremljenosti suvremenog bibliobusa na primjeru novog vozila bibliobusne službe u Morskoj Soboti.

J. Slobodanac

Najava stručnih skupova o narodnim knjižnicama

Putujući knjižničari Slovenije sastaju se već deseti puta na skupu o pokretnim knjižnicama, ove godine u Idriji 2. i 3. srpnja. Glavna tema ovogodišnjeg skupa bit će *Korist i vrijednost rada bibliobusne službe*, a bit će razrađena s tri aspekta: knjižničarske teorije, knjižničara koji rade u bibliobusima te čitatelja – korisnika bibliobusa. Gost-predavač iz inozemstva bit će predsjednik Saveza finških putujućih knjižnica.

- U latvijskom glavnom gradu Rigi 20. i 21. rujna 2001. godine održat će se

međunarodna konferencija *Narodne knjižnice u postsocijalističkim zemljama* u organizaciji latvijske Nacionalne knjižnice i Gradske knjižnice Riga. Sudjelovat će knjižničari iz Latvije, Litve, Estonije, Češke Republike, Slovenije, Slovačke, Rusije, Poljske, Bjelorusije, Ukrajine, Moldavije, Hrvatske, Njemačke i drugih zemalja.

- Slovenske narodne knjižnice ove godine ponovno organiziraju svoju godišnju konferenciju, koja će se održati 1. i 2. listopada 2001. u Gozdu Martuljku. Naziv ovogodišnje konferencije bit će *Slovenske knjižnice između istoka i zapada*, a u programu je, među ostalim, predviđeno i predstavljanje hrvatskih narodnih knjižnica. Program, prijavnica i ostale informacije dostupne su na stranici: <http://sikmb.mb.sik.si/martuljek2001.htm>

J. Slobodanac

67. konferencija IFLA-e (Boston, 16. - 25. kolovoza 2001.)

Ovogodišnja, šezdeset i sedma, konferencija IFLA-e održat će se u Bostonu u Sjedinjenim Američkim Državama od 16. do 25. kolovoza. Vrlo je vjerojatno da je tema konferencije *Doprinos knjižnica i knjižničara dobu znanja* odabrana, kako bi se pokazalo da su knjižničari još uvijek potrebni kao posrednici u pronalaženju obavijesti i pristupu znanju, usprkos sve češćim i glasnijim predviđanjima da će njihovo znanje i vještine biti nadomješteni novim i sve profinjnijim tehnološkim i komunikacijskim pomagalicama. Organizatori ovogodišnje konferencije pokušali su strah ukloniti riječima: *Tehnologija se mijenja, ali poslanje ostaje*. Prema IFLA-inu viđenju nered i eksperimentiranje, koji su karakteristični za naše informacijsko doba, mogu se prevladati samo ako se sadašnji brz razvitak tehnologije veže uz već povijesno potvrđene vrijednosti i doprinos bibliotekarstva. Knjižničari, tvrdi IFLA, mogu olakšati prijelaz u doba znanja jer znaju pomoći vladama i privrednicima u razvijanju gospodarstva, istraživačima i znan-

stvenicima u širenju granica znanja, djeći i mladeži u njihovom razvitku, te ukupnom društvenom i kulturnom razvitku svijeta. Među naznačenim podtemama o kojima će se raspravljati na konferenciji ističu se one u kojima se naglašava vodeća uloga knjižničara u stvaranju uvjeta za doživotno učenje i izobrazbu, upravljanju informacijskom i komunikacijskom tehnologijom, oblikovanju informacijske politike i utemeljivanju suradnje s drugim organizacijama i ustanovama. Inače, ovogodišnja je skupština izborna, no ime predsjednika se već zna. To je dosadašnja predsjednica Christine Deschamps, koja je jedina i dobila potreban broj nominacija, a biraju se i novi predsjednici i tajnici svih stalnih odbora.

A. Horvat

CROINFO 2001. (Dubrovnik, 22. - 24. studenoga 2001.)

Nacionalna i sveučilišna knjižnica zajedno s Plivom po drugi put organizira konferenciju CROINFO 2001 pod nazivom: *Upravljanje informacijama u gospodarstvu i znanosti* od 22. do 24. studenog ove godine u hotelu Excelsior u Dubrovniku.

Cilj je skupa ukazati na značenje i mogućnosti izvora znanja i informacija, informacijskih sustava, mreža, službi i medija, pokazati oblike i načine korištenja tih izvora uključujući i uspostavu takvih službi i sustava u samim tvrtkama ili za njihove potrebe.

Teme ovogodišnje konferencije su: informacijsko-komunikacijska tehnologija u strategiji razvoja Republike Hrvatske, upravljanje znanjem u poslovnim i znanstveno-istraživačkim organizacijama,

pravni i tehnološki uvjeti poslovanja u informacijskom okruženju, vrste, organizacija i razvoj informacijskih izvora, izgradnja baza znanja, integracija podataka, prikupljanje poslovnih podataka i njihova zaštita, korporacijski portali, troškovi izgradnje i održavanja informacijskih sustava, tehnička oprema i programska podrška, kadrovi (nova zanimanja, obrazovanje), proizvodi, usluge i korisnici, uvođenje elektroničkog poslovanja, prijenos dokumenata na siguran način, intranet, digitalizacija.

Vrsni svjetski i hrvatski predavači prihvatili su poziv organizatora da zainteresiranim sudionicima iz Hrvatske i okolnih zemalja u regiji (informacijskim i bibliotečnim stručnjacima kao i predstavnicima upravljačkih struktura) izlože predavanja.

Više o konferenciji na:

www.nsk.hr/croinfo.

J. Zajec

Osobne vijesti

Promaknuća u viša zvanja

Hrvatsko knjižnično vijeće na svojoj 16. sjednici održanoj 1. veljače 2001. godine prihvatilo je devet molbi za promaknuće u više zvanje.

U zvanje višeg knjižničara promaknuti su:

Hela ČIČKO (Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica),

dr. sc. Kata IVIĆ (Knjižnica Ekonomskog fakulteta u Osijeku),

Ivan PEHAR (Gradska knjižnica u Zadru),

Marica ŠAPRO-FICOVIĆ (Dubrovačke knjižnice – Narodna knjižnica),

mr. sc. Silko ŠTEFANČIĆ (Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica),

Mirjana VUJANIĆ (Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zadru).

U zvanje knjižničarskog savjetnika promaknute su:

mr. sc. Žaneta BARŠIĆ-SCHNEIDER (Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija – HIDRA),

Tatjana NEBESNY (Knjižnice grada Zagreba, Matična služba),

mr. sc. Ljiljana SABLJAK (Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica).

A. Malnar

Magistri znanosti - smjer bibliotekarstvo

Tijekom ožujka i travnja 2001. godine dvoje je naših kolega steklo viši znanstveni stupanj. Čestitamo!

Marina Vinaj

Naslov: Građa za bibliografiju osječkih novina 1848.-1945.

Mentor: Prof. dr. Aleksandra Horvat

Datum obrane: 13. ožujka 2001.

Tomislav Murati

Naslov: Nacionalna tekuća bibliografija u drugoj polovici dvadesetoga stoljeća s osvrtom na razvoj nacionalne tekuće bibliografije u Hrvatskoj.

Mentor: Prof. dr. Aleksandra Horvat

Datum obrane: 5. travanj 2001.

K. Pintarić

Nova ravnateljica Knjižnica grada Zagreba

Skupština Grada Zagreba imenovala je 29. ožujka 2001. godine za ravnateljicu Knjižnica grada Zagreba gospođu Davorku Bastić, višu knjižničarku.

Gospođa Davorka Bastić dugogodišnja je djelatnica Knjižnica grada Zagreba, vodila je Bibliobusnu službu KGZ-a i mrežu Knjižnica Trešnjevke, aktivna je sudionica stručnih i društvenih knjižničarskih aktivnosti i dobitnica Kukuļjevićeve povelje 2000. godine.

Koristimo ovu prigodu i da izvijestimo da je gospođa Anka Katić-Crnković, nakon dugogodišnjega uspješnog vođenja Knjižnica grada Zagreba, najveće mreže narodnih knjižnica u Hrvatskoj, otišla u mirovinu krajem 2000. godine.

Matična služba

Knjižnica grada Zagreba

Vodič kroz knjižnice Dubrovačko-neretvanske županije

Posebna vrijednost *Vodiča kroz knjižnice Dubrovačko-neretvanske županije* je predstavljanje svih vrsta knjižnica koje djeluju na tim prostorima.

U prvom dijelu publikacije predstavljena je mreža narodnih knjižnica, kao i sve školske knjižnice. Na području Županije djeluje 9 narodnih i 47 školskih knjižnica.

Najveća knjižnica Županije su *Dubrovačke knjižnice Dubrovnik* s više od 350.000 svezaka i 7.000 naslova periodičkih publikacija, koja je ujedno i matična knjižnica narodnih i školskih knjižnica Županije. Predstavljena je spomenička zbirka *Ragusina* kao i znamenitosti fundusa Dubrovačkih knjižnica. Locirane su kritične točke mreže narodnih knjižnica (Mljet, Dubrovačko primorje i Župa dubrovačka), kao i neprimjerena veličina i položaj školskih knjižnica unutar škole.

Drugi dio publikacije donosi nam podatke o ostalim knjižnicama Županije. Predstavljene su 2 visokoškolske, 3 općeznanstvene, 9 specijalnih i 6 spomeničkih, samostanskih i crkvenih knjižnica.

Svaka knjižnica predstavljena je povijesnim razvojem, opisom smještaja knjižnice, veličinom fonda i brojem zaposlenih djelatnika, te je ukratko prikazana i organizacija rada knjižnice. Velika pažnja posvećena je i predstavljanju fondova knjižnica. Za svaku knjižnicu navedeni su i osnovni podaci: adresa, telefon, e-mail, te ime voditelja i radno vrijeme knjižnice.

Bogata oprema Vodiča fotografijama unutarnjeg i vanjskog prostora knjižnica, kao i najvrednijim svescima iz fundusa daje razigran ton čitavoj publikaciji.

Nakon predstavljanja svih knjižnica kratko je prikazano i Knjižničarsko društvo Dubrovnik i organizacija rada unutar Društva.

Na samom kraju publikacije nalazi se adresar školskih knjižnica Županije, u kojem možemo naći podatke i za one knjižnice koje nisu predstavljene u Vodiču.

Vodič će zasigurno vrlo dobro poslužiti kako neposrednim tako i potencijalnim korisnicima knjižnica Dubrovačko-neretvanske županije kako bi se lakše snašli u bogatom fundusu mreže knjižnica hrvatskoga juga, ali i kolegama knjižničarima iz ostalih županija.

J. Kenda

Zbornik radova i priloga s 1. i 2. dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske

Zbornik radova sa susreta specijalnih knjižničara 1999. i 2000. godine u Rijeci i Osijeku objavljen je pod gornjim naslovom upravo u vrijeme održavanja trećih Dana specijalnog knjižničarstva, u Rijeci, u travnju 2001. godine. Time je Sekcija za specijalne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva, u čijoj se organizaciji skup odvija, proširila svoju djelatnost izdavačkim prvijencom, omogućujući svim sustručnjacima ne samo da se upoznaju s radom skupa i Sekcije, već da prošire vlastite spoznajne horizonte. Svoje vrijednosne sudove moći će usporediti s onima anketiranih sudionika, čije su ocjene također objavljene u Zborniku.

Obilježja Zbornika koja se najprije zapažaju dvije su zasebne sadržajno-oblikovne cjeline objavljenih radova, sukladne programima održanih skupova. U dvije stotine stranica knjige svakom je skupu ponaosob posvećeno jednako prostora, a simetričnost dispozicije podcrtana je, inače vrlo uspjelim, dizajnerskim rješenjem, po kojemu prikazu svakog skupa prethodi njegova vlastita naslovnica u boji. Tako se i vizualnom komponentom nameće dojam kao da se radi o dvije knjige, koje tek zajedničkom naslovnicom i pregledom sadržaja čine fizičku cjelinu.

Prvi dio Zbornika, sukladno planu 1. dana..., obuhvatio je "permanentno obrazovanje samih knjižničnih djelatnika za primjenu nadolazećih informacijskih i komunikacijskih tehnologija u

procesima pribavljanja potrebnih informacija, transfera tehnologija i znanja". Donosi svih sedam izlaganja sa skupa, od kojih šest razmatra opća pitanja (značaj specijalnih knjižnica, integrirani knjižnični informacijsko-upravljački sustav, online pretraživanje, internet, globalno obrazovanje na daljinu i virtualne knjižnice), dok se posljednji rad ograničio na izvorišta i korisnike patentnih informacija.

U drugom su dijelu zbornika sadržana izlaganja koja specijalne knjižničare trebaju upoznati s poslovnom filozofijom i zadatostima uspješnog djelovanja proizvodnoga tj. privrednog okruženja. Jasno je izražen stav da se identična stremljenja moraju primijeniti i u domeni primarno neprofitne knjižničarske djelatnosti, unutar koje su specijalne knjižnice posebno pogodne, ali i neposredno izložene mjeni poimanja i konkretnog djelovanja s informacijom kao njihovim "proizvodom". U okviru takvog tematskog određenja objavljena su izlaganja o marketingu i marketing menadžmentu u knjižnici, upravljanju i rukovođenju, business intelligence - konceptu upravljanja poslovnom inteligencijom, timskom radu kao dijelu upravljanja kvalitetom, kvalitativnim obilježjima informacijskih usluga i sistemu *controllinga*. Pridružena su im dva specijalizirana rada, o informacijskim resursima Europske unije i službenim publikacijama SAD-a i Kanade.

Oblikovna su obilježja objavljenih radova dvojaka. Tako su u prvom dijelu zbornika uglavnom vjerno preuzeta izlaganja priređena u *PowerPoint* programu. Iako je to svojevrsna novina u našoj knjižničarskoj izdavačkoj produkciji, valja naglasiti da sažetost izlaganja natuknicama uglavnom korespondira s tematskim okvirom radova. Preglednost i informativnost je primjerena, a brzina čitanja maksimalna. Radovi s 2. dana ... uobičajeni su kao standardno pisani tekstovi, što je i za očekivati, jer razmatraju problematiku s kojom su naši knjižničari tek na pragu upoznavanja. Stoga je ovaj Zbornik, kojega urednički potpisuju Maja Jokić i Fila Bekavac-Lokmer, dobar odabir na knjižničarskom putu trajnog stručnog usavršavanja.

V. Juričić

Glavna urednica
Dunja-Marija Gabriel

Uredništvo
Jasmina Kenda
Lobel Machala
Krešimir Pintarić
Jadranka Slobodanac
Dubravka Stančin-Rošić

Adresa uredništva i adresa za narudžbu
društvenih izdanja HKD-a:
c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Hrvatske bratske zajednice b.b.

10000 Zagreb
tel.: 01 6159 320; fax.: 01 6164 186

Tisak: KRATIS d.o.o., Zagreb

Naklada: 1200

Novi naslovi

BLAŽEVIĆ, Dorica. Upute za katalogizaciju omeđenih publikacija i nizova publikacija / izradile Dorica Blažević, Vesna Hodak. 2. dopunjeno izd. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2001. 196 str. ; 28 cm.

ISBN 953-6000-91-1

SOROKIN, Branka Upute za bibliografsku obradu članaka u serijskim publikacijama : praksa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu / izradili Branka Sorokin i Tomislav Murati. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2001. 75 str. : ilustr. ; 27 cm.

ISBN 953-6000-92-X

STRATEGIJA kulturnog razvitka : nacrt / [voditelj projekta Vjeran Katunarić ; urednici Biserka Cvjetičanin, Vjeran Katunarić]. Zagreb : Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2001. 159 str. ; 24 cm. (Biblioteka Kulturni razvitak ; knj. 1)

ISBN 953-6240-07-6

VJESNIK bibliotekara Hrvatske / [glavna i odgovorna urednica Tinka Katić]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 43 (2000.), 4.

ISSN 0507-1925

VODIČ kroz knjižnice Dubrovačko-neretvanske županije / glavna i odgovorna

urednica Tea Jerinić-Zanini. Dubrovnik : Dubrovačke knjižnice : Knjižničarsko društvo Dubrovnik, 2001. 51 str. : ilustr. ; 19 cm.

ISBN 953-97952-0-6

ZBORNİK radova i priloga s 1. i 2. Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske / [urednice Maja Jokić, Fila Bekavac-Lokmer]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2001. 181 str. : ilustr. ; 24 cm.

ISBN 953-6001-09-8

ŽIVKOVIĆ, Daniela. Elektronička knjiga. Zagreb : Multigraf, 2001. 230 str. ; 24 cm.

ISBN 953-6060-13-2

Preplatite se na **ELEKTRONIČKE NOVOSTI O KNJIŽNIČARSTVU NA INTERNETU ZA 2001.**

i uštedite svoje dragocjeno vrijeme

Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu jesu prva *TJEDNA* elektronička serijska publikacija o kulturnoj baštini (knjižničarstvu, arhivistici, muzeologiji, izdavaštvu) u Hrvatskoj i na hrvatskom jeziku.

Elektroničke novosti izlaze već petu godinu kao komercijalno izdanje, financirano isključivo pretplatom svojih vjernih čitatelja.

Sadržaj svakoga broja Elektroničkih novosti donosi novosti o:

- *razvojnim planovima i programima u knjižničarstvu, muzeologiji, arhivistici i elektroničkom izdavaštvu te općenito o zaštiti, dostupnosti i digitalizaciji kulturne baštine,*
- *informacije o relevantnim konferencijama i savjetovanjima,*
- *informacije o knjižničarskim školama, tečajevima i učenju na daljinu,*
- *sadržaje relevantnih elektroničkih časopisa,*
- *aktualne rasprave o problemima iz prakse,*
- *izbor najkvalitetnijih HTTP adresa (razvoj knjižničarstva, Web muzeji, referentna literatura, korisni linkovi, programske podrške i sl.)*

Pretplata za 2001. godinu uključuje primanje Elektroničkih novosti elektroničkom poštom tjedno (svakoga ponekdjeljka, ukupno 52 broja) i lozinku za online pristup Web verziji časopisa na hrvatskom i engleskom jeziku.

Cijena godišnje pretplate za Elektroničke novosti je 1.200 kuna, a polugodišnja pretplata je 700 kuna.

Web verziju Elektroničkih novosti o knjižničarstvu na Internetu možete pogledati koristeći lozinku *gost*, odnosno *guest* na adresama:

URL za hrvatski tekst <http://www.ring.net/coni/novosti.htm>
(ISSN 1331-7164, Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu)

URL za engleski tekst <http://www.ring.net/coni/news.htm>
(ISSN 1331-7407, Electronic News on Librarianship on the Internet)

Preplatite se na e-mail adrese: vesna.turcin1@zg.tel.hr ili coni@ring.net

Dr. sci Vesna Turčin
samostalni knjižničarski savjetnik
CONI – Razvojno istraživačke usluge
Hrvatska, Zagreb, Z. Rogoza 20
tel./fax (01) 6043352; 098 354408